Svensk beskattning i ett integrerat Europa

Ur KB:s samlingar
Digitaliserad år 2015

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Bilaga 2 till LU 92

Svensk beskattning i ett integrerat Europa

Bilaga 2 till LU 92

SOU 1992:19 B

Finansdepartementet
Stockholm 1992

Svensk beskattning i ett integrerat Europa

Krister Andersson

Bilaga 2 till Långtidsutredningen 1992

SOU och Ds kan köpas från Allmänna Förlaget, som också på uppdrag av regeringskansliets förvaltningskontor ombesörjer remissutsändningar av dessa publikationer.

Adress: Allmänna Förlaget
Kundtjänst
106 47 Stockholm
Tel 08/739 96 30
Telefax 08/739 95 48

Publikationerna kan också köpas i Informationsbokhandeln,
Malmtorgsgatan 5, Stockholm

Omslag: K.G. Nilson
Norstedts Tryckeri
Stockholm 1992

ISBN 91-38-10982-4
ISSN 0375-250X

Förord

1992 års Långtidsutredning utarbetas inom finansdepartementets strukturpolitiska enhet. I samband med utredningen har ett antal specialstudier genomförts. Huvuddelen av dessa publiceras som bilagor till utredningens huvudrapport.

Denna bilaga har skrivits av fil.dr. Krister Andersson.

I bilagan analyseras de troliga konsekvenserna för den svenska skattestrukturen av ett svenskt närmande till EG. Den första delen av bilagan berör följderna för beskattningen av kapital. Den andra delen berör beskattningen av varor.

Ansvaret för långtidsutredningens bilagor och för de bedömningar de innehåller vilar på respektive författare. Av den kommande huvudrapporten framgår hur bilagorna har använts i utredningens arbete.

Finansdepartementets kontaktman har varit departementssekreterare Patrick Joyce.

Stockholm i februari 1992

Lars Heikensten
Finansråd

Gunnar Wetterberg
Departementsråd

Innehållsförteckning

Författarens förord 7

1. Inledning 9

2. Teoretiska aspekter på kapitalbeskattning 11
   Effekter i en sluten ekonomi 12
   Effekter i en öppen ekonomi 12

3. En jämförelse av beskattningen i några länder... 15
   En översikt – Skattekvoten i några länder 15
   Företagsbeskattningen 22
   Beskattning av kapitalinkomster 28

4. Skatteharmonisering eller skattekonkurrens 37
   Inledning 37
   Skattekonkurrens mellan amerikanska delstater 38

5. Harmoniseringssträvanden av kapitalbeskattningen inom EG 41
   Bakgrund 41
   Tänkbara effekter av harmonisering av företagsbeskattningen inom EG 42
   En kapitalkostnadskalkyl för Sverige 46
   Effekter av oförändrad svensk kapitalinkomstbeskattning 56

6. Principer för varubeskattning 59
   Teoretiska överväganden 59
   Destinationsprincipen 60

7. Harmonisering av mervärdeskatten 63
   Bakgrund 63
   Harmonisering av mervärdeskattesatserna 65
   Skatteadministration 66
   Några aktuella förslag 66

8. Harmonisering av punktskatter och acciser 69

9. Indirekt beskattning i federala system 73

10. Svensk EG-anpassning av mervärdeskatten 77
Bakgrund 77
Krav på svensk effektivisering 79
Slutsatser 80

11. Sammanfattning och slutsatser 83
Utgångspunkter 83
Kapitalbeskattningen 84
Varubeskattningen 86

Appendix 1: Beskattningsregler för industriella företag inom EG 1991 89

Appendix 2: Källskattesatser 90

Appendix 3: Delstatliga omsättningsskatter i USA ... 93

Referenser 97

Författarens förord

Syftet med denna rapport är att på grundval av samhällsekonomisk teori och empiri identifiera troliga konsekvenser för den svenska skattestrukturen av den ökade integrationen med andra europeiska länder. Bilagan är uppdelad i två huvudområden; kapitalbeskattningen och varubeskattningen.

De viktigaste slutsatserna i bilagan är att kapitalinkomstskatten kan komma att behöva sänkas till en nivå omkring 15 % och att skattesatsen för en enhetlig mervärdeskatt sannolikt inte bör överstiga 18–19 %.

Framförda åsikter är personliga och delas inte nödvändigtvis av Internationella valutafonden eller Sveriges Riksbank. Jag vill tacka Leif Mutén, Lars Hörngren, Patrick Joyce, Peter Lagerlöf, Felice Marlor, deltagare i Nordiska Ekonomiska Forskningsrådets skatteseminarium i Uppsala den 28–29 november 1991 och deltagare i Ekonomiska Rådets seminarium den 13 januari 1992 för värdefulla synpunkter på en tidigare version. Eventuella fel och brister ansvarar författaren för.

Stockholm i februari 1992

Krister Andersson

1 Inledning

Europa går mot ökad integrering av alla marknader. Detta medför ökade möjligheter till att lokalisera ekonomiska aktiviteter efter varje lands förutsättningar, men det ställer också krav på den ekonomiska politiken och skattesystemets utformning. Ju mer integrerade de finansiella marknaderna är desto känsligare är resursallokeringen för skillnader i ländernas skattesystem. Skillnader kan leda till kapitalflöden och effekter på storleken av såväl investeringar som sparande och därmed av ägandet. Beskattning av inkomster från affärsverksamhet och av finansiella flöden har därför fått mycket mer uppmärksamhet nu än bara för några år sedan. Beslutet att skapa en gemensam inre marknad 1993 samt Sveriges ansökan om medlemskap i EG har medfört att gällande skatteregler på kapital, arbete och varor hamnat i centrum av diskussionen. Ett närmare samarbete med EG kommer att medföra ett behov av att förändra vissa svenska skatteregler. Denna rapport berör framför allt kapitalbeskattningen och mervärdebeskattningen.

EG-kommissionens dokument *Completing the Internal Market*[1] avsåg att identifiera alla existerande hinder mot ett fritt flöde av varor, tjänster, kapital och arbetskraft. Existerande hinder klassificerades i tre kategorier: fysiska, tekniska och fiskala. Bland de fiskala hindren nämndes skillnader i mervärdeskattesatser och punktskatter. Dessa kan resultera i skattebortfall för länder med höga skattesatser eftersom det kan uppstå gränshandel och produktionsfaktorer som arbetskraft och kapital kan flytta över gränserna. En ännu viktigare aspekt är att producenter i högskatteländer kan hamna i en oförmånlig konkurrenssituation gentemot konkurrenter i lågskatteländer, trots att de är mera effektiva i sin produktion.

Den ökade integreringen samt utvecklandet av de finansiella marknaderna ställer delvis nya krav på svensk skattepolitik. En effektiv allokering av sparande och investeringar förutsätter väl fungerande marknader där beskattningen snedvrider resursallokeringen så lite som möjligt. En viss förändring av skattestrukturen kommer att bli nödvändig. Det är emellertid snarare utvecklandet av olika marknader samt borttagandet av restriktioner på kapitalrörelser och arbete som ökar kostnaden för en i sig redan snedvridande beskattning. Man skulle kunna säga att betydelsen av en mera effektiv *inhemsk* allokering av sparande och investeringar ökar i takt med den pågående internationaliseringen. För att få väl fungerande mark-

[1] EG-kommissionen, *Completing the Internal Market: White Paper from the Commission to the European Council*, Luxemburg, 1985.

nader som befrämjar en effektiv allokering av resurser och som främjar stabil ekonomisk tillväxt måste de delar av skattesystemet som snedvrider hushållens och företagens beslut minimeras. I takt med att Sveriges ekonomi integreras med övriga Europas ekonomier måste dessutom ökad hänsyn tas till nya aktörer på den svenska marknaden.

Syftet med denna rapport är att på grundval av samhällsekonomisk teori och empiri identifiera troliga konsekvenser för den svenska skattestrukturen av ett närmande till EG. Rapporten är uppdelad i två huvudområden. Det första området berör kapitalbeskattningen och behandlas i avsnitten 2 till 5. Det andra området berör varubeskattningen och behandlas i avsnitten 6 till 10.

Rapporten anger inledningsvis några principer för internationell beskattning. Detta avsnitt behandlar skillnaderna i beskattningens villkor i en sluten respektive en öppen ekonomi. Därefter följer en sammanfattande beskrivning av skattesystemen inom EG och en jämförelse av det svenska skattesystemet med andra länders. Såväl företagsbeskattningen som investerarbeskattningen behandlas. Skatteharmonisering eller skattekonkurrens är ämnet för avsnitt 4. Här berörs bland annat de amerikanska erfarenheterna på området. Avsnitt 5 tar upp harmoniseringssträvanden beträffande kapitalbeskattningen inom EG. I detta avsnitt presenteras olika beräkningar och en utvärdering sker av den svenska kapitalbeskattningen. Förslag till ändringar i kapitalbeskattningen presenteras.

Avsnitt 6 tar upp principerna för varubeskattning. Därefter följer ett avsnitt som redogör för harmoniseringssträvandena beträffande mervärdeskatten inom EG. Avsnitt 8 behandlar harmoniseringsarbetet av punktskatter och acciser. Eftersom erfarenheterna från andra federala system är viktiga när man skall utvärdera tänkbara effekter på svensk varubeskattning sker en genomgång av amerikanska och kanadensiska studier av gränshandel. En redogörelse för dessa återfinns i avsnitt 9. Utformningen av den framtida svenska mervärdeskatten diskuteras i avsnitt 10. Därefter följer en sammanfattning med rekommendationer om skattestrukturen.

2 Teoretiska aspekter på kapitalbeskattningen

Den ökade internationaliseringen av kapitalmarknaderna har medfört ett ökat intresse för såväl teoretiska som praktiska överväganden i beskattningen. Ett område som fått mera uppmärksamhet än tidigare är den globala allokeringen av sparande och investeringar. I en värld med rörligt kapital över gränserna behöver inte sparande och investeringar vara identiskt lika i ett land. I ett globalt perspektiv gäller det naturligtvis fortfarande att de totala investeringarna finansieras av det totala sparandet, men för ett enskilt land behöver det inte gälla.

Skillnaden mellan en sluten och en öppen ekonomi vad gäller kapitalbeskattningens effekter blir relativt teknisk. Den kan illustreras på följande sätt. Enligt neoklassisk teori investerar företag till dess att avkastningen efter skatt på marginalen just täcker förslitningen av kapitalet och finansieringskostnaden för investeringen. Ju högre skatterna är och ju snabbare förslitningen av kapitalet är, desto högre avkastning krävs före skatt. Om vi betecknar avkastningen före skatt med p, kan vi konstatera att investeringsvolymen beror av p. Efter hand som de mest lönsamma investeringarna har genomförts kommer det att bli allt svårare att finna nya projekt som ger en tillräckligt hög bruttoavkastning för att kunna ge den avkastning som investeraren kräver. Låt oss beteckna avkastningen efter företagsskatt med r, marknadsavkastningen. Detta är den avkastning som betalas ut till investeraren och för vilken det normalt sedan betalas ytterligare skatt. Hur mycket som sparas i ekonomin beror på hur stor nettoavkastningen är för investeraren. Det är brukligt att anta att ju större avkastning spararen/investeraren får, desto mera sparas.[2] Om vi betecknar nettoavkastningen efter alla skatter med s, kan vi formulera följande samband.

bruttoavkastning (p) – företagsskatt (tc) = marknadsavkastning (r)

samt

marknadsavkastning (r) – skatt på investerarnivå (tp) = nettoavkastning (s)

dvs. p-tc-tp=s

[2] Dvs. vi antar en positiv kompenserad sparandeelasticitet

Det är viktigt att beakta såväl de skatter som tas ut på företagsnivå som de som tas ut på investerarnivå. Det gäller även i en sluten ekonomi men effekterna blir tydligare och delvis annorlunda i en öppen ekonomi (se nedan).

Effekter i en sluten ekonomi

Om vi betecknar det totala skatteuttaget med t (t=tc+tp) kan vi illustrera skatternas effekt på sparande och investeringar i en sluten ekonomi på följande sätt (se figur 2.1). I avsaknad av skatter kommer bruttoavkastningen, marknadsavkastningen och nettoavkastningen att vara lika. Beskattning medför emellertid att dessa avkastningar kommer att skilja sig åt. I en sluten ekonomi är det dock ingen skillnad om skatterna läggs på företagsnivå eller på investerarnivå eftersom den inhemska räntan kommer att påverkas. I jämvikt kommer sparande och investeringar att vara lika oavsett hur skatten delas upp. I figur 2.1 anger avståndet BC skattekilens storlek. Beskattningen minskar sparande och investeringar med volymen I(0)I(1). Välfärdseffekterna av beskattningen kan också bestämmas. Hushållen (investerarna) antas maximera sin konsumtion över tiden genom att spara till dess att nettoavkastningen efter skatt på sparmedel är lika med uppoffringen i form av senarelagd konsumtion. Nettoavkastningen ger därför ett mått på den samhälleliga kostnaden av finansieringen av investeringen.[3] Företaget kommer att investera till dess att bruttoavkastningen precis täcker avkastningskravet. Bruttoavkastningen återspeglar därmed både nettoavkastningen, som slutligen kan delas ut till investeraren, och statens skatteinkomster. Bruttoavkastningen är ett uttryck för samhällsnyttan av investeringen.[4] Skattekilen ger därför uttryck för skillnaden mellan samhällelig nytta och kostnad för investeringen. De investeringar som inte kommer till stånd till följd av beskattningen hade haft ett värde av p medan deras kostnad endast hade uppgått till s. Välfärdsförlusten av beskattningen representeras därför av triangeln ABC.

Effekter i en öppen ekonomi

I en öppen ekonomi blir situationen annorlunda. Sparande och investeringar inom landet behöver inte vara lika eftersom kapital kan flöda över gränserna. Detta medför, till skillnad från i en sluten ekonomi, att det har stor betydelse för sparande och investeringar om skatten läggs på företagsnivå eller på investerarnivå. Under vissa förutsättningar kommer den inhemska räntenivån att bli internationellt bestämd och lika med världsmarknadsräntan.[5] Därmed blir de olika skattekomponenterna betydelsefulla för investeringsnivån och sparandet. Företagsskatten kommer att påverka investeringsvolymen medan beskattningen av kapitalinkomster på investerarnivå påverkar framför allt sparandet och därigenom hur stor andel av investeringarna som finansieras inom landet, dvs. vem som äger kapitalstocken. I figur 2.1 överstiger investeringarna sparandet och en

[3] Vi antar här att privat sparande inte ger upphov till några externa effekter.

[4] Detta resonemang förutsätter att beskattningen kan ske på ett sätt som inte stör resursallokeringen.

[5] Detta gäller under antagandet att inhemska och utländska tillgångar är perfekta substitut samt att den individuella beskattningen sker enligt den så kallade hemvistprincipen, dvs. samma beskattning oavsett i vilket land tillgången är belägen. Det förutsätter dessutom att risknivån är densamma i länderna och att det inte finns någon växelkursrisk.

del av investeringarna finansieras och ägs av utländska finansiärer, dvs. bytesbalansen uppvisar ett underskott. Företagsskatten, tc, ger upphov till en reducering av investeringarna från I(0) till I(1). Sparandet är emellertid helt opåverkat av företagsskatten och effekten på investeringarna blir därför *större* i en öppen ekonomi än i en sluten ekonomi.[6] Det bör noteras att företagsskattens reducerande effekt på investeringarna leder till ett lägre underskott i bytesbalansen.

Beskattningen på investerarnivå, den individuella kapitalbeskattningen, leder till ett minskat inhemskt sparande, och därmed en försämring av bytesbalansen (i figur 2.1 försämras bytesbalansen med S(0)S(1)). Även i detta fall blir effekten större i en öppen ekonomi än i en sluten ekonomi, eftersom någon anpassning av räntenivån inte sker. Hur öppen ekonomin är har också betydelse för vilka konsekvenser beskattningen får för den nationella välfärden. Den finansiella kostnaden av en investering anges av den internationella räntan. Avkastningskravet på investeringen ger ett mått på nyttan av investeringen. Företagsskatten leder till en reducering av välfärden motsvarande triangeln ABC eftersom investeringarna mellan I(1) och I(0) inte kommer till stånd, trots att nyttan av dem överstiger kostnaden. På motsvarande sätt leder den individuella kapitalinkomstskatten till en välfärdsförlust motsvarande triangeln DEF. I en sluten ekonomi kunde denna välfärdsförlust reduceras genom införandet av ett investeringsbidrag på företagsnivå. I en öppen ekonomi leder emellertid ett sådant bidrag till ytterligare välfärdsförluster. I figur 2.1 anges investeringsbidraget med avståndet GH, vilket är lika med avståndet DE, den individuella kapitalinkomstskatten. Bidraget ger upphov till en välfärdsförlust motsvarande triangeln CGH.

Sammanfattningsvis kan man säga att hur öppen ekonomin är har betydelse för hur beskattningen bör utformas. I en öppen ekonomi blir det viktigare att skilja mellan olika former av beskattning och vem som beskattas. Skiljaktigheter i beskattningen mellan olika sektorer, typer av finansiering och ägare blir ännu mera betydelsefulla. Lite tillspetsat kan man säga att vad man kan kosta på sig i en sluten ekonomi kan mycket väl visa sig vara för kostsamt i en öppen ekonomi. Det är därför viktigt att reformera de delar av skattesystemet som ger upphov till snedvridningar *inom* ekonomin, samt därefter se i vilken mån det totala skattesystemet måste anpassas till vad som gäller internationellt.

[6] I en sluten ekonomi kommer räntan att pressas ner vilket dämpar den reducerande effekten på investeringar.

Figur 2.1 Skattekil och samhällsekonomisk kostnad

Sluten ekonomi

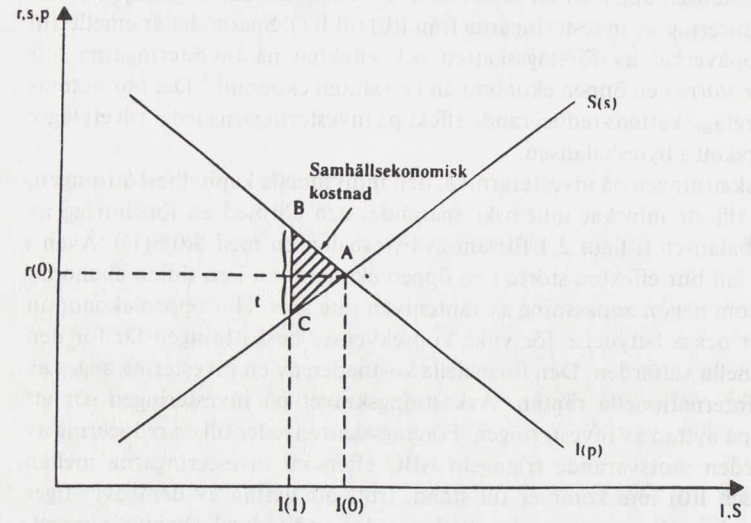

Öppen ekonomi

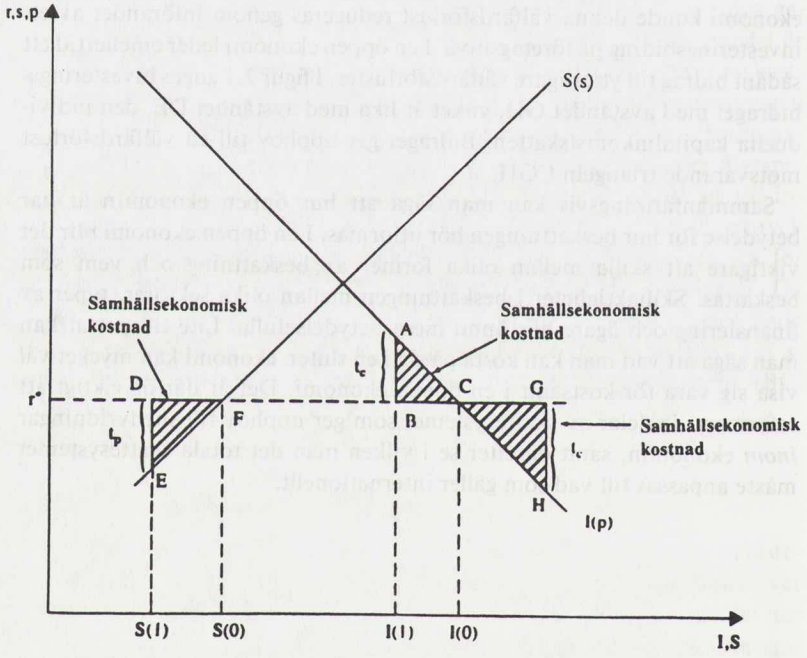

Källa: Bovenberg m.fl. (1990).

3. En jämförelse av beskattningen i några länder

En översikt – Skattekvoten i några länder

Att jämföra skattesystem i olika länder är förenat med stora svårigheter. Det blir ofta missvisande att endast studera en skatt eller en skattesats åt gången. Andra regelsystem kan påverka hur man bör se på en viss given skatt. Det totala skatteuttaget (mätt som andel av värdet av producerade varor och tjänster i landet – ofta kallat "skattekvoten" och angivet i procent av BNP), ger endast begränsad information om ett lands beskattning. Det totala skatteuttaget är emellertid betydelsefullt i den meningen att i takt med att skattekvoten stiger, blir det allt svårare att ta in skatter på ett sätt som inte stör resursallokeringen.

Den svenska skattekvoten har stigit kraftigt sedan 1960-talet och början av 1970-talet. År 1980 uppgick den till drygt 49 procent, en nivå som tio år senare endast uppnåtts av Danmark (49,9 procent 1989). Den svenska skattekvoten uppgick 1989 till hela 56,1 procent, mer än 6 procentenheter över den danska och 10 procentenheter över den holländska nivån. Genomsnittet inom EG uppgick till knappt 40 procent (se figur 3.1).

Inom OECD-länderna möter vi stora skillnader i vilka skatter som står för merparten av skatteintäkterna. I länder som Island, Portugal, Grekland och Irland utgör skatt på varor och tjänster mellan 45 och 55 procent av alla skatteintäkter. I Frankrike och Nederländerna utgör socialförsäkringsavgifter och löneskatter över 40 procent medan motsvarande skatter i Island och Danmark endast uppgår till ca 5 procent av alla skatteinkomster. Inkomstskatten är speciellt viktig som skattekälla i Danmark, Australien, Nya Zeeland, Finland och Japan. Figur 3.2 anger de olika skatteintäkterna som andel av BNP i respektive land.

Det är inte bara fördelningen av skatteinkomster mellan olika skattebaser som är betydelsefull. Utformningen av beskattningen inom varje skattebas har också betydelse för vilka effekter skatteuttaget får på ekonomin. Höga marginalskatter tenderar att ha relativt stor påverkan på arbetsutbud och sparande. I detta avseende är också beskattningen av låga inkomster viktig. I Sverige beskattas inkomster vid mycket låga nivåer – redan vid inkomster på drygt 1.000 kronor i månaden sker kommunal inkomstbeskattning trots att inkomsten vida understiger existensminimum. Detta medför att valen mellan arbete och fritid samt mellan sparande och konsumtion påverkas även för individer som är beroende av samhällets

Figur 3.1 Skatteintäkterna som andel av bruttonationalprodukten (procent)

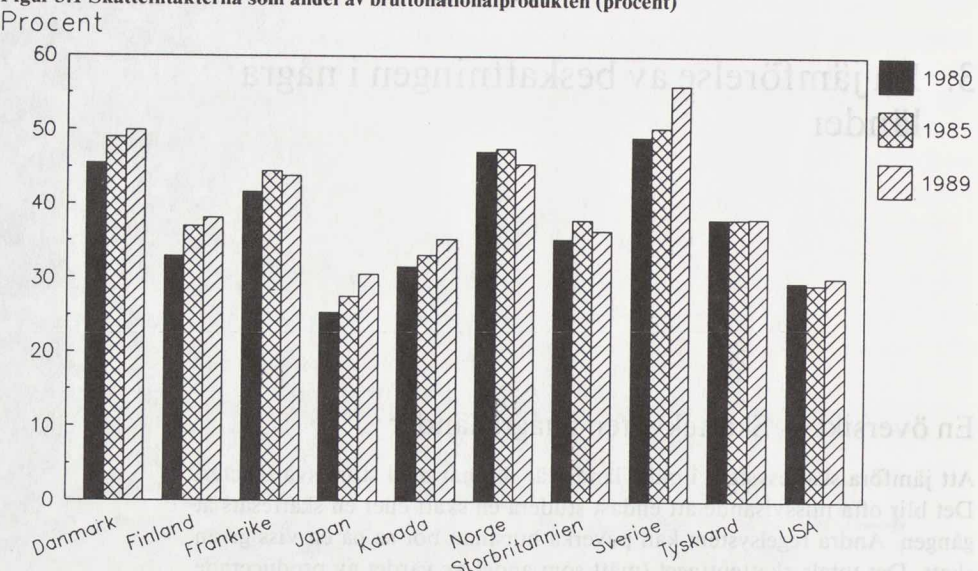

Källa: OECD, (1991).

Figur 3.2 Skatteintäkterna som andel av bruttonationalprodukten år 1989 (procent)

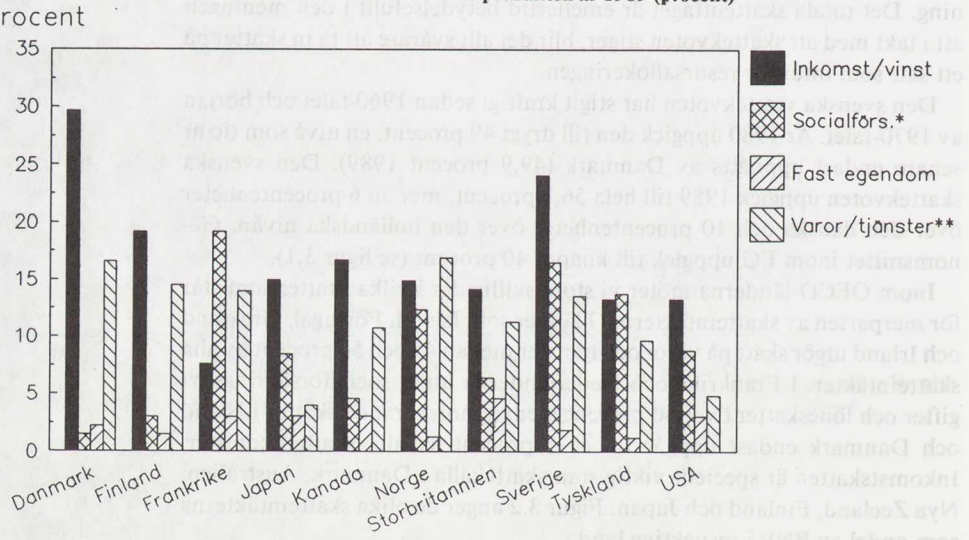

* inkluderar socialförsäkringsavgifter och löne-skatter.

** inkluderar även andra skatter

Källa: OECD, (1991).

stöd för sin existens. Det är naturligtvis förenat med stora kostnader att först ta in pengar från dessa individer för att sedan betala tillbaka i form av bidrag. Flertalet länder har betydligt högre grundavdrag och undviker därmed att beskatta dem som samtidigt är bidragstagare. Kopplingen mellan skattesystemet och andra system, framför allt olika bidragssystem, är också betydelsefull när man diskuterar skattekvoten och dess nivå. Andra aspekter på skattekvoten gäller nivån på den samhälleliga service medborgarna kan påräkna samt i vilken utsträckning sparandet sker i offentlig regi.

När man jämför skattekvoten mellan olika länder bör man även beakta budgetbalansen, dvs. i vilken mån det sker ett offentligt sparande. Om den offentliga sektorns utgifter och inkomster inte är i balans har, på kort sikt, ett över- eller underuttag av skatter skett för den givna utgiftsnivån. På något längre sikt kan man förvänta sig att såväl utgifter som inkomster kommer att anpassas till varandra. Länder med ett bestående överskott i de offentliga finanserna har av olika anledningar valt att överfinansiera sin verksamhet. En tänkbar anledning är att möjliggöra ett offentligt sparande. Man bör emellertid komma ihåg att även om skatteuttaget återspeglar ett visst offentligt sparande är det skattesystemets utformning som påverkar incitamentsstrukturen. För en diskussion av hur privat sparande kan påverkas av offentligt sparande, se nedan. Den genomsnittliga skattekvoten inom EG-länderna minskade från 40,6 procent år 1988 till 39,9 procent år 1989.

Under 1980-talet har ett stort antal länder genomfört genomgripande skattereformer i syfte att bredda skattebasen, sänka skattesatserna och bidra till ökad likformighet i beskattningen av olika slags inkomster. En annan målsättning i reformarbetet har varit att öka det privata sparandet. Behovet av att öka sparandet har accentuerats under senare delen av 1980-talet. Sparandet har minskat i många länder, samtidigt som efterfrågan på investeringskapital ökat, delvis till följd av utvecklingen i Central- och Östeuropa.

Krav på svenska skattesystemet till följd av ett lågt sparande

Sparandet i Sverige är i en internationell jämförelse lågt. Framför allt är det privata sparandet exceptionellt lågt. Jämfört med länderna inom den s.k. G7-gruppen (de sju största industriländerna), har Sverige i särklass lägst privat sparande (se tabell 3.1). År 1990 hade vi ett privat sparande som var endast drygt hälften av den genomsnittliga nivån i G7-gruppen! För att komma upp i samma nivå som i de andra länderna skulle det privata sparandet behövt ökas med ungefär 135 miljarder kronor. Storleken på de totala bruttoinvesteringarna är emellertid endast obetydligt lägre än genomsnittet inom G7-gruppen. Eftersom svenska företag och hushåll inte förmår finansiera dessa investeringar sker finansieringen delvis från utlandet och delvis från ett överskott i den konsoliderade offentliga sektorn. För att få ett överskott i den offentliga sektorn måste inkomsterna överstiga utgifterna.[7] Beskattningen påverkar priser och utbyteskvoter vilket resulterar i snedvridningar i ekonomin. Det är därför förenat med samhällsekonomiska kostnader att låta den offentliga sektorn stå för en så stor del av

[7] Inkomster och eventuellt överskott inom socialförsäkringssektorn motsvaras av framtida åtaganden och bör inte användas till att täcka temporära underskott inom den offentliga sektorn.

sparandet i ekonomin. Dessutom ställs stora krav på budgetpolitiken, inte minst i tider av lågkonjunktur. Om den offentliga sektorn skall stå för en del av sparandet måste finanspolitiken vara stramare så att budgetbalansen är mera positiv (dvs. uppvisar ett större överskott, alternativt ett mindre underskott) än om sparandet sker i privat regi. Detta gäller även i en lågkonjunktur, något som kan vara svårt att förena med olika stabiliseringspolitiska mål.

Tabell 3.1 Sparande och investeringar inom G7-länderna och i Sverige, 1990 (i procent av BNP).

	Bruttosparande			Bruttoinvesteringar
	Privat	Offentligt[a]	Totalt	Privat
Sverige	**10,9**	**3,9**	**14,8**	**18,1**
Frankrike	18,5	– 1,7	16,8	18,1
Italien	25,8	–10,7	15,1	16,7
Kanada	20,9	– 4,0	16,9	17,9
Japan	26,2	2,7	28,9	26,4
Tyskland	24,5	– 2,0	22,5	19,8
U.K.	13,5	– 0,1	13,4	16,2
USA	14,4	– 2,4	12,0	13,6
Genomsnitt för G7	20,5	– 2,6	17,8	18,4

[a] Avser finansiellt sparande.
Källa: Nationalräkenskaperna för respektive land.

Historiskt sett är emellertid även den totala sparkvoten låg. Under första hälften av 1970-talet uppgick den till exempel till ca 23 procent, att jämföras med drygt 18 procent i slutet av 1980-talet. Även den svenska bytesbalansen, dvs. de inhemska sektorernas finansiella sparande (sparande minus investeringar) har varit negativ och förväntas förbli så de närmaste åren. När vi närmar oss EG har vi inte längre samma möjlighet att ha en avvikande skattestruktur och med de nya begränsningarna i möjlig beskattning blir det ett minskat utrymme att låta skatteinkomster bestrida inte bara offentlig konsumtion utan även stå för en betydande andel av sparandet i ekonomin.

Ett lågt sparande är i sig inte något som ekonomisk politik behöver eller ens bör påverka under förutsättning att aktörerna på olika marknader möter korrekta marknadspriser. Om t.ex. svenska hushåll väljer att konsumera hela sin inkomst, ger det uttryck för en annan önskad konsumtionsprofil över tiden än vad t.ex. japanska hushåll har. I Japan är sparkvoten hög medan den är låg i Sverige. Det är först i det fall att skatter eller andra strukturer ger invånarna i ett land felaktiga prissignaler i sitt konsumtionsbeslut som det finns anledning att ändra den generella ekonomiska politiken. I Sverige har vi genom den höga kapitalinkomstskatten, och tidigare genom mycket generösa avdragsregler för ränteutgifter, påverkat incitamenten för sparande och hushållen har inte mött korrekta marknadspriser. Det gäller fortfarande och det är därför viktigt att uppnå mera marknadsnära priser för hushållens sparandebeslut. För att möjliggöra en stabil ekonomisk utveckling och balans i utrikesbetalningarna måste det finansiella sparandet öka i Sverige.

Att helt avskaffa kapitalinkomstskatten vore emellertid att öppna vägen för ett betydande skatteundandragande. Andra inkomster, t.ex. löne- och arbetsinkomster skulle komma att omvandlas till kapitalinkomster och statens skatteinkomster skulle minska drastiskt. Eftersom det finns ett behov av att finanisera offentlig verksamhet och eftersom möjligheterna att använda beskattning som inte snedvrider resursallokeringen är begränsade, måste en avvägning göras av vilka skatter som skall användas och i vilken utsträckning. En viktig faktor är hur stabil skattebasen är och i vilken mån den kan tänkas försvinna till följd av anpassningar hos skattebetalarna. Det anses allmänt att skattebasen för kapitalbeskattning är lättrörlig vilket talar för en lindrig beskattning av kapitalinkomster. Om skillnaden blir stor mellan beskattning av kapital- och arbetsinkomster uppstår dock arbitragemöjligheter vilket leder till minskade skatteinkomster. Det är därför sannolikt att rörligheten av kapitalskattebasen också sätter en gräns för arbetsbeskattningen och därmed det totala skatteuttaget.

För Sveriges del är det emellertid inte bara nivån på sparandet som ger anledning till eftertanke utan även fördelningen mellan privat och offentligt sparande. Det är viktigt att en strukturell förändring kommer till stånd så att en betydligt större andel av sparandet sker i privat regi. Det finns därför behov av ytterligare anpassningar av skattestrukturen. I takt med att privat sparande ökar kommer skatteinkomsterna från bland annat mervärdeskatten att minska. För varje procentenhets ökning av hushållens sparande (i relation till BNP) minskar mervärdeskatteinkomsterna med ca 3–4 miljarder kronor. Detta är en önskvärd utveckling men det skärper kraven på budgetpolitiken och det visar på de strukturella problem som finns i svensk ekonomi. Statens inkomster har blivit högre än vad de skulle blivit med ett långsiktigt hållbart privat sparande.

Utvecklingen av det svenska hushållssparandet under senare delen av 1980-talet har varit exceptionellt ofördelaktig. En förklarande faktor till denna utveckling är liberaliseringen av de finansiella marknaderna. En likartad utveckling ägde rum i de övriga nordiska länderna (se Lehmussaari [1990]). Värdestegringen av fastigheter och finansiella tillgångar bidrog också till en fallande sparkvot. Den svenska skattereformen väntas dock ge positiva effekter på hushållens sparande. Begränsningen av underskottsavdragens värde till 30 procent bidrar till denna utveckling. Ytterligare strukturella förändringar, bland annat av pensionssystemet, är dock nödvändiga.

I tider av offentligt överskott (nettosparande) under de senaste två decennierna (1970–1978 och 1986–1989), har det privata sparandet uppvisat ett underskott (se figurerna 3.3 och 3.4). Det är en empirisk fråga huruvida hushållen reagerar på ett otillräckligt offentligt sparande eller det omvända gäller. Det förefaller troligt att ett stort underskott i bytesbalansen utgör en restriktion för den ekonomiska politiken och att regeringen därför kompenserar ett för lågt privat sparande med ett ökat offentligt sparande. Samtidigt medför givetvis en sådan politik i sig en begränsning av den privata sektorns möjlighet att spara. Nivån av den svenska skattekvoten kan endast till begränsad del förklaras av att sparandet till viss del sker i offentlig regi.

Figur 3.3 Finansiellt sparande i Sverige 1975 – 1991
I procent av BNP.

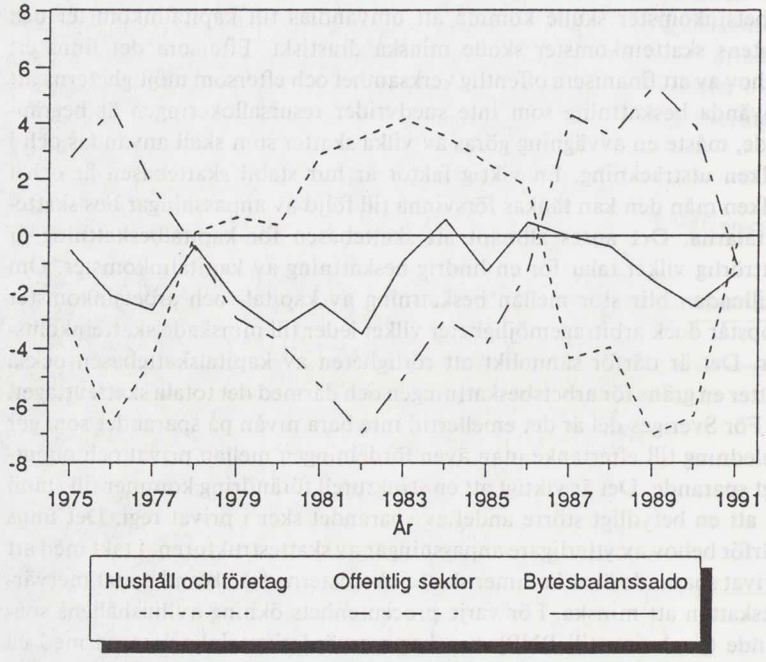

Källa: Nationalräkenskaperna.

Figur 3.4 Bruttosparande och bruttoinvesteringar i Sverige 1970 – 1991
I procent av BNP.

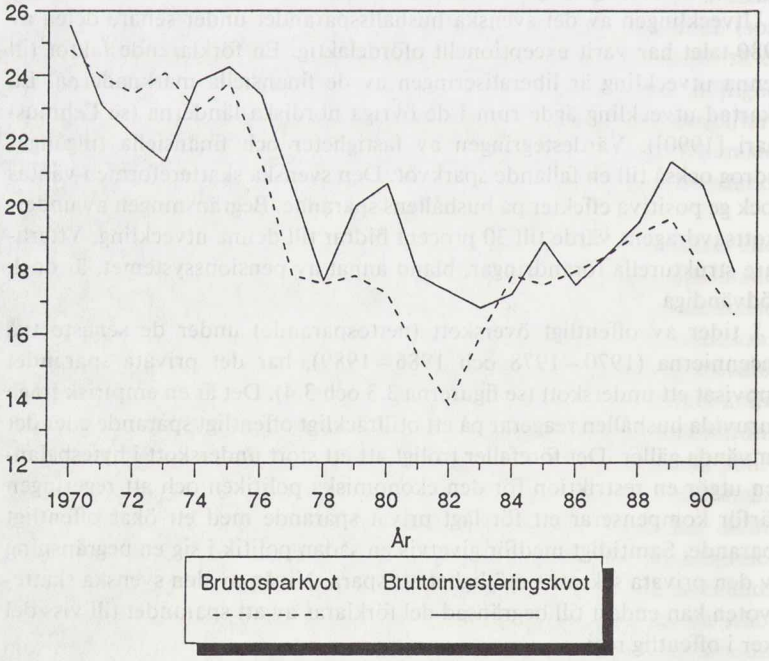

Källa: Nationalräkenskaperna.

Det synes inte föreligga något direkt observerbart samband mellan hushållens och företagens sparande. Företagssparandet varierar mera över tiden än hushållssparandet, sannolikt beroende på de svenska devalveringarna under 1970-talet och i början av 1980-talet.[8] Efter devalveringarna stiger vinsterna och eftersom investeringarna tar tid att genomföra sker en radikal förbättring av företagssparandet efter en devalvering.[9] I takt med att investeringsefterfrågan ökar och devalveringseffekten urholkas minskar företagssparandet åter. Den kraftiga nedgången av företagens sparande i slutet av 1980-talet förklaras av stora investeringar, både i Sverige och i utlandet.[10] Framför allt utlandsinvesteringarna ökade mycket kraftigt med åtföljande utlandsupplåning och räntebetalningar. Mellan 1985 och 1988 tredubblades utlandsinvesteringarna (från 10 miljarder kronor till 30 miljarder kronor). Under 1991 har vi sett en kraftig avmattning i företagens utlandsinvesteringar och i deras upplåning i utlandet. Detta förklaras bland annat av minskade direktinvesteringar i utlandet och av en lägre räntedifferens till utlandet vilket medför minskade möjligheter till arbitragevinster.

Under 1991 har vi också sett en uppgång i det privata sparandet på knappt 2 procentenheter av BNP. Det är dock för tidigt att utläsa om skattereformen haft påtagliga effekter på sparandet. Någon amortering av hushållens nominella nettoskuld har inte skett, i stället har hushållen ökat sina finansiella placeringar. Det är sannolikt att den snabba ökningen av disponibelinkomsten första halvåret 1991 (hela 7 procent i reala termer) samt avmattningen av ekonomin förklarar en stor del av ökningen i det privata sparandet. Det kommer att krävas betydande förändringar av bland annat pensionssystemet för att få upp det privata sparandet till en nivå som överensstämmer med de krav som kommer att ställas på den svenska ekonomin vid ett nära ekonomiskt samarbete med övriga industriländer.

På lite längre sikt är det viktigt att inte försöka ersätta ett otillräckligt privat sparande med ett ökat offentligt sparande. Samtidigt får staten naturligtvis inte underbalansera sin budget.[11] En effektiv resursallokering kräver att snedvridande beskattning elimineras eller i vart fall begränsas till ett minimum. Så länge det svenska skatteuttaget är mycket högt, kan snedvridande skatter inte undvikas. Sparande i offentlig regi försvårar möjligheterna att reducera användandet av sådana skatter. Placeringen av offentligt sparande kan vidare utsättas för påtryckningar och politiska restriktioner som kan försvåra en effektiv förvaltning av portföljen genom att t. ex. regionalpolitiska hänsyn tages. På sikt finns det dessutom risk för ökad opposition mot den offentliga sektorn, om sambandet mellan skatter och offentlig service ytterligare försämras därför att skatterna också skall täcka nödvändigt sparande i ekonomin. Det är ytterligare ett skäl till att öka det privata sparandet i den svenska ekonomin.

När det gäller att se vilka krav som kan komma att ställas på vårt skattesystem i ett mera integrerat Europa räcker det emellertid inte med att studera skattekvoten. För att undvika snedvridande beskattning måste skattekvoten sänkas (i takt med att de offentliga utgifterna minskar) från sin nuvarande mycket höga nivå. Utformningen av ett skattesystem som främjar svensk konkurrens på en integrerad marknad kräver såväl långsik-

[8] Under efterkrigstiden har dock hushållssparandet uppvisat betydande fluktuationer (se Berg [1985]).

[9] Vinstökningen (vinst efter skatt inom bolagssektorn) steg på årsbasis i genomsnitt med ca 30 procent i Sverige mellan 1980 och 1988 medan motsvarande siffra för USA visade en blygsam genomsnittlig årlig vinstökning med knappt 3 procent. Utvecklingen i USA förklaras till stor del av att räntebetalningarna stigit. Vinst före skatt och räntebetalningar steg i genomsnitt med ca 6 procent i USA (20 procent i Sverige).

[10] Bruttoinvesteringarna inom företagssektorn har stigit från 12,4 procent av BNP 1986 till 14,3 procent 1989. Trots en kraftig ökning under 1980-talet är investeringarna fortfarande under nivån på 1970-talet eller under 1960-talet (se Finansdepartementet [1990], s 124).

[11] Ett visst överskott i statens budget är inte bara önskvärt utan nödvändigt för att möjliggöra räntebetalningar och amorteringar av statsskulden. Över en konjunkturcykel bör därför statsbudgeten uppvisa ett visst överskott.

tiga som kortsiktiga förändringar. Skattekvoten kan endast sänkas i takt med att de offentliga utgifterna reduceras, och vissa skattesatser kan komma att behöva ändras på ett tidigt stadium. De följande avsnitten avser att stegvis föra analysen vidare för att identifiera vilka skattesatser som är mest känsliga på kort sikt. Vi börjar med att analysera företagsbeskattningen.

Företagsbeskattningen

Varje internationell jämförelse av skattestrukturen ger snabbt en mycket komplex bild. Det finns ett stort antal olika regler för att bestämma skattebasen och skattesatserna skiljer sig också kraftigt åt. Det är därför nödvändigt att dela upp beskrivningen i ett antal delområden. Inom kapitalbeskattningen intar företagsbeskattningen en central roll. Vi inleder med att studera dess struktur och dess relation till den individuella beskattningen. Därefter följer ett avsnitt som anger hur skattebasen bestäms i olika länder, och slutligen ges en beskrivning av beskattningen av kapitalflöden över gränserna.

Företagsskattens struktur

En av de viktigaste aspekterna vad gäller företagsskattens utformning är dess samordning med beskattningen av den som företar investeringen. Man brukar tala om den så kallade dubbelbeskattningen av eget kapital. Först beskattas vinsten i bolaget och därefter sker beskattning av utdelningar och av kapitalvinster hos investeraren. Ett skattesystem som inte lindrar dubbelbeskattningen kallas för ett "klassiskt företagsskattesystem". Andra skattesystem lindrar dubbelbeskattningen i varierande grad. Dessa skattesystem kallas ofta för integrerade system.

En av de nackdelar som ofta nämns i samband med ett klassiskt företagsskattesystem är att egenfinansierade investeringar beskattas hårdare än lånefinansierade investeringar. Skattesystemet kan därmed bidra till att öka företagens skuldsättningsgrad, vilket i sin tur kan påverka hur känsliga företagen blir för en vikande konjunktur. En hög skuldsättningsgrad kan i vissa fall också påverka vilken penningpolitik centralbanken och regeringen kan genomföra i ett givet konjunkturläge.[12] Andra effekter av ett klassiskt system är att utdelade vinster beskattas hårdare än vinster som stannar kvar i företaget.[13] Valet mellan att driva verksamhet i bolagsform eller som handelsbolag/enskild firma kan också påverkas.

Integrering av företagsskatten och beskattning på investerarnivå är viktig för vilken total skattebelastning som faller på inhemska och utländska investerare och deras möjlighet att konkurrera på lika villkor. För det första, om andra länder lindrar sin dubbelbeskattning kan det egna landet uppvisa en kraftigare beskattning av egenfinansierade investeringar än konkurrentländerna. Avkastningen före skatt kan då komma att behöva vara i motsvarande mån högre för att kompensera för den ökade skattebelastningen vilket kan medföra att investeringsvolymen i det landet blir lägre än om någon slags integrering av de två skattesystemen skett. Hur stor

[12] Vid en rörlig växelkurs och i ett läge med överhettad ekonomi med åtföljande stram penningpolitik och relativt höga räntor kan företagens investeringar påverkas i större utsträckning än hushållens konsumtionsefterfrågan, speciellt om skuldräntor är avdragsgilla i deklarationen. För att förhindra en överhettning av ekonomin kan företagens investeringar därför få stå för en oproportionerligt stor del av anpassningen.

[13] Det har blivit svårare att skilja egenfinansierade investeringar från lånefinansierade investeringar. Många hävdar att i länder som saknar lindring av dubbelbeskattningen sker integrering bakvägen genom att nya instrument vilka egentligen är eget riskkapital tar formen av lån (se bland annat Steuerle (1989), s. 229 samt Kopcke och Rosengren (1990)). Flera länder har försökt motverka denna utveckling genom att införa begränsningar i vad som är avdragsgillt som låneränta i beskattningen (se OECD (1987) samt Hughes m.fl. (1989)).

effekten blir beror på hur öppen ekonomin är. För det andra, i den utsträckning som utländska investerare möter en lägre beskattning i sina hemländer för erhållna utdelningsinkomster och ränteinkomster kan graden av utländsk finansiering komma att öka på grund av skattesystemet. För det tredje, i den mån integreringssystem i andra länder inte ger motsvarande fördelar åt utländska investerare kan dessa hamna i ett sämre läge och därmed ha svårt att konkurrera med det landets investerare. Dessa aspekter har därför betydelse inte bara för internationella kapitalflöden utan också för fördelningen av skatteinkomster mellan länderna.

I vilken utsträckning som ett klassiskt system faktisk påverkar utdelningspolitik, skuldsättningsgrad och val av företagsform beror också på hur andra delar av skattesystemet är utformat. Om det t.ex. inte sker någon ytterligare beskattning av kapitalinkomster hos investeraren blir frågan om integrering betydligt mindre relevant. Ett antal länder har valt ett klassiskt företagsskattessytem med åtföljande dubbelbeskattning av egenfinansierade investeringar. Bland dessa länder kan nämnas Danmark, Luxemburg, Nederländerna och USA (se tabell 3.2).

Nio av EG's medlemmar reducerar dubbelbeskattningen av eget kapital genom något slags integrering av företagsskatten och skatten på investerarnivå. Tyskland, Frankrike, Irland, Italien och Storbritannien ger investeraren möjlighet att helt eller delvis tillgodoräkna sig den skatt som företaget betalat. Utdelningsinkomsten räknas upp med betald företagsskatt och detta belopp läggs till övriga inkomster och skatten beräknas. Därefter avräknas företagsskatten enligt givna regler i varje land. Andra EG-länder som Belgien och Portugal lindrar dubbelbeskattningen genom att begränsa skatteuttaget till uttaget på företagsnivå i de fall investerarens marginalskatt är högre. Grekland och Spanien medger avdrag för utdelningsinkomster på ett motsvarande sätt som för ränteinkomster. I Spanien medges dessutom ett avdrag motsvarande tio procent av erhållna utdelningsinkomster från inkomstskatten.

Tabell 3.2 visar att företagsskattesatsen varierar mellan 10 procent i Irland (industriella företag) och 56,5 procent i Tyskland. Storbritannien har lägst företagsskattesats inom EG och har dessutom för 1992 beslutat sänka den ytterligare till 33 procent.[14] Tyskland beskattar utdelade vinster med en lägre skattesats medan Frankrike tillämpar en högre skattesats för utdelade vinster. Bland EG-länderna med integrationssystem varierar lindringen i dubbelbeskattning mellan 32 procent i Portugal till 100 procent i Grekland. I de fyra största medlemsländerna inom EG, vilka svarar för ca 80 procent av EG's totala BNP, lindras dubbelbeskattningen helt eller delvis. Den totala skattesatsen (företagsskatt plus skatt på investerarnivå med beaktande av lindring av dubbelbeskattningen) är högst i de länder som har klassiska system.

Sveriges låga nominella skattesats på 30 procent medför att den totala skattesatsen för en svensk investerare uppgår till 51 procent. Endast Grekland och Italien uppvisar en lägre total skattesats. Sverige medger dessutom ett avdrag för utdelningar på nyemitterade aktier. Detta avdrag ges på företagsnivå och kallas för Annellavdrag. För de utdelningar där Annellavdrag erhålles, har Sverige lägst total skattesats. Däremot sker det i Sverige inte någon integrering av företagsskatten och skatten på investerar-

[14] Skattesatsen för små företag (25 procent) skall nu gälla för vinster upp till £250,000 (upp från £200,000).

nivå. Eftersom Annellavdraget ges på företagsnivå erhåller såväl inhemska som utländska investerare en lättnad i beskattningen av utdelningar på nyemitterat kapital. Någon möjlighet att ge olika investerare en avvikande skattebehandling finns därmed inte i Sverige.[15] När man utvärderar olika företagsskattesystem måste man emellertid även beakta hur skattebasen definieras samt hur ränteinkomster och kapitalvinster beskattas. För en sådan mera omfattande analys krävs att en kapitalkostnadskalkyl upprättas för en given investering (se nedan). Vi återkommer till investerarens inkomstbeskattning och studerar närmast hur beskattningsbar vinst beräknas i olika länder.

Tabell 3.2 Företagsskattesatser 1991: En jämförelse mellan Sverige och andra länder (i procent)[a]

System	Företags-skattesats[b]	Lindring av dubbelbe-skattning (i procent)[c]	Högsta marginal-skattesats[d]	Total skatte-sats[e]
Sverige	30	0	30	51
Sverige (nytt kapital)[f]	30	100	30	30
I. EG-länder				
1. Klassiska system				
A. Danmark	38	0	57,8	73,8
B. Luxemburg	40,3	0	58,8	75,4
C. Nederländerna	35	0	60	74
2. Integrerade system				
A. Belgien[g]	39	53	58,9	54,3
B. Frankrike	42/34[h]	69	56,8	62,4
C. Grekland[i]	40[j]	100	50	42
D. Irland	10[k]	50[l]	53	57,7
E. Italien	47,8	100	50[m]	50
F. Portugal[n]	39,6	32	40	54,7
G. Spanien[o]	35,3	42	56	65
H. Storbritannien	34	65	40	47,1
I. Tyskland	44,3/56,5[p]	81	57,8	61,3
II. Några andra länder				
A. Japan	50[q]	10[r]	65	80,75
B. Kanada[s]	40	37,5[t]	45[u]	58,75
C. USA	38,3	0	38[v]	61,75

[a] Dessa beräkningar baserar sig på antagandet att utdelningar erhålles av individer bosatta i landet.
[b] Nominella skattesatser inklusive de genomsnittliga avdragsgilla Gewerbesteuern i Tyskland (13%) och Luxemburg (10%), den regionala företagsskatten i Italien (16,2%), de lokala företagsskatterna i Portugal (3,6%) och Spanien (1,5%) och tilläggsskatten i Luxemburg (2%).
[c] Som procent av den totala effektiva företagsskatten på utdelningsinkomster.
[d] Inklusive den genomsnittliga eller representativa lokala inkomstskatten i Belgien (7%) och i Danmark (29,8%), tilläggsskatten i Luxemburg (5%) och kyrkoskatten i Tyskland (9%).
[e] Beräknad som total skatt med iakttagande av eventuell lindring i dubbelbeskattningen.
[f] Nyemitterade aktier med så kallat Annellavdrag.
[g] Belgien har ett klassiskt system men den slutliga utdelningsskatten är 25% om marginalskattesatsen för skattebetalaren är högre än 25%.
[h] Den lägre skattesatsen gäller vinster som inte delas ut.
[i] Grekland har ett system som tillåter avdrag för utdelningar. Utdelningsskatten på 42% är den slutliga skattesatsen om marginalskattesatsen är högre än 42%.
[j] Skattesatsen för industriella företag.
[k] Skattesatsen för industriella företag.

[15] Däremot kan förhandlingar ske mellan Sverige och andra stater om vilken källskatt ("withholding tax") som skall tas ut för olika finansieringsinstrument för utländska investerare.

[l] Det irländska systemet tillåter lindring bara för de vinster som beskattas till den normala skattesatsen (40%).
[m] I Italien finns det ingen lokal inkomstskatt på utdelningsinkomster.
[n] I Portugal är utdelningskatten på 25% den slutliga skatten om investerarens marginalskattesats är högre än 25%.
[o] Under det spanska systemet är en del av utdelningarna avdragsgilla och aktieägarna kan dra av 10% av utdelningarna från sina beskattningspliktiga inkomster.
[p] I Tyskland gäller den lägre skattesatsen utdelade vinster.
[q] Tidigare beskattades utdelningar med 35% och outdelade vinster med 40%. Skattesatsen i det nuvarande systemet är 37,5% på alla vinster. Detta innebär att utdelade vinster är hårt beskattade medan kapitalvinster är nästan skattefria. När det gäller kapitalvinster kan skattebetalaren välja att betala 20% av den beräknade vinsten (5% av försäljningspriset) eller att betala 1% av försäljningspriset i skatt.
[r] Lindringen är 10% av den erhållna utdelningen.
[s] Beräkningarna exkluderar den s.k. "surtax".
[t] Utdelningar ökas med 25% och den totala federala och lokala lindringen i beskattningen upgår till 25% av erhållna utdelningar.
[u] Sammansatt federal och lokal skattesats för Ontario.
[v] De delstatliga och lokala skattesatserna antages vara lika med 8%.

Källor: International Bureau of Fiscal Documentation, Price Waterhouse, Coopers och Lybrand, olika nationella källor.

Beskattningsbar vinst

De grundläggande reglerna inom EG-länderna för hur beskattningsbar vinst bestäms är desamma som vi tillämpar. Beskattningsbar vinst bestäms enligt god bokföringsmässig sed vilket bland annat innebär att kostnader bokförs när de uppkommer och reserveringar görs för kända framtida åtaganden. Däremot skiljer sig länderna kraftigt åt vad gäller regler för avskrivning av tillgångar, avdragsrätt för finansieringskostnader och i vilken mån investeringsavdrag eller liknande kan erhållas. Värdering av osålt lager skiljer sig också åt.

Avdrag från inkomsterna för sålda varors anskaffningskostnad sker normalt med vad som betalats för olika insatsvaror. Det är historiska kostnader och i flertalet stater sker ingen automatisk justering för förändringar i penningvärdet. Vinsten beräknas för varje enskild enhet och för den verksamhet som bedrivs i varje land med där gällande regler (som t.ex. ad hoc-mässiga inflationsjusteringar). En av de viktigaste komponenterna för att bestämma beskattningsbar vinst är avdrag för värdeminskning på byggnader, maskiner och inventarier. I praktiken tillämpas antingen en avskrivning som ger lika stora värdeminskningsavdrag varje år över investeringens livslängd (så kallad rak eller linjär avskrivning) eller något slags accelererad avskrivning, där tillgångens skattemässiga livstid kan bli kortare än dess ekonomiska livslängd.

För tillgångar i maskiner tillåter Sverige liksom Danmark, att avskrivningsunderlaget nedskrives med 30 procent. Detta ger upphov till en relativt snabb avskrivning, speciellt eftersom möjlighet finns att skifta till avskrivning enligt plan (rak avskrivning) om denna skulle vara mera förmånlig. Sverige medger dessutom full avskrivning oavsett när under räkenskapsåret som tillgången införskaffats. För tillgångar som införskaffats sent på räkenskapsåret innebär detta en icke oväsentlig skattelindring. Som framgår av appendix 1 varierar gällande regler avsevärt inom EG-länderna. Rak avskrivning (linjär) för maskinutrustning medges med mellan 8 procent i Spanien och 25 procent i Portugal. Avskrivningsreglerna för

byggnader är mera likformiga men även här finner vi vissa skillnader. Normalt medges endast linjär avskrivning och med som mest 10 procent (i Tyskland). Användandet av generella investeringsbidrag/avdrag har i stort sett upphört att gälla. Endast Spanien ger ett generellt investeringsbidrag. Flera länder medger under vissa förutsättningar att kapitalvinster på försålda tillgångar kan få användas för initial avskrivning på nya tillgångar (investeringsreserv).

Lagervärdering är en annan viktig faktor i bestämmandet av beskattningsbar vinst. Nio av EG-länderna tillåter att lagret värderas enligt den så kallade LIFO-metoden, dvs. "last-in-first-out". Denna metod ger till skillnad från den enda i Sverige tillåtna metoden, FIFO ("first-in-first-out"), en större lindring i beskattningen i tider av hög inflation. Bland annat Tyskland tillåter LIFO.

Speciellt för nystartade företag är reglerna för hur nutida förluster kan avräknas från framtida vinster eller eventuellt tidigare vinster viktiga. Sverige tillåter obegränsat utnyttjande av förluster mot framtida vinster men medger inte någon möjlighet att ändra tidigare taxeringar. I Belgien, Tyskland, Irland och Storbritannien finns det en tidsgräns inom vilken förlustavdrag måste utnyttjas. För enskilda näringsidkare är dessutom reglerna för i vilken utsträckning kvittning kan ske av ett underskott mot andra inkomster av betydelse. I princip är det möjligt för en enskild näringsidkare att ta upp lån för att kompensera för en utebliven skattelättnad men eftersom kapitalmarknaderna inte kan förväntas fungera perfekt, speciellt inte för små, nystartade företag, kan det i praktiken vara svårt att erhålla lån. Det kan tala för att underskottet i rörelsen bör få kvittas mot andra inkomster. Eftersom Sverige valt att beskatta enligt principen "skatt efter bärkraft" har det ofta ansetts naturligt att tillåta denna form av kvittning mellan inkomstslagen. Skattebärkraften har ansetts vara lägre för de individer som haft en förlust i något inkomstslag. Möjligheten att utnyttja denna kvittningsrätt för skatteplanering och t.o.m. skatteundandragande har emellertid medfört inskränkningar i kvittningsrätten. En avvägning måste därför göras även om problemet minskat i betydelse när marginalskatterna sänkts.

Andra skatter på företagsnivå

Det anses allmänt att företagsskatter och skatter på använt kapital inom landet påverkar kapitalstocken i landet, dvs. storleken på investeringarna, medan kapitalinkomstskatter påverkar sparandet och därmed vem som äger kapitalstocken (för en utförligare diskussion, se nedan). En slutsats i debatten har därför varit att man kan beskatta ägt kapital kraftigare än använt kapital. Uppdelningen i använt och ägt kapital är emellertid inte uppenbar. För en näringsidkare har såväl företagsbeskattningen som den avkastning han kan erhålla efter skatt betydelse för i vilken utsträckning han är villig att avstå från konsumtion samt för i vilket land han väljer att investera. Den internationellt sett höga kapitalinkomstbeskattning Sverige hade under 1970- och 1980-talen utgick på det kapital som ägdes av svenskar (medan beskattningen på använt kapital, utan hänsyn till ägarens

hemvist, var lindrigare). Som tidigare påpekats har Sverige en exceptionellt låg sparnivå och den höga beskattningen av ägt kapital har bidragit till denna utveckling.

Beskattning av t.ex. fastighetskapital i form av en fastighetsskatt betalas av den som äger fastigheten. För ett givet bestånd är det naturligtvis inte mycket fastighetsägaren kan göra för att undgå skatten eftersom skatten återspeglas i värdet av fastigheten. För nya investeringar är det dock annorlunda. Det har hävdats att det därför skulle vara i någon mening optimalt att låta beskatta existerande ägt kapital kraftigt medan nytt, använt kapital, bör ha en lindrigare skattebehandling. Här finns det ett trovärdighetsproblem. Investeraren vet att när väl fastigheten är uppförd kan skatten komma att höjas. Det är därför något av en illusion att tro att beskattningen av ägt kapital, vare sig den tar sig uttryck i skatt på fasta tillgångar som en fastighet eller i form av skatt på finansiellt kapital, inte skulle påverkas av avkastningsskatter och förmögenhetsskatter. Sådana skatter påverkar också investeringsvolymen i samhället. Politikerna har ett särskilt ansvar för att se till att förtroendet hos investerarna är stort genom att eftersträva en stabil skattestruktur. Olika beskattning av tillgångar med olika innehavstid eller ålder motverkar en sådan stabilitet.

En annan viktig del av den inhemska kapitalbeskattningen är olika former av förmögenhetsskatter på arbetande kapital. Även mycket låga förmögenhetsskatter får mycket stor betydelse för den nettoavkastning investeraren kan erhålla. Medan en avkastningsskatt utgår på erhållen avkastning utgår en förmögenhetsskatt oavsett om tillgången ökat i värde eller ej. Att en del av kapitalet skattas bort gör att framtida avkastningsmöjligheter minskas. Förmögenhetsskatter kan leda till likviditetsproblem i de fall kapitalmarknaderna inte är perfekta och svåra värderingsproblem uppstår alltid. Internationella investerare tenderar att visa speciell uppmärksamhet mot förmögenhetsskatter eftersom de ofta inte kan avräknas mot andra skatter i investeringslandet eller i hemlandet. De flesta länder inom EG har därför varit restriktiva med att införa förmögenhetsbeskattning av kapitalstocken (se tabell 3.3). Kanada har infört en skatt som baserar sig på nettovärdet av företaget (gäller endast större företag). Trots att skattesatsen är under en procent har skatten lett till en relativt kraftig ökning av kapitalkostnaden och skatten ifrågasätts.

Sverige har ingen förmögenhetsskatt på kapital inom bolagssektorn. Däremot betalar enskilda näringsidkare förmögenhetsskatt på sina tillgångar. I Tyskland kommer förmögenhetsskatten på företag att slopas från och med 1995. I de delar som utgjorde Öst-Tyskland har skatten redan avskaffats. Skattesatsen är 0,6 procent av 75 procent av den del av förmögenheten som överstiger DM 125.000. Dessutom medges ett grundavdrag. Den federala fastighetsskattesatsen i Tyskland uppgår till 0,33 procent.

I Luxemburg är förmögenhetsskatten på företagsnivå (inklusive lokal förmögenhetsskatt) mellan 0,11 procent och 1 procent. Den vanligaste skattesatsen är 0,5 procent. Skatten utgår på värden överstigande Lfr 1.800.000. I bland annat Storbritannien, Irland, Italien, Nederländerna, Belgien, Spanien, Portugal, Danmark och Frankrike (bortsett från "Taxe Professionelle") finns det inte någon statlig förmögenhetsskatt inom bolagssektorn.

[16] Avsättning får göras till en s.k. skatteutjämningsreserv. Ett av underlagen utgörs av företages kapital, definierat som skillnaden mellan tillgångar och skulder i näringsverksamheten vid beskattningsårets utgång. Avdrag för avsättning får uppgå till högst 30 procent av underlaget.

Sverige har medvetet valt att bibehålla en relativt fördelaktig företagsskatt. Vid skattereformen slog man vakt om den principen och trots att skattesatsen sänktes till 30 procent bibehölls flera reserveringsmöjligheter för företagen. Det infördes t.o.m. nya reserveringsmöjligheter som K-SURV,[16] och Annellavdraget behölls. För att upprätthålla konkurrenskraften har förmögenhetsskatter inom bolagssektorn undvikits. Det är viktigt att denna politik upprätthålles även i framtiden. Införandet av t.ex. högre fastighetsskatter på kommersiella och industriella fastigheter skulle medföra att kapitalkostnaden skulle stiga avsevärt även om skattesatsen vore relativt blygsam. Detta skulle kunna leda till minskat utländskt intresse att finansiera delar av vår investeringsverksamhet. Som tidigare påpekats är vårt nuvarande inhemska sparande för lågt för att ensamt klara den uppgiften. Ett minskat utländskt förtroende på grund av ökade kapitalkostnader kan resultera i ökad hemtagning av vinster och därmed ett utflöde av valuta. För att uppnå balans på marknaderna kan det uppstå en press uppåt på den svenska räntenivån. Detta skulle naturligtvis få återverkningar på investeringar och ekonomisk aktivitet i Sverige.

Tabell 3.3 Beräkningar av de effektiva förmögenhets- och kapitalskattesatserna inom bolagssektorn (exklusive lokala fastighetsskatter), 1989.

	Procent
Belgien	0
Danmark	0
Frankrike	0,62[a]
Grekland	0
Irland	0
Italien	0
Luxemburg	0,11
	0,88[b]
Nederländerna	0
Portugal	0
Spanien	0
Storbritannien	0
Tyskland	0,13
	0,58[c]

[a] "Taxe Professionelle". Skatten kan ej överstiga 3,5% av vinsten ("value added").
[b] Satser för förmögenhets- och kapitalvinstbeskattningen för eget och upplånat kapital.
[c] Gewerbesteuer och förmögenhetsskatt. Skattesatser för eget och upplånat kapital.

Källor: International Bureau of Fiscal Documentation, Price Waterhouse och Coopers och Lybrand.

Beskattning av kapitalinkomster

Beskattning av inhemska investerare

Såväl beskattningen av utdelningsinkomster som skatten på kapitalvinster och ränteinkomster är betydelsefull när man jämför det totala skatteuttaget i olika länder. Det är t.ex. troligt att i ett land med relativt hög beskattning av utdelningsinkomster en större andel av vinsten kommit att erhållas i form av kapitalvinst. Trots att ett företags utdelningspolitik bestäms av många andra faktorer än skatter kan man förvänta sig att i ett land som

Japan, där utdelningsinkomster beskattas relativt högt medan kapitalvinster normalt undgår beskattning, utdelningsprocenten (utdelningar som andel av vinsten) kommer att vara relativt låg.[17] Enligt figur 3.5 erhåller t.ex. en tysk investerare en betydligt större andel av sin kapitalavkastning i form av kapitalvinster än vad en amerikansk investerare gör.[18] Tyskland beskattar inte kapitalvinster.[19] I Storbritannien beskattas endast inflationskorrigerade vinster.[20] Av dessa tentativa resultat kan vi dra slutsatsen att skattesystemets utformning sannolikt påverkar hur kapitalflödena kanaliseras.

Figur 3.5 Skattesatser och utdelningsandelar i ett urval industriländer 1990.
I procent.

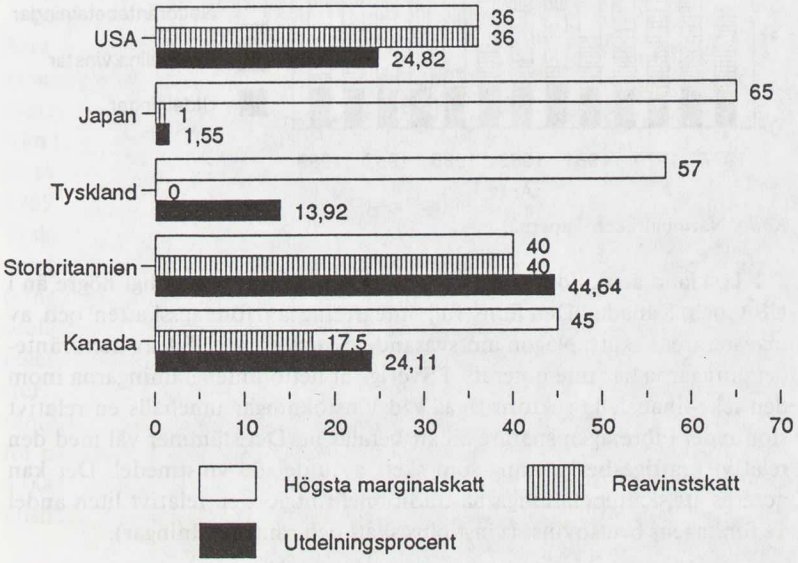

*Källa:*Morgan Stanley Capital International Perspective (1990).

En jämförelse av kapitalflöden i den icke-finansiella sektorn i några länder ger också ett tentativt intryck att beskattningens utformning sannolikt påverkar skuldsättningsgrad och betalningsflöden inom bolagssektorn. Figurerna 3.6–3.9 visar dessa kapitalflöden i respektive USA, Kanada, Tyskland och Sverige. I USA är det påfallande hur nettoräntebetalningarna ökat under senare år. År 1989 översteg räntebetalningarna för första gången vinst efter skatt. USA har ett s.k. klassiskt företagsskattesystem med åtföljande incitament att lånefinansiera. I Kanada är nettoräntebetalningarna av mindre relativ omfattning än i USA och någon motsvarande ökning har inte skett under 1980-talet av nettoräntebetalningarna. I Kanada sker en lindring av dubbelbeskattningen.

[17] Den marginelle investeraren behöver inte nödvändigtvis ha den högsta marginalskatten och andra placeringsmöjligheter finns som medför att ett indirekt ägande med lägre beskattning kan ske. Sambandet mellan marginalskatt på utdelningsinkomster och utdelningsprocent kan därför endast bli tentativa.

[18] Figuren baseras på information från *Morgan Stanley Capital International Perspective*, april 1990.

[19] Speciella regler tillämpas vid försäljning av tillgångar där ägarintresset i en rörelse är betydande (25 percent eller mer).

[20] Dessa regler infördes 1982 i samband med att kapitalvinster blev skattepliktiga. Kapitalvinster upp till £5.000 per individ och år är skattefria.

Figur 3.6 USA: kapitalflöden i den icke-finansiella sektorn 1977 – 1989
I procent av BNP

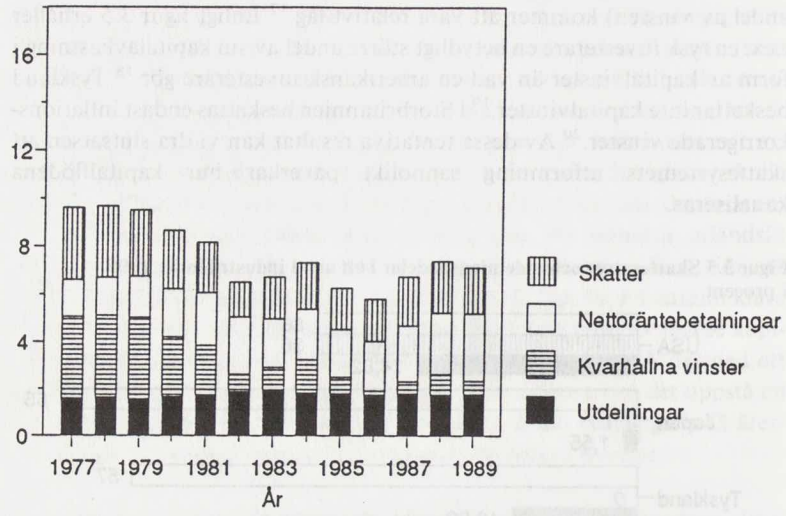

Källa: Nationalräkenskaperna.

I Tyskland är skuldsättningsnivån (liksom i Japan) betydligt högre än i USA och Kanada. Det finns full integrering av företagsskatten och av investerarens skatt. Någon motsvarande ökning som i USA av nettoräntebetalningarna har inte noterats. I Sverige är nettoräntebetalningarna inom den icke-finansiella sektorn låga. Vid vinstökningar innehålls en relativt stor andel i företagen snarare än att betalas ut. Det stämmer väl med den relativt kraftiga beskattning som skett av utdelade vinstmedel. Det kan noteras att skattebetalningarna traditionellt utgjort en relativt liten andel av företagens bruttovinst (vinst plus skatt och räntebetalningar).

Figur 3.7 Kanada: kapitalflöden i den icke-finansiella sektorn 1977 – 1989
I procent av BNP

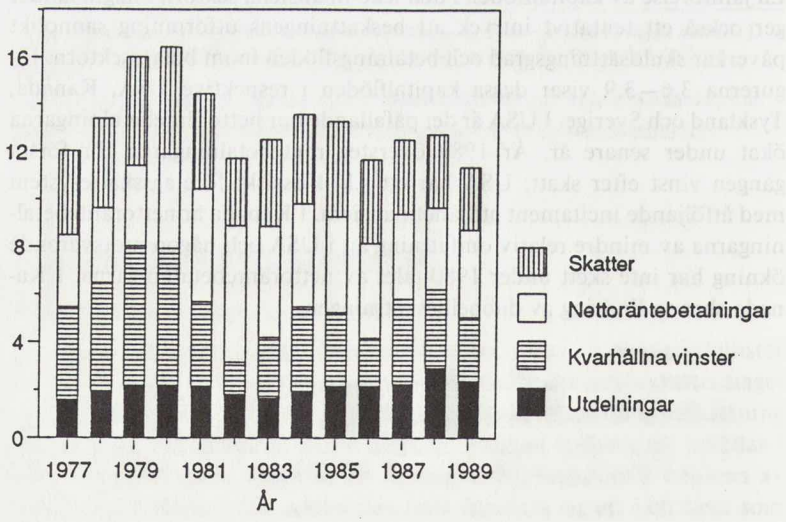

Källa: Nationalräkenskaperna.

Tabell 3.4 visar hur kapitalvinster på aktier beskattas inom EG. De flesta EG-länder har inte någon reavinstbeskattning av tillgångar som innehafts viss tid. Irland och Storbritannien medger inflationskorrigering vid reavinstberäkningen för att undvika beskattning av värdestegringar som endast återspeglar förändringen i det allmänna penningvärdet (Irland har som tidigare påpekats en tioprocentig företagsskatt för industriföretag och i Storbritannien är de första £5.000 i kapitalvinst skattefria). Den svenska realisationsvinstskatten framstår i ett internationellt perspektiv som hög, speciellt i tider av inflation eftersom ingen korrigering görs för inflationens effekter. Även vid relativt måttlig inflationstakt kan den reala avkastningen bli negativ, dvs. inflationen och skatten överstiger hela värdeökningen.

Beskattningen av utdelningsinkomster och ränteinkomster är högre i flera andra länder, inklusive Tyskland. Det faktiska skatteuttaget är dock avsevärt lägre eftersom de skattskyldiga inte rapporterar sina inkomster till skattemyndigheterna. För att förbättra möjligheten att få in skatteintäkter från framför allt ränteinkomster har införandet av någon slags beskattning direkt vid källan övervägts. Det har ofta mötts av stort motstånd. I januari 1989 introducerades en tioprocentig källskatt på ränteinkomster i Tyskland. Skatten gällde endast räntebetalningar från inhemska låntagare och DM Euro-obligationer förblev obeskattade. Redan efter fyra månader tvingades regeringen dra tillbaka skatten efter opposition och ett relativt omfattande kapitalutflöde. I november 1991 annonserade den tyska regeringen avsikten att införa en 25-procentig beskattning av ränteinkomster. Skatten berör endast tyska medborgare och utgår först när ränteinkomsterna överstiger DM 6.000 för ensamstående och DM 12.000 för makar. För varje barn medges ett ytterligare skattefritt belopp på DM 6.000. Med dessa grundavdrag kommer ca 80 till 85 procent av de tyska hushållen inte att betala någon skatt på ränteinkomster.

Figur 3.8 Tyskland: kapitalflöden i den icke-finansiella sektorn 1977 – 1989
I procent av BNP

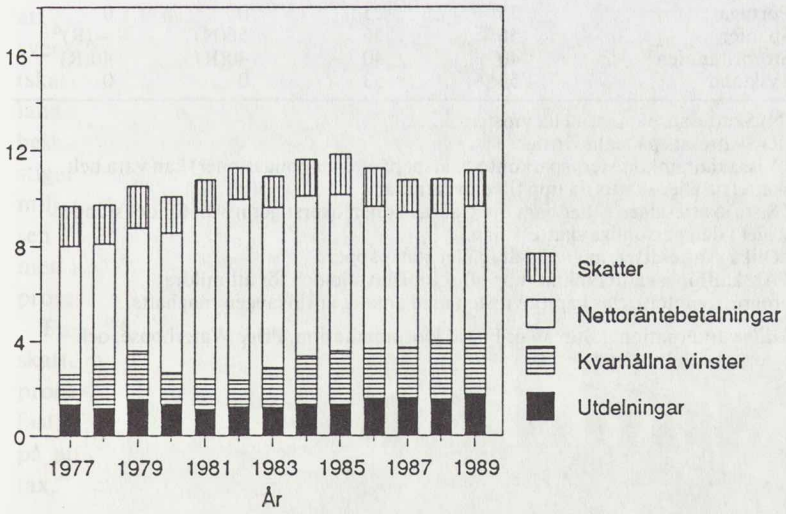

Källa: Nationalräkenskaperna.

Figur 3.9 Sverige: kapitalflöden i den icke-finansiella 1977–1989
I procent av BNP

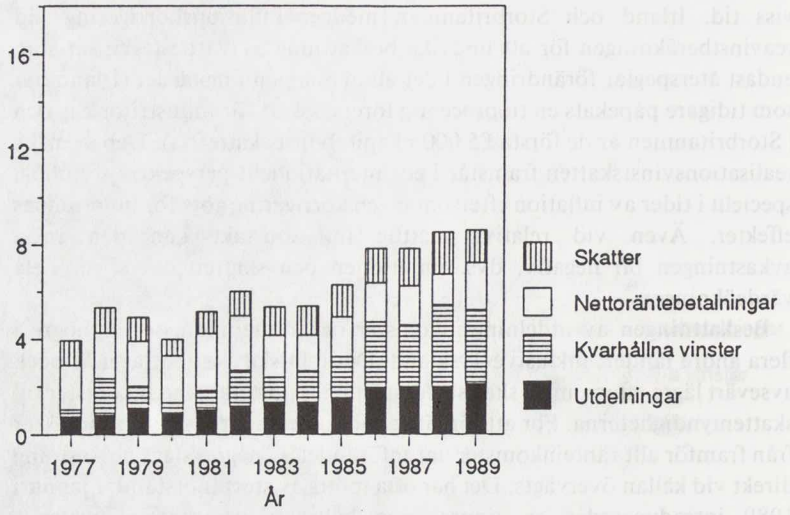

Källor: Nationalräkenskaperna och SCB.

Tabell 3.4 Högsta marginalskattesats på kapitalinkomster 1991 (central och lokal nivå exklusive fastigheter).

	Räntor	Utdelningar	Kapitalvinster	
			kortsiktiga	långsiktiga
Sverige	30	30	30(N)	30(N)
Belgien	10[a]	25	0	0
Danmark	57,8	45	57,8(N)	0(N)
Frankrike	17[a]	56,8	0–17[b](N)	0–17(N)
Grekland	10	50	0	0
Irland	53[a]	53	50(R)	30(R)
Italien	12,5[c]	50	20	12,5
Luxemburg	51,3	51,3	0	0
Nederländerna	60	60	0	0
Portugal	25	25	0	0
Spanien	56	56	56(N)	–(R)[d]
Storbritannien	40	40	40(R)	40(R)
Tyskland	53[a]	53	0	0

(N) Skattesats på nominella vinster.
(R) Skattesats på reala vinster.
[a] Vissa ränteinkomster (sparkonto, statspapper eller obligationer) kan vara helt skattefria eller skattefria upp till en viss nivå.
[b] Sista skattesatsen gäller bara om transaktionen överstiger nivån för det sjunde steget i den personliga skatteskalan.
[c] Olika skattesatser, angiven sats gäller statspapper.
[d] Anskaffningsvärdet räknas upp efter innehavstid och för att mildra progressiviteten delas kapitalvinsten med antalet år tillgången innehafts.

Källor: International Bureau of Fiscal Documentation, Price Waterhouse, och Coopers och Lybrand.

Den svenska situationen

Den svenska beskattningen av såväl utdelningsinkomster som reavinster med en skattesats på 30 procent på nominella inkomster, utan något grundavdrag, framstår som hög. Om inflationstakten överstiger några få procent per år kan det bli tal om en mycket hög beskattning av den reala inkomsten eller som ovan påpekats, en negativ real avkastning kan bli följden. Regeringen har aviserat sin avsikt att sänka kapitalinkomstskatten till 25 procent från och med den 1 januari 1993. En sådan förändring är nödvändig men otillräcklig (för en utförligare diskussion, se nedan). När förändringar i den svenska kapitalinkomstskattesituationen diskuteras är det viktigt att bibehålla en symmetrisk behandling av positiva och negativa kapitalinkomster, dvs. underskottsavdragens värde bör inte avvika från den skattesats som används för kapitalinkomster. Om denna symmetri inte upprätthålles kommer det att uppstå arbitragemöjligheter och transaktioner i syfte att minska skatten kommer att bli vanliga. Detta resulterar i vad som förenklat skulle kunna kallas "Ebberöds Bank", dvs. man skulle erhålla en större skattelättnad på lån men placering av dessa lån i finansiella eller andra tillgångar skulle beskattas lindrigare. Det var bland annat den situationen som bidrog till kraftigt ökade fastighetspriser under 1970- och 1980-talen eftersom tillgången beskattades lindrigare än den skattelättnad som erhölls på lånekostnaden. Det är av yttersta vikt att det inte sker en återgång till en sådan situation. Värdet av ränteavdrag och underskottsavdrag måste ses i perspektivet av den totala ekonomiska politiken.[21]

När det gäller förmögenhetsskatter på enskilda näringsidkare måste man även beakta arvs- och gåvobeskattningen. Incitamenten att bygga upp ett värde inom ett enskilt företag står ofta i klar relation till den totala skattebelastningen vari även ingår årlig förmögenhetsskatt och arvsskatt. En reducering av skattebeloppen för såväl förmögenhetsskatten som arvs- och gåvoskatten har inletts. Arvs- och gåvobeskattningen föreslås sänkas i alla klasser genom justering av skatteskalorna. Skikten breddas och progressionen dämpas. Den högsta skattesatsen reduceras den 1 januari 1992 från 60 procent till 30 procent. Det är viktigt att detta arbete fortsätter och att den totala skattesituationen för enskilda näringsidkare analyseras. Den svenska förmögenhetsskatten är internationellt sett mycket progressiv (skattesatsen stiger snabbt i takt med ökad förmögenhet). Enligt nu gällande regler tas förmögenhetsskatt ut med 1,5 procent på den del av beskattningsbar förmögenhet som överstiger 800.000 kronor men ej överstiger 1,6 miljoner kronor, 2,5 procent på den del som överstiger 1,6 miljoner men understiger 3,6 miljoner. På överskjutande del är skattesatsen 3 procent. För inkomståret 1991 slopades översta skiktet och från och med inkomståret 1992 görs skatten proportionell och skattesatsen blir 1,5 procent. Från och med 1994 avskaffas förmögenhetsskatten.

Fastighetsskatterna är däremot relativt låga i Sverige. För villor är skattesatsen 1,5 procent av taxeringsvärdet medan skattesatsen är 2,5 procent för hyresfastigheter. Industrifastigheter beskattas inte med någon fastighetsskatt. Vid en internationell jämförelse bör man emellertid tänka på att fastighetsskatten i många andra länder används som en "benefit tax," dvs. invånarna betalar för direkt erhållna tjänster. Det finns oftast ett

[21] För en villaägare med ett lån på 1 miljon kronor är nettoräntekostnaden efter skatt densamma om räntan uppgår till 12 procent och avdrag medges med 30 procent i beskattningen som i fallet med knappt 10 procents ränta (9,88 procent) och endast 15 procents avdragsrätt.

klart samband mellan den fastighetsskatt och den service man erhåller bland annat i form av kvalitén på skolor etc. Eftersom detta samband inte är lika uttalat i Sverige är det svårare att opinionsmässigt motivera en hög fastighetsskatt. Kommunal skatteutjämning och andra ekonomiskpolitiska instrument gör att invånarna har svårt att se sambandet mellan skatt och erhållna offentliga tjänster. I takt med att det sambandet förstärks blir också fastighetsskattens nivå enklare att motivera för medborgarna.

Beskattning av internationella kapitalinkomster

När det gäller beskattningen av vinster och kapitalflöden över gränserna uppstår risk för dubbelbeskattning. Många länder tillämpar källstatsprincipen eller territorialprincipen enligt vilken beskattning skall ske i det land som genererar inkomsten oavsett var ägaren är bosatt. Enligt hemvistprincipen eller domicilprincipen däremot sker beskattning av all inkomst eller egendom av alla medborgare, eller i landet bosatta individer och juridiska personer, oavsett var inkomsten uppstått eller egendomen är belägen. Företagsskatten är en skatt som ofta tas ut enligt källstatsprincipen. Detsamma gäller kupongskatter på betalningar till utlänningar. Den personliga inkomstskatten är å andra sidan en typisk hemvistskatt.

Eftersom ägaren och kapitalet inte behöver befinna sig i samma land kan olika beskattningsprinciper leda till dubbelbeskattning. Dessutom följer de flesta länder inte en princip fullt ut. I stället används en blandning av dessa principer och avtal träffas mellan olika stater avseende olika typer av inkomster. Eftersom källstaten ofta har möjlighet att införa beskattning på olika tillgångar och deras avkastning är det ofta hemvistlandet som måste se till att avtal sluts så att dubbelbeskattning inte sker. Det finns i princip två sätt att undvika dubbelbeskattning. Antingen undantar hemvistlandet utländsk inkomst från ytterligare beskattning eller låter man avräkna utländsk skatt från den inhemska skatten. I dubbelbeskattningsförhandlingar tenderar kapitalimporterande länder att föredra att beskattning skall ske i källstaten medan kapitalexporterande länder föredrar att beskattning sker i hemvistlandet.

Inom EG fritar åtta länder hemtagna vinster från fast driftställe eller från dotterbolag från fortsatt beskattning i hemvistlandet. Tyskland, Irland, Luxemburg och Nederländerna ger full skattefrihet medan Belgien fritar 90 procent, Frankrike 95 procent och Italien 65 procent av hemtagna vinster från inhemsk beskattning. För återstående del medges avdrag i beskattningen. Fyra länder ger lindring i den inhemska beskattningen motsvarande betald utländsk skatt. Grekland gör så utan hänsyn till vilken källstat det är frågan om medan Portugal, Spanien och Storbritannien begränsar avräkningen beroende på vilken källstat det rör sig om. För portföljinkomster gäller antingen full avräkning eller avdragsrätt i hemlandet.

Källstaten tar ofta också ut en källskatt på utdelningar, räntor och i vissa fall royalties, liknande den svenska kupongskatten. Tanken är att källstaten kan inte beskatta kapitalinkomsten enligt den personliga inkomstskatteskalan eftersom investeraren är bosatt i utlandet. Förutom Irland har samtliga EG-länder infört sådana källskatter. Skattesatserna varierar och

lindras ofta i dubbelbeskattningsavtalen mellan länderna. Den tyska källskatten är relativt hög för att förhindra att utdelade vinster (vilka beskattas med en lägre skattesats än innehållna vinster) repatrieras för att sedan återinvesteras i dotterbolaget (så kallad "Ausländereffekt"). Storleken på dessa källskatter samt behandlingen av dessa i investerarens hemland har stor betydelse för det totala skatteuttaget (se nedan).

Källskatternas ("withholding taxes") storlek inom EG-länderna för utdelningsinkomster mellan moder- och dotterbolag framgår av appendix 2. Källskatterna kommer att reduceras ganska avsevärt för utdelningar under 1992. För de flesta utdelningar mellan moder- och dotterbolag kommer källskatten att försvinna. Även Tyskland reducerar skattesatsen från idag 15 procent, eller i vissa fall ännu högre, till 5 procent. Grekland framstår som det stora undantaget och bibehåller sina källskattesatser. Däremot kommer Grekland att minska källskatterna på räntebetalningar och royalties. Andra länder som Belgien, Spanien och Portugal genomför också betydande sänkningar i sina källskatter.

I Sverige uppgår kupongskatten till 30 procent av utdelade vinster. Genom avtal med andra länder reduceras skatten ofta till omkring 15 procent (gäller bland annat för Tyskland, Danmark, Finland, Irland, Italien, Nederländerna m.fl.). I de fall ägarandelen i det mottagande bolaget överstiger 25 procent är skatten genomgående lägre och i många fall satt till 0 procent. För ränteinkomster utgår ingen källskatt i Sverige.

4. Skatteharmonisering eller skattekonkurrens

Inledning

En ökad integration av de europeiska ekonomierna kommer att resultera i att skattesystemen kommer att bli mera enhetliga. Ett land med en avvikande skattestruktur kommer att få vidkännas ett bortfall i skatteinkomster och detta medför att en lägre skattesats skulle kunna ge större skatteinkomster. Det finns emellertid en risk att länderna kommer att använda skattesystemet som ett konkurrensmedel och att detta leder till ett lågt skatteuttag. Skattebaser som är mindre lättrörliga kommer då att få bära en större andel av det totala skatteuttaget. Krav har framförts att en sådan skattekonkurrens bör undvikas och att medlemsländerna gemensamt bör komma överens om hur skattesystemen kan bli mera likformiga utan att skatteuttaget påverkas. Andra har hävdat att en effektivare lösning vore att tillåta skattekonkurrens, speciellt eftersom marknaden alltid kommer upp med lösningar som utnyttjar skillnader i systemen.

Inom skatteområdet finns det åtminstone fyra olika områden där stater kan konkurrera. För det första, konkurrens om det totala skatteuttaget. För det andra, konkurrens om olika lättnader i beskattningen för att locka till sig företag och individer. För det tredje, konkurrens om vilka skatter som skall användas och vilka skattesatser som skall gälla, och för det fjärde, konkurrens om att försöka exportera sina skatter till andra medlemsstater. Möjligheten att diskriminera mellan olika investerare eller varor är emellertid ofta begränsade om en överstatlig struktur etablerats. Till detta skall läggas konkurrens om vilka tjänster som tillhandahålles för de skatteinkomster som inbetalas.

Under tiden som den politiska processen leder fram till mera enhetliga skattesystem kommer ett slags skattekonkurrens att råda. Det är dessutom sannolikt, att det även med ett genomgripande avtal, kommer att finnas visst utrymme att utnyttja och skapa nya finansiella instrument och att bilda en ägarstruktur som möjliggör utnyttjande av kvarvarande skatteskillnader. Det kan därför vara av intresse att studera hur skattestrukturen utvecklats inom federala system. I vilken utsträckning har det förekommit och förekommer det skattekonkurrens inom federala system? Vad kan vi lära oss av de erfarenheterna? Det följande avsnittet behandlar dessa frågor med utgångspunkt från den amerikanska situationen.

Skattekonkurrens mellan amerikanska delstater

Ett område som diskuterats flitigt i USA är skattekonkurrens mellan olika delstater för att främja företagsetableringar. Andelen företagsskatter av de totala skatteinkomsterna har på federal nivå minskat från 22,5 procent 1977 till mindre än 17 procent 1989. På delstatsnivå har minskningen varit mindre uttalad, från 9,1 procent till 8,4 procent.[22] Som andel av BNP har de federala företagsskatterna legat omkring 2 procent (6 procent år 1950) medan motsvarande siffra på delstatsnivå varit runt en halv procent. Genomsnittliga siffror ger dock bara begränsad information om i vilken utsträckning skattekonkurrens förekommer mellan delstaterna. Eftersom en av de viktigaste skatterna är lokala fastighetsskatter på industrifastigheter är det svårt att särskilja effekter på delstatsnivå. Dessa skatter kan mycket väl medföra att en stad, där ingen delstatlig företagsskatt utgår, ändå inte kan konkurrera.[23]

Det ansågs länge att delstatliga och lokala skatter i allmänhet, och företagsskatter i synnerhet, inte hade någon effekt på var företag etablerade sig. Det främsta anledningen var att skatterna sågs som "benefit taxes" dvs. de motsvarades av varor och tjänster från den offentliga sektorn. Under de senaste decennierna har detta synsätt ifrågasatts.[24] Bartik (1985) fann att den delstatliga företagsskatten spelade en stor roll för företags (inom Fortune's 500-lista) beslut att starta en filial. Helms (1985) fann att fastighetsskatter och andra lokala skatter påverkade företagsetableringarna negativt.

Skillnaderna i företagsskatter, eller för den delen inkomstskatter, mellan delstaterna är inte så stora. En jämförande studie av skattesituationen för en familj på fyra personer i olika inkomstlägen i den största staden i varje delstat görs varje år av District of Columbia.[25] För år 1988 uppgick den delstatliga och lokala medianskatten till 8,3 procent för en familj med en inkomst på 25.000 dollar. Den högsta skatten återfanns i Milwaukee, Wisconsin där skatten uppgick till 13,7 procent av inkomsten. Denna skillnad upplevs som stor i USA men jämfört med situationen i Europa är den relativt liten. Det kan noteras att även inom Sverige har vi betydande skillnader i form av olika hög kommunalskatt.

Skatterna måste ses i relation till de tjänster som de finansierar. Amerikanska studier har visat på skillnader på var individer bosätter sig beroende på dels skattesituationen men också vilken typ av utgifter som skatterna bestrider. Effekten av utgifter ger upphov till tre effekter. Dessa är kapitaliseringseffekter, där servicen återspeglas i värdet av egendom, framför allt fastigheter, mobilitet samt ekonomisk tillväxt. Plaut och Pluta (1983) fann att ökade utgifter på utbildning hade klart positiva effekter på tillväxt och sysselsättning. Dessa utgifter återspeglas i fastighetsvärdena (kapitaliseras). Helms (1985) fann att skatter för att öka transfereringarna reducerade inkomsterna och därmed skattebasen, dvs. de tenderade till att ha en kraftigt negativ effekt på arbetsutbud och inkomster. Sådana utgifter ledde till utflyttning av delar av befolkningen samtidigt som bidragstagare attraherades. Utgifter för infrastruktur hade däremot stora positiva effekter på tillväxttakten.

[22] *Significant Features in Fiscal Federalism*, Volume 2, U.S. Advisory Commission on Intergovernmental Relations, (1991b), oktober, figur 4.

[23] Betydelsen av fastighetsskatter framkom tydligt i en studie för Oklahoma State Chamber of Commerce och State of Oklahoma Department of Economic Development, "An Evaluation of Oklahoma Business Climate," Price Waterhouse, 10 juli, 1985.

[24] Se till exempel Papke och Papke (1986), sid 357, "on balance, it appears the 'revisionist' case is advancing; that is, differential tax burdens do influence investment location decisions".

[25] Government of the District of Columbia, Department of Finance and Revenue, Office of Economic and Tax Policy, *District of Columbia Tax Facts*, Fiscal Year 1988.

Sammanfattningsvis kan man säga att erfarenheterna från USA talar för att olika europeiska stater kommer att använda skatter och utgifter för att försöka locka till sig arbetstillfällen och industrietableringar. Såväl skatternas sammansättning och storlek som vad de används till har betydelse för i vilken utsträckning en sådan politik faktiskt påverkar vilka som bor inom staten. Ett gemensamt språk gör naturligtvis att även relativt små skillnader mellan olika delstater kan få betydelse för valet av lokalisering av företag. Eftersom det inte finns något gemensamt språk i Europa är det troligt att större skillnader i skatte- och utgiftsstrukturen, än de som finns i USA, kan bestå utan att stora omflyttningar blir följden. För vissa grupper, t.ex. högre tjänstemän och ingenjörer är tröskeln emellertid relativt låg och för dessa grupper kan skattesystemen få stor betydelse för valet av bostads- och arbetsort. Det är t.o.m. troligt att vissa grupper kommer att bo och arbeta där arbetsinkomstbeskattningen är låg medan de under de delar av livet när man inte förvärvsarbetar kommer att försöka välja länder där de sociala förmånerna är omfattande. Eftersom skattebasen tenderar att minska i de länder som har ett högt skatteuttag och eftersom högre skattesatser ytterligare skulle minska skattebasen tydliggörs begränsningen i ett lands möjligheter att ha förmånligare sociala program än andra länder. Denna effekt uppstår även om omflyttningen blir relativt begränsad.

De amerikanska erfarenheterna pekar också på betydelsen av att klargöra sambandet mellan skatter och erhållna tjänster. I Sverige är detta samband ofta vagt, både i socialförsäkringssystemet och i skattesystemet.[26] Skillnader i kommunalskatt kan endast i begränsad omfattning förklaras av skillnader i kommunal service. Det är vidare sannolikt att lönerna i en delstat påverkas av skatte- och utgiftssituationen. Till den del invånarna upplever att skatterna inte motsvaras av erhållna tjänster kan det tänkas att de försöker kompensera sig genom att begära högre lön. Den allmänna konkurrenssituationen avgör dock om lönerna kommer att bli högre i dessa delstater.

[26] Med nuvarande regler för ATP får en person som tjänat in endast 127,5 basbelopp under 30 år (15 år med 7,5 basbelopp och 15 år med ett basbelopp) samma pension som en person som tjänat in 300 basbelopp (40 år med 7,5 basbelopp).

5. Harmoniseringssträvanden av kapitalbeskattningen inom EG

Bakgrund

Frågan om harmonisering av de direkta skatterna inom EG är ingalunda ny.[27] EG-kommissionen har sedan 1967 haft olika förslag till direktiv rörande den direkta beskattningen. År 1975 presenterade kommissionen ett förslag om harmonisering av företagsskatten och källbeskattningen (kupongskatten) på utdelningar. Avsikten var att eliminera dubbelbeskattningen av utdelningsinkomster genom ett centraliserat skattesystem inom EG. Företagsskattesatsen föreslogs ligga i bandet 45 till 55 procent och investerare skulle medges en avräkning av 55 till 45 procent av företagsskatten när den individuella inkomstskatten beräknades.

Dubbelbeskattningen av utdelningsinkomster föreslogs eliminerad genom att integrationssystemet skulle gälla även utländska investerare. Hemvistlandet skulle medge avräkning men erhålla kompensation för skattebortfallet. År 1979 föll förslaget i Europaparlamentet och under senare delen av 1980-talet gavs i stället prioritet åt att koordinera medlemsländernas skattesystem snarare än faktisk harmonisering. I april 1990 drogs förslaget från 1975 tillbaka. År 1988 framlades ett preliminärt direktiv om harmonisering av de direkta skatterna, närmare bestämt om harmonisering av skattebasen för företagsskatten. Förslaget innebar att såväl linjär som degressiv avskrivning medgavs (två gånger takten för linjär avskrivning). Några procentsatser angavs inte men kommissionen angav att avskrivningstakten skulle ligga så nära den ekonomiska förslitningen som möjligt. Även detta förslag drogs tillbaka (i maj 1989).

Under juli månad 1990 togs tre viktiga initiativ i frågan om företagsbeskattningen inom EG. Det första initiativet "Parent/Subsidiary Directive" berörde skattebehandlingen av utdelningsinkomster över gränserna mellan moder- och dotterbolag (se även appendix 2 om källskattesatser). Det andra initiativet kallat "Merger Directive" behandlade kapitalvinstbeskattningen och möjligheterna att uppskjuta beskattningen av kapitalvinster i de fall företag i mer än ett land ingick någon slags rekonstruktion eller sammanslagning. Det tredje initiativet, "the Convention on Associated Enterprises" behandlar hur vinstbeskattningen skall ske när ett företag bedriver verksamhet i mer än ett medlemsland. Direktivet innehåller riktlinjer för hur tvister skall lösas. Konventionen blir tillämplig först när alla medlemsländer ratificerat avtalet.

[27] För en diskussion om önskvärdheten av harmonisering, se Tanzi och Bovenberg (1990) samt för en översikt av en del tidigare harmoniseringssträvanden inom EG, se Burke (1981).

EG-komissionen har också presenterat direktiv för utnyttjandet av förlustavdrag (1984)[28] samt avskaffandet av källskatter för räntebetalningar och royalties mellan moder- och dotterbolag. Det finns dessutom ett EG-direktiv om ömsesidig hjälp i skattefrågor för att effektivisera kontrollen av multinationella företag. Genom ett direktiv från den 6 december 1979 innefattas även mervärdeskatten i detta samarbete (se avsnittet om indirekta skatter nedan).

En kommitté under ledning av den förre nederländske finansministern Ruding har fått i uppdrag att förbereda riktlinjer för framtida rekommendationer inom företagsskatteområdet. Kommittén studerar ett flertal olika frågor. Bland dessa kan nämnas i vilken utsträckning som existerande skatteskillnader snedvrider resursallokeringen och påverkar konkurrenssituationen; skall enskilda medlemsländer ta initiativet eller bör EG besluta, samt om EG bör fatta beslut, skall prioritet ges åt att reformera skattebasen, skattesatserna eller hela skattesystemet?

Tänkbara effekter av harmonisering av företagsbeskattningen inom EG

Som framgick av tabell 3.4 finns det stora skillnader i företagsbeskattningen inom EG. Företagsskattesatsen ger emellertid endast mycket begränsad information om skattestrukturens tänkbara effekter på incitament till sparande och investeringar eftersom beskattningsbar vinst definieras på olika sätt och skatteadministrationernas effektivitet varierar. Den senare aspekten är svår att beakta men för att få med såväl skattesats som beräkningssätt för beskattningsbar vinst har flera studier genomförts, så kallade kapitalkostnadsberäkningar. Dessa beräkningar inkluderar avskrivningsregler, investeringsbidrag, och olika skatter på kapital. Kapitalkostnaden motsvarar den avkastning företaget måste erhålla för att kunna betala finansieringskostnaderna samt förslitningen av kapitalet (maskinen eller dylikt). Skatter leder ofta till att företagets avkastningskrav ökas för att investeraren skall erhålla en viss avkastning jämfört med om ingen beskattning utgick. Skillnaden kallas för en "skattekil".[29]

Det finns några studier som jämför kapitalkostnaden för olika investeringar i olika länder. Sverige finns ofta inte med i dessa studier men de är ändå av intresse när man försöker utvärdera tänkbara effekter på svensk skattestruktur av en ökad integrering med övriga Europa. I en studie av Devereux och Pearson[30] presenteras bruttoavkastningskravet på en investering när finansiären kräver en nettoavkastning efter skatt på 5 procent. Förutom EG-länderna ingår USA och Japan i studien som inkluderar såväl avkastningskrav för en inhemsk investerare som motsvarande krav för en utländsk investerare. En klar begränsning i studien är att man antagit att kapitalinkomst- och realisationsvinstskattesatserna är lika med noll. Därmed bortser man från de skillnader som finns mellan länder i detta avseende. Studien inkluderar nio investeringsprojekt; tre finansieringsformer, lån, nyemitterat kapital samt innehållna vinstmedel; tre olika typer av investeringar, maskiner, industriuella byggnader samt kommersiella bygg-

[28] Förslaget innebar att förlustavdrag skulle kunna utnyttjas utan tidsbegränsing framåt samt avräknas från tidigare vinster upptill tre år tillbaka i tiden.

[29] Observera att beskattning inte nödvändigtvis leder till ett högre avkastningskrav. I de fall avdrag medges för finansieringskostnaden, t.ex. i form av ränteavdrag, reducerar beskattningen avkastningskravet.

[30] *Corporate Tax Harmonisation and Economic Efficiency*, Devereux och Pearson (1989).

nader. För att underlätta en jämförelse har en sammanvägning skett. I resultaten som redovisas i tabell 5.1 har man antagit att 50 procent av investeringen avser maskininvesteringar, 15 procent kommersiella byggnader samt 35 procent industriella byggnader. Vidare antages att 70 procent finansieras med innehållna vinstmedel, 25 procent lånefinansieras samt 5 procent med nyemitterat kapital.

Tabellen anger avkastningskravet för moderbolaget i det fall det helägda dotterbolaget genomför en sådan "genomsnittlig" investering. Alla vinster repatrieras i form av utdelning till moderbolaget. I studien antages inflationstakten vara noll och 1989 års skattesystem har använts.

Tabell 5.1 Genomsnittlig bruttoavkastning före skatt för att uppnå en 5-procentig nettoavkastning (efter skatt). (Vägt genomsnitt.)

Investeringar från	Investeringar i													
	Belgien	Danmark	Frankrike	Tyskland	Grekland	Irland	Italien	Lux.	Nederl.	Portugal	Spanien	Storbr.	Japan	USA
Belgien	5,83	6,34	6,53	6,36	6,36	7,17	7,24	6,56	6,71	6,71	6,66	6,61	6,78	6,66
Danmark	8,35	7,02	7,24	7,64	9,36	7,84	9,42	7,53	7,38	8,01	7,96	7,28	7,83	7,63
Frankrike	6,26	5,67	5,75	5,69	6,75	6,81	7,09	6,03	6,17	6,59	6,32	6,08	6,68	6,12
Tyskland	9,07	8,63	8,92	8,86	8,66	9,23	10,3	8,92	9,12	8,21	9,06	8,51	8,00	8,15
Grekland	6,69	7,51	7,73	6,46	5,55	8,52	7,27	7,77	7,41	7,95	7,89	7,82	7,73	7,89
Irland	4,68	4,53	4,64	4,54	4,57	5,08	4,53	4,67	4,77	4,85	4,74	4,71	4,91	4,74
Italien	6,30	6,07	6,24	6,92	6,52	6,87	5,60	6,28	5,91	6,42	6,38	5,97	6,26	6,02
Luxemburg	6,70	6,55	6,38	6,44	6,69	6,98	7,72	6,19	6,43	7,05	6,50	6,45	7,18	6,49
Nederländerna	6,28	7,03	6,73	6,27	6,47	6,52	6,74	6,09	6,11	7,58	6,30	6,25	7,64	6,30
Portugal	6,36	6,00	6,28	6,11	6,13	6,87	7,04	6,30	6,43	6,59	6,30	6,25	6,40	6,39
Spanien	6,86	6,28	6,48	6,30	6,88	7,75	7,68	6,49	6,63	7,00	6,10	6,54	7,64	7,20
Storbritannien	5,71	7,24	6,11	5,91	6,64	6,60	6,93	5,63	5,75	7,02	6,20	6,12	7,83	6,35
Japan	8,38	7,59	7,85	7,61	8,43	8,55	9,08	8,68	8,01	8,87	7,96	7,90	8,24	7,96
USA	6,55	6,54	6,02	6,30	7,20	6,59	6,96	6,04	6,17	7,59	7,54	6,08	7,06	5,93

Källa: Devereux och Pearson (1989).

Det framgår av tabellen att avkastningskravet skiljer sig åt mellan länderna för såväl inhemska investeringar (se diagonalen) som för investeringar gjorda av ett moderbolag via ett dotterbolag i något annat land. Det högsta avkastningskravet för en investering i det egna landet finner vi i Tyskland medan Irland uppvisar det lägsta bruttoavkastningskravet. För ett engelskt moderbolag finner vi att en inhemsk investering måste ge 6,1 procents avkastning för att ägarna skall kunna erhålla 5 procents nettoavkastning. Om dotterbolaget däremot är beläget i Tyskland måste investeringen i genomsnitt ge en avkastning på 8,5 procent. Motsvarande avkastning för ett dotterbolag i Irland är endast 4,7 procent. Vi ser här ett utslag av den relativt höga företagsskattesatsen i Tyskland, speciellt jämfört med den mycket låga företagsskattesats som gäller i Irland (för tillverkningsindustri).

Antag att det finns ett intressant investeringsprojekt i t.ex. Italien. När moderbolag runt om i Europa studerar möjligheterna att möta sina avkastningskrav (i det här fallet 5 procent) finner vi att ett brittiskt moderbolag

kan företa investeringen endast om den ger 6 procents avkastning medan ett franskt moderbolag kan ge klartecken till dotterbolaget att gå in i projektet först när avkastningen uppgår till 6 1/4 procent. Det brittiska företaget har därför ett litet övertag gentemot det franska företaget.

Det framgår av tabell 5.1 att skillnaderna i avkastningskrav kolumnvis är större än radvis. Detta återspeglar att skattestrukturen i huvudsak är baserad på källskatteprincipen snarare än hemvistprincipen. För ett projekt i ett visst land är det därför inte så stora skillnader i avkastningskraven mellan moderbolag i olika länder.[31] Däremot uppvisas stora skillnader för investeringsprojekt i olika länder.

Devereux och Pearson drar slutsatsen att harmonisering av beräkningssättet för beskattningsbar vinst reducerar välfärdsförlusten i alla länder men endast i liten utsträckning. En harmonisering av skattesatserna hade liten effekt på ett marginellt investeringsbeslut men stor påverkan på de projekt som erhöll speciellt hög avkastning. Vad som var speciellt viktigt för kapitalkostnadskravet var källskatter på utdelningsinkomster i det land där investeringen företas. Man fann också att beskattningen av utländska kapitalinkomster i hemlandet är viktig för avkastningskravet, framför allt om man kan tillgodoräkna sig utländska källskatter vid den inhemska beskattningen. Det bör i det sammanhanget påpekas att studien till stor del bortser från inhemska kapitalskatter. Om skatterna på utdelningsinkomster, ränteinkomster och kapitalvinster också räknas in blir situationen ännu mera tydlig. Dessa skatter kan nämligen ha relativt stor betydelse för inhemskt sparande samt hur investeringar finansieras även om effekterna på investeringsvolymen är mindre uttalade.

Allmänt kan man säga att om hemvistprincipen tillämpas i beskattningen av investerare i alla länder medför beskattningen av finansiellt kapital att kapitalallokeringen mellan länderna inte påverkas. Det finns emellertid åtminstone fyra skäl till att det är svårt att tillämpa hemvistprincipen, vilket leder till att kapitalallokeringen påverkas. För det första, skillnader i hur skattelagarna tillämpas medför att det blir olikartad tillämpning av vad som i praktiken är källbeskattning. För det andra, utländska källskatter kan inte till fullo tillgodoräknas investeraren vid den inhemska taxeringen. För det tredje, skillnader i inflationstakt och därmed åtföljande förändringar i växelkurserna medför att vinster och förluster på grund av växelkursförändringar bör beaktas i beskattningen. I praktiken är detta mycket svårt. Slutligen, integration av företagsbeskattningen och individbesskattningen är ofta inskränkt till inhemska investerare.

En annan intressant studie har genomförts av Gardner och de la Fuente (1990). De beräknade effektiva skattesatser för de 12 medlemsländerna inom EG samt effekterna av fem olika harmoniseringsalternativ. Studien avser en institutionell portföljinvesterare utan hemvist i något speciellt EG-land ("nonresident status"). Beräknade skattekilar representerar olika källskatter och integrering av företagsskatten och individskatten i den mån denna typ av investerare skulle få del av integration. Utgångsläget betecknades av varierande effektiva skattesatser mellan länderna och författarna pekar på de potentiella snedvridningar som detta ger upphov till. Studien visar t.ex. att en egenfinansierad byggnadsinvestering i Tyskland behöver ge en avkastning som är mer än 11 procentenheter högre än motsvarande

[31] Det innebär att skattesystemen till stor del uppfyller kraven på kapitalimportneutralitet.

investering i Irland för att investeraren skall erhålla samma nettoavkastning (se tabell 5.2). Sådana skillnader ger naturligtvis upphov till incitament att via priserna för varor inom en koncern ("transfer prices") rapportera vinsten där det är mest fördelaktigt. Beräkningarna bortser från effekten av sådana transaktioner men pekar på de incitament som skattesystemen ger upphov till. Med en sådan skatteskillnad mellan Irland och Tyskland skulle den totala produktion kunna ökas genom att omallokera kapital från Irland till Tyskland.

Tabell 5.2 EG: Företagsskattekilar efter finansieringskälla och typ av tillgång.[a]

	Byggnader		Maskiner	
	Utan harmonisering	Med harmonisering	Utan harmonisering	Med harmonisering
Lånefinansiering				
Belgien	−1,17	−1,01	−2,72	−2,99
Danmark	−1,53	−0,70	−2,08	−2,39
Frankrike	−0,26	−0,37	−0,50	−1,93
Väst-Tyskland	−0,48	−0,89	−2,36	−3,74
Grekland	−0,70	−0,70	−0,62	−2,39
Irland	−0,52	−0,16	−0,05	−0,59
Italien	−1,67	−1,04	−1,44	−3,46
Luxemburg	0,51	−0,45	−6,29	−4,80
Nederländerna	0,06	−0,70	−1,17	−2,39
Portugal	−0,56	−0,85	−1,64	−2,85
Spanien	−0,70	−1,31	−1,77	−3,35
Storbritannien	−0,46	−0,70	−1,25	−2,39
Finansiering med eget kapital				
Belgien	5,23	5,46	2,80	2,21
Danmark	4,15	5,21	2,49	2,44
Frankrike	4,15	4,05	3,20	1,44
Väst-Tyskland	11,59	11,57	7,55	5,64
Grekland	4,97	4,94	4,94	2,19
Irland	0,37	0,88	0,91	0,34
Italien	6,19	8,00	6,61	3,54
Luxemburg	10,04	8,44	−0,74	1,52
Nederländerna	6,41	5,21	4,02	2,44
Portugal	6,88	6,36	4,28	2,89
Spanien	5,42	4,36	3,78	1,24
Storbritannien	3,97	3,58	2,30	1,02

[a] Beräkningarna är baserade på en realräntesats av 5,5%, en inflationstakt av 2%, och ekonomisk depreciering av 7% för byggnader och 15% för maskiner.

Källa: Gardner och de la Fuente (1990).

Om skattebaserna harmoniserades genom att medge fullt värdeminskningsavdrag första innehavsåret oavsett när tillgången införskaffades och enhetliga avskrivningsregler med en avskrivningstakt på 2,5 gånger nuvarande rak avskrivningstakt, skulle skattekilarna minska i alla länder utom i Danmark och Luxemburg. Anledningen till att skattekilarna ökar där är att de har förmånligare nu gällande avskrivningsregler. För att uppnå en mera omfattande minskning av skattekilarnas storlek krävs såväl bas- som skattesatsharmonisering. Ett annat scenario behandlar avskaffandet av förmögenhetsskatter på kapital inom företagssektorn samt mera enhetliga

regler för integration av företagsskatten och individskatten. I det här fallet sker som väntat en kraftig minskning av skattekilarna.

Studien behandlar också hur kapitalstockarna på sikt skulle förändras om en skatteharmonisering kommer till stånd. Om kapitalet anpassas så att avkastningen efter skatt blir lika i alla länder sker en betydande omallokering av kapitalstockarna. Om man bortser från andra faktorer än företagsskattens inverkan på kapitalallokeringen skulle Tysklands andel av kapitalstocken öka med 15 procent, Italiens med 5 procent, medan kapitalstockarna i Irland och Luxemburg skulle minska med 17 respektive 15 procent. Det är med andra ord länder med idag relativt förmånlig företagsbeskattning som skulle få vidkännas en minskning av sina kapitalstockar om avkastningskraven vore lika och företagsskattesystemen harmoniserades. Anledningen är att dagens förmånliga skatteregler i dessa länder har resulterat i en större kapitalstock än vad ett genomsnittligt skattesystem skulle gett upphov till. Det omvända gäller för länder med relativt oförmånliga företagsskattesystem.

Gardners och de la Fuente's studie omfattar inte Sverige, men en försiktig tolkning av deras resultat för vår del är, att eftersom Sverige traditionellt haft en relativt förmånlig företagsbeskattning en förändring till ett genomsnittligt EG-system skulle kunna leda till en minskad kapitalstock. Ovanstående studier har emellertid endast studerat effekterna av en omfördelning av befintlig kapitalstock inom EG och bortser från att en mera effektiv resursallokering kommer att leda till ökade investeringar. Det är därför inte sannolikt att ett enhetligt företagsskattesystem för EG och Sverige skulle leda till en minskning av den svenska kapitalstocken i absoluta termer.

Vad man bör observera är att andra skatter än företagsskatter, dvs. kapitalinkomstskatter på investerarnivå, inte ingår i Gardners och de la Fuente's studie. Den svenska beskattningen är i det avseendet hög och i vårt närmande till EG är det viktigt att vi sänker dessa skatter till en nivå som återfinns på kontinenten. Om detta sker står vi betydligt bättre rustade för att möta konkurrensen från EG och de förändringar som eventuellt kan bli aktuella på företagsskattens område. Vi bör undvika att skärpa företagsskatten eller andra skatter som berör företagssektorn (som t.ex. förmögenhetsskatter eller fastighetsskatter) utan att åtminstone ha genomfört betydande förändringar av kapitalinkomstskatterna. Det höga kostnadsläget i Sverige kan dessutom vara ett motiv för att bibehålla en internationellt konkurrenskraftig företagsbeskattning.

En kapitalkostnadskalkyl för Sverige

För att belysa det svenska skattesystemets betydelse för sparande- och investeringsincitamenten utvecklas här en kapitalkostnadskalkyl som beräknar skattekilar även i de fall investeringen företas i ett annat land. På senare tid har det riktats ökad uppmärksamhet mot skattesystemens påverkan på internationella kapitalrörelser. Det är därför viktigt att beakta den totala skattesituationen, dvs. företagsbeskattningen och beskattningen på investerarnivå. Empirisk forskning har visat på betydelsen av beskattning

av sparande och investeringar och därmed resulterande kapitalflöden mellan olika länder. I en studie av Bovenberg m.fl. (1990) fann författarna att en del av kapitalflödet mellan USA och Japan under 1980-talet kunde hänföras till skattefaktorer. I USA beskattades sparande relativt kraftigt medan investeringar hade en relativt fördelaktig skattebehandling. Det motsatta förhållandet gällde i Japan. Skattesystemen bidrog därför till de kapitalflöden som vi såg mellan länderna. I kapitalkostnadskalkylen för Sverige använder vi en liknande specifikation som i Bovenberg m.fl.

Välfärdsförlusterna av en snedvridande beskattning uppskattas ofta i storleksordningen någon enstaka procent av BNP eller ännu mindre. I absoluta tal är det emellertid fråga om mycket stora belopp. Eftersom tillväxttakten dessutom kan påverkas, är det allmänt känt att skattesystem kan ge upphov till betydande välfärdsförluster.[32] För att utvärdera i vilken utsträckning skattesystemen ger upphov till incitament för kapitalflöden måste alla aspekter av skattesystemet beaktas. Dessutom måste man ta hänsyn till den ekonomiska omgivning som skattesystemet fungerar i. Här spelar räntenivå och inflationsförväntningar en stor roll.

Analysen av det svenska skattesystemet sker i två delavsnitt. Det första avsnittet jämför vilka skattekilar en "representativ" internationell investerare möter vid investeringar i olika länder. Skatteparametrarna är valda så att man kan tänka sig att investeraren befinner sig i ett större kapitalexporterande land i Europa. Det andra avsnittet behandlar mera utförligt det svenska skattesystemet sett från en tysk investerares synvinkel. En jämförelse görs med vad motsvarande situation är vid rent inhemska investeringar i Sverige respektive Tyskland. Studien inkluderar relevanta skatteparametrar men bortser helt från andra faktorer som tillgången på lämplig arbetskraft, infrastruktur etc.

Studien fokuserar på portföljinvesteringar men resultaten är i viss mån även tillämpliga på direktinvesteringar.[33] Beräkningarna tar fram den bruttoavkastning som krävs för att kunna betala en viss real nettoavkastning till investeraren. Nettoavkastningen antages vara densamma oavsett investerarens nationalitet. Vid ett alternativt antagande att bruttoavkastningarna i stället är lika erhålles andra värden och nettoavkastningarna varierar då för olika finansieringsformer och investerare. Någon skillnad i rangordning mellan olika investeringar blir det dock inte. Om beskattningen skedde enligt hemvistprincipen skulle man, i vart fall teoretiskt sett, kunna tänka sig att nettoavkastningarna skiljer sig åt för investerare i olika länder (korrigerat för risk etc.).[34] Om investerare i olika länder har samma sparbenägenhet kan det emellertid i frågasättas om skattesystemen skall ge upphov till olika nettoavkastning och därmed ett ändrat sparande. En gemensam utvärderingsnorm är dock det väsentligaste och föreliggande studie presenterar skattekilar under antagandet om en gemensam och lika hög nettoavkastning oavsett vilken nationalitet investeraren har.

Beräkningar sker för såväl egenfinansierade som lånefinansierade maskininvesteringar. För egenfinansierade investeringar antas att en del av avkastningen betalas ut i form av utdelningar medan en del av vinsten hålls inne. Avkastningskravet för en egenfinansierad investering anger ett minimiavkastningskrav. Skälet till detta är att någon riskpremie inte har inkluderats i avkastningskravet. Om så hade skett, skulle bruttoavkastningskra-

[32] En översikt av olika beräkningsbara allmänna jämviktsmodeller för analys av skattesystems effekter på resursallokering och välfärd återfinnes i Pereira och Shoven (1988).

[33] Det kan hävdas att incitamenten till att företa direktinvesteringar också påverkas av faktorer som marknadsstrategier och planering på sikt.

[34] Skäl mot tillämpbarheten av hemvistprincipen finns angivna i avsnittet "Tänkbara effekter av harmonisering av företagsbeskattningen inom EG".

vet ha ökat på ett icke linjärt sätt. I stället antages att investeraren kräver samma avkastning på en egenfinansierad som på en lånefinansierad investering.

Förutom företagsskattesatserna ingår bland förutsättningarna reglerna för hur beskattningsbar vinst framräknas. Man tar sålunda hänsyn till värdeminskningsavdrag, eventuella investeringsavdrag/bidrag och andra regler för företagsskatten. På investerarnivå tas hänsyn till i vilken utsträckning som värdlandet för investeringen tar ut någon källskatt och i så fall, i vilken mån en utländsk investerare kan tillgodoräkna sig denna vid taxeringen i hemlandet. Vidare beaktas eventuell integrering av företagsskatten och skatten på investerarnivå. För en utländsk investerare är det ingalunda självklart att lindringen av dubbelbeskattningen också skall vara tillämplig.

Det utgår ofta ytterligare skatter i hemlandet för kapitalinkomster, såväl inhemska som utländska. Dessutom skiljer de flesta skattesystem på kapitalinkomster beroende på om de har formen av ränta, utdelning eller kapitalvinst. Dessa faktorer är också med i beräkningarna. Komplexiteten i skattesystemen gör att det är möjligt att utvärdera de totala incitamentseffekterna endast genom att genomföra konsistenta beräkningar av varje parameters effekt på kapitalkostnaden. Ett centralt begrepp i det här avseendet är "User Cost of Capital", eller kapitalkostnaden.[35]

För en given avkastning efter skatt kan man med hjälp av gällande skatteregler explicit härleda nödvändig bruttoavkastning före skatt.[36] Trots att sambandet är relativt enkelt att specificera ger det inte upphov till ett entydigt uttryck för den effektiva skattesatsen. Detta beror på att bruttoavkastningskravet på ett icke-linjärt sätt är beroende av nettoavkastningen. Kapitalkostnaden erhålles genom att addera den totala skattekilen till nettoavkastningen och ekonomisk depreciering. Detta mått är speciellt användbart för att jämföra relativa investeringsincitament mellan olika tillgångar och länder. Eftersom många skatteparametrar beaktas samtidigt, är kapitalkostnadsmåttet mera relevant än en jämförelse som endast beaktar en eller ett par skatteparametrar åt gången.

För att utvärdera skatters inverkan på incitamenten att investera i olika länder måste tre olika skattenivåer beaktas. För det första, företagsskatter i det land där investeringen äger rum, för det andra, skatter på inhemska aktieägare, och för det tredje, skatter, inklusive källskatt på utdelning som betalas av utländska aktieägare (bolag eller fysiska personer).

På företagsnivå är de centrala parametrarna företagsskattesatsen samt hur beskattningsbar vinst beräknas. Räntebetalningar är normalt avdragsgilla när den beskattningsbara vinsten beräknas medan inget avdrag medges för utdelade vinster. Detta ger upphov till den så kallade dubbelbeskattningen av utdelade vinster. De flesta OECD-länder medger någon eller fullständig lättnad i dubbelbeskattningen.

På investerarnivå är skattereglerna för ränte- och utdelningsinkomster samt kapitalvinster viktiga för kapitalkostnaden. Förändringar i någon av dessa skatteparametrar kan medföra att investeraren föredrar att ta ut ersättningen i någon annan form. Det har t.ex. hävdats att ökningen av reavinstskatten i USA i samband med 1986 års skattereform ledde till att en ökad andel av vinsterna betalades ut. Vilken betydelse beskattningen av

[35] Se t.ex. Mutén (1968) eller King och Fullerton (1984).

[36] Om vi benämner bruttoavkastningen med p, kan följande uttryck för p härledas. Enligt neoklassisk teori genomför ett företag investeringar så länge bruttoavkastningen är tillräckligt hög för att täcka finansieringskostnaden och skattebetalningen. p härleds därför som likheten av nyttan av en marginell investering och kostnaden för densamma, dvs; $(1 - tc)(p + \delta) = (1 - k - tcz)(\tau - \pi + \delta)$ vilket medför att $p = (1 - k - tcz)(\tau + \delta - \pi)/(1 - tc) - \delta$ där tc = företagsskattesatsen, k = investeringsbidrag, z = nuvärdet av avskrivningar, τ = nominell diskonteringssats, δ = ekonomisk deprecieringstakt och π = förväntad inflationstakt.

utdelade vinster får för kapitalkostnaden beror på vilken finansieringsform man tror företagen väljer på marginalen. Den "nya synen" antar att företagen i allmänhet använder sig av innehållna vinstmedel snarare än att emittera nytt kapital för att finansiera sina investeringar. Skatten på utdelningar blir i så fall mindre betydelsefull för företagens investeringsincitament eftersom de utgör en klumpsummeskatt på existerande kapital. Enligt den "gamla synen" är emellertid skatten på utdelningsinkomster viktig eftersom det antages att den marginella finansieringskällan är nyemitterat kapital. Det är naturligtvis en empirisk fråga vilken av "synerna" som bäst överensstämmer med verkligheten.[37]

Den tredje nivån av beskattning som påverkar investeringsbeslut är skatter på utländska investerare. Många länder tar ut en källskatt (kupongskatt) på såväl utdelningsinkomster som ränte- och royaltybetalningar. Dessa skatter kan sedan i vissa fall dras av från inkomsten vid den inhemska taxeringen eller genom ett avräkningssystem ("tax credit") ges fullt värde i form av minskad inhemsk skatt. Flera EG-länder tillämpar hemvistprincipen (se ovan) i sin beskattning, men det finns ofta inskränkningar i hur man kan tillgodogöra sig skatt betald i annat land. Det finns t.ex. nästan aldrig någon möjlighet att få tillgodoräkna sig underliggande utländsk företagsskatt. Den totala skattbelastningen beror dessutom ofta på i vilken form kapitalinkomsten erhålles. Ränteinkomster och utdelningsinkomster beskattas relativt ofta med samma skattesats medan kapitalvinster beskattas med en lägre skattesats. Kapitalvinster till följd av växelkursförändringar undslipper ofta beskattning helt och hållet.

[37] Se t.ex. Sinn (1987) och Sinn (1989).

Antaganden i kapitalkostnadskalkylen

I jämförelsen av kapitalkostnaden för investeringar i Sverige, Spanien, Portugal, Irland, Grekland, Tyskland, Finland och Österrike har antagits att den förväntade inflationstakten är lika i länderna. Med detta angreppssätt renodlas skillnader i skattesystemen. Eftersom investeraren antages kräva samma nettoavkastning oavsett i vilket land investeringen företas, beräknas den nominella räntan i varje land. Genom att låta investeraren kräva samma nettoavkastning kan vi koncentrera oss på skillnader i bruttoavkastningskrav.[38]

Som tidigare påpekats, antages investeraren erhålla samma nettoavkastning på en lånefinansierad investering som på en egenfinansierad investering. Därmed bortser vi från den högre risk som finns förknippad med en egenfinansierad investering. Andelen nyemitterat kapital i en egenfinansierad investering beräknas uppgå till 10 procent i alla länder. Det innebär att beskattningen av utdelningsinkomster är relativt sett mindre betydelsefull än beskattningen av kapitalvinster. En större andel nyemitterat kapital motsvaras av en högre utdelningsprocent, om den "gamla synen" tillämpas. I så fall stiger kapitalkostnaden för egenfinansierade investeringar.[39]

Investeraren antages möta samma inhemska beskattning oavsett i vilket land han investerar. Skattesatsen för utdelnings- och ränteinkomster antas vara 20 procent. Skatten på kapitalvinster antas uppgå till 8 procent (geometriskt stigande – "accrual skattesats"), samma som skattesatsen på kapitalvinster på växelkursvinster/förluster.[40] Dessa skattesatser har valts

[38] Den reala nettoavkastningen är inte nödvändigtvis den samma i alla länder. Antagandena tjänar till att belysa skillnader i skattestrukturer mellan länderna.

[39] För en diskussion av faktorer som påverkar utdelningsprocenten, se Andersson (1991a).

[40] Kapitalvinster beskattas normalt när de realiseras och inte efter hand som de uppstår. Skattesatsen på kapitalvinster har beräknats från en skattesats baserad på realisation som sedan omvandlats till en jämförbar årlig skattesats. Därvid har det antagits att realisationsvinsten realiseras i en takt av 10 procent per år. I nuvärdetermer överensstämmer de två skattesatserna.

så att de skall vara i linje med vad en europeisk investerare kan förväntas räkna med. Även om varje enskild investerare har olika skattesituation och därmed en annorlunda effektiv skattesats, tjänar dessa skattesatser till att belysa en trolig skattesituation. Eftersom antagandet gäller för investeringar i alla länderna har det mindre betydelse för jämförelsen vilken skattesats som faktiskt använts.

Integrering av företagsskatt och investerarskatt har endast inkluderats i de fall sådan integration gäller en utländsk investerare. Ekonomisk depreciering antages ske med en geometriskt konstant årlig takt på 15 procent. Skattemässig depreciering är explicit med i beräkningarna, inklusive reglerna för i vilken utsträckning avskrivning medges under förvärvsåret.[41]

Av de inkluderade länderna tillämpar Österrike, Grekland, Portugal och Spanien en linjär avskrivningsmetod för maskininvesteringar. Österrike tillåter emellertid ytterligare en 20 procentig avskrivning första innehavsåret och Spanien har ett investeringsbidrag på 5 procent. Dessa regler har stor effekt på kapitalkostnaden. Irland har mycket generösa regler för skattemässig avskrivning, men eftersom företagsskattesatsen endast uppgår till 10 procent i tillverkningssektorn blir effekterna på kapitalkostnaden relativt små. Finland, Irland och Sverige tillåter en snabbare avskrivningstakt än vad en linjär avskrivningsmetod skulle ge. Däremot sker ingen indexering av värdeminskningsunderlaget (vilket är fallet bl.a. i Turkiet). Nästan alla länder medger snabbare avskrivning inom vissa branscher och i ekonomiskt svaga regioner. Dessa regler är inte med i beräkningarna.

Resultat i en internationell jämförelse

I tabell 5.3 presenteras fem skattekilar. Skattekilarna mäts som skillnaden mellan avkastning före och efter skatt. En negativ siffra indikerar att skattesystemet ger upphov till ökad avkastning för investeraren, dvs. investeraren erhåller en subvention via skattesystemet. De fem kilarna är företagsskattekilen, källskattekilen, summan av dessa som representerar skatten i värdlandet, skattekilen i hemlandet (investerarens) samt den totala skattekilen. Bruttoavkastningen, p, inkluderar finansiella kostnader samt ekonomisk depreciering. All avkastning mäts i reala termer.

Irland har den minsta totala skattekilen och det lägsta bruttoavkastningskravet för en egenfinansierad investering, följt av Sverige. Den låga företagsskattesatsen i Irland i kombination med frånvaron av källskatt på ränteinkomster eller utdelningsinkomster tillsammans med ett stort initialt skattemässigt värdeminskningsavdrag är de främsta faktorerna bakom detta resultat. För Sveriges del gäller att företagsskattesatsen är lägre för innehållna vinster eftersom det medges ett avdrag vid taxeringen som reducerar företagsskattesatsen från 30 procent till 23,7 procent. Avdraget sker på grund av reglerna om K-SURV. Det finns dessutom en avdragsrätt för utdelningar på nyemitterat kapital, det så kallade Annellavdraget. Dessa egenskaper hos det svenska företagsskattesystemet reducerar högst avsevärt företagsskattekilen i Sverige.

[41] Den så kallade förstaårskonventionen har relativt stor betydelse för kapitalkostnaden eftersom en större avskrivning det första året är värd mer i nuvärdetermer än en uppskjuten avskrivning.

Tabell 5.3 Effektiva skattesatser för investering i maskiner.
(Under antagandet att nettoavkastningen är densamma oavsett investeringsland)

	Österrike		Finland		Tyskland		Grekland		Irland		Portugal		Spanien		Sverige	
	Lån	Eget	Lån	Eget	Lån	Eget	Lån	Eget	Lån	Eget	Lån	Eget	Lån	Eget	Lån	Eget
Avkastningskrav[a]	17,18	19,34	15,87	19,59	16,24	20,71	17,44	19,93	18,33	18,05	18,23	20,61	18,23	19,51	16,80	18,19
Avkastning efter skatt, s	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Företagsskattekil	–1,82	1,56	–3,13	1,82	–2,76	2,95	–2,68	2,13	–0,67	0,32	–2,54	2,85	–1,88	1,75	–2,20	0,43
Källskattekil	0,00	0,06	0,00	0,04	0,00	0,04	1,11	0,07	0,00	0,00	1,76	0,03	1,11	0,03	0,00	0,04
Värdlandsskattekil	–1,82	1,62	–3,13	1,86	–2,76	2,99	–1,57	2,20	–0,67	0,32	–0,78	2,88	–0,77	1,78	–2,20	0,47
Hemlandsskattekil	2,00	0,72	2,00	0,73	2,00	0,73	2,00	0,72	2,00	0,73	2,00	0,73	2,00	0,73	2,00	0,73
Total skattekil	0,18	2,34	–1,13	2,59	–0,76	3,72	0,43	2,92	1,33	1,05	1,22	3,61	1,23	2,51	–0,20	1,20
Företagsskattesats	30,00	30,00	42,00	42,00	57,00	36,00	40,00	36,00	10,00	10,00	40,00	40,00	35,00	35,00	30,00	24,33[b]
Källskattesats																
Utdelningar	20,00	20,00	15,00	15,00	15,00	15,00	25,00	25,00	0,00	0,00	12,00	12,00	10,00	10,00	15,00	15,00
Räntebetalningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10,00	10,00	0,00	0,00	15,00	15,00	10,00	10,00	0,00	0,00
Avskrivningstakt i besk	10,00	10,00	30,00	30,00	10,00	10,00	16,80	16,80	10,00	10,00	12,50	12,50	10,00	10,00	30,00	30,00
Avskrivningsmetod[c]	LA	LA	AB	AB	LA	LA	LA	LA	AB	AB	LA	LA	LA	LA	AB	AB
Förstaårsregel[d]	0,75	0,75	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	1,00	1,00
Initial avskrivning[e]	20,00	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30,00	30,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investeringsbidrag	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,00	5,00	0,00	0,00
Nominell ränta (endogen)	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	11,11	11,11	10,00	10,00	11,77	11,77	11,11	11,11	10,00	10,00
Förväntad inflationstakt i värd- resp. hemland	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00

[a] I reala termer, inklusive deprecering.
[b] Den effektiva skattesatsen på kvarhållna vinstmedel har reducerats med avseende på reserveringsmöjligheter, till 23.7 procent ("K-SURV").
[c] LA = rak avskrivningsmetod; AB = accelererad balansavskrivning.
[d] Anger i vilken utsträckning en förvärvad tillgång kan skrivas av under inköpsåret. Ett värde på ett indikerar att helårsavskrivning medges oavsett när tillgången införskaffats. Ett värde på 0,5 indikerar att i genomsnitt medges ett halvt års avskrivning.
[e] Utöver normal avskrivning första året.

Källor: International Bureau of Fiscal Documentation; Coopers and Lybrand; Price Waterhouse; olika nationella källor.

För en lånefinansierad investering finner vi den största skattekilen i Irland. Detta beror på att företagsskattesatsen är låg och därmed ger ränteavdraget vid beskattningen ett relativt litet bidrag till kapitalkostnaden. En stor negativ företagsskattekil återfinns däremot i Finland och Sverige. Den relativt höga företagsskattesatsen i Finland bidrar till detta liksom generösa avskrivningsregler. Motsvarande avskrivningsregler gäller i Sverige.

Ett land som uppvisar höga källskatter för såväl egen- som lånefinansierade investeringar är Portugal. För att möjliggöra samma nettoavkastning för investeraren måste bruttoavkastningen öka. Användandet av källskatter samt i vilken mån lättnader kan erhållas i dubbelbeskattningen av eget kapital har stor betydelse för vilken bruttoavkastning som krävs. Det är ekonomiskt ineffektivt att en egenfinansierad investering i Portugal måste ge två och en halv procentenheter högre avkastning än motsvarande investering i Irland. En omfördelning av kapital från Irland till Portugal skulle leda till ökad total välfärd.

Resultatet för Irland kräver närmare granskning. Till skillnad från andra länder uppvisar en lånefinansierad investering ett *högre* bruttoavkastningskrav än motsvarande egenfinansierad investering. Detta beror på den låga företagsskattesatsen. Ur ekonomisk synvinkel är det viktigt att olika finansieringsformer erhåller en likvärdig skattebehandling. En låg företagsskattesats är ett sätt att underlätta ett sådant resultat. Eftersom det finns begränsningar i hur långt man kan sänka företagsskattesatsen, av arbitrageskäl och för att undvika skatteflykt genom omvandling av arbetsinkomster till kapitalinkomster, måste man emellertid tänka sig andra vägar att uppnå detta mål. Ett sådant sätt är att lindra dubbelbeskattningen av utdelningar (och eventuellt kapitalvinster) genom att införa något slags integrering av företags- och investerarskatterna. Ett annat sätt skulle vara att inte medge avdrag för skuldräntor, när beskattningsbar vinst framräknas. Detta skulle dock leda till en kraftig ökning av kapitalkostnaden med mycket negativa effekter på investeringar och sysselsättning.

Trots olika avdrag på företagsskattesidan för att lindra dubbelbeskattningen uppvisar Sverige en relativt stor skillnad i kapitalkostnad mellan egen- och lånefinansierade investeringar. Denna skillnad förstärks, när det är en svensk som investerar i Sverige (se nedan). Detta förhållande talar för att man bör överväga lättnader i dubbelbeskattningen av eget kapital. Ett enkelt sätt att uppnå detta är att sänka kapitalinkomstskatten.

Resultaten av kapitalkostnadsberäkningarna för Sverige och andra länder visar att vi har ett förmånligt företagsskattesystem medan skatten på investerarnivå (skatt på fysiska personers kapitalinkomster) är hög. Framför allt framstår en nominell realisationsvinstskatt på 30 procent som hög men även skatten på utdelningar och ränteinkomster är hög. Resultaten stämmer väl med det arbete som för närvarande pågår inom OECD.[42] I OECD-rapporten, där beräkningar görs för alla 24 medlemsländerna, slås det fast att skattesystemen snedvrider investerings- och sparandebesluten. Skattebelastningen är genomgående högre för investeringar som sker i ett annat land än hemlandet och ett avskaffande av källskatter skulle leda till ökad välfärd.

[42] "Taxing Profits in a Global Economy: Domestic and International Issues," en rapport av Committee on Fiscal Affairs, OECD, (1991).

OECD-rapporten visar också att det svenska företagsskattesystemet ger upphov till relativt små skattekilar. När skatten på investerarnivå inkluderas är emellertid det svenska skattesystemet inte alls lika konkurrenskraftigt. I stället ger det svenska skattesystemet upphov till en av de största totala (företags- och personlig inkomstskattekilar) skattekilarna. Det visar sig alltså att de resultat som redovisats ovan också gäller när alla OECD-länderna inkluderas. Det är framför allt den genomsnittlige investerarens kapitalinkomstskatt som är exceptionellt hög i Sverige.

En svensk och tysk investerares kapitalkostnad

Vi övergår nu till den andra delen av kapitalkostnadsstudien för Sverige. Vid en jämförelse av bruttoavkastningskravet för en svensk investerare med motsvarande tyska krav kan man få en uppfattning om relativa incitament att investera i sitt eget land jämfört med att investera i det andra landet. I det här fallet måste vi också beakta den beskattning som sker i investerarens hemland.

Antagandet att investerarna kräver samma avkastning, i det här fallet 2 procents real nettoavkastning, kvarstår. För att belysa effekterna av skatten på eget kapital antar vi att den "gamla synen" gäller och vi använder den utdelningsandel som är vanlig i respektive land. Den speglar naturligtvis delvis den skillnad som återfinns i beskattningen av utdelningsinkomster och kapitalvinster. Eftersom en utländsk investerare kan ha begränsade möjligheter att påverka utdelningspolitiken i det andra landet är det sannolikt realistiskt att anta att utdelningsprocenten är relativt oberoende av utländska investerares preferenser. Låt oss också använda ungefärliga inflationstakter i de båda länderna för det år beräkningarna avser (1990).[43] Vi antar att skillnaden i inflationstakt, och implicit inflationsförväntningar, återspeglas i växelkurserna.

Tabell 5.4 visar olika investeringskombinationer för Sverige och Tyskland. I beräkningarna har vi antagit att svenska företag utnyttjar möjligheter att göra avdrag för eget kapital. Med den utdelningsandel som råder i Sverige reduceras därmed företagsskattesatsen på eget kapital från 30 procent till 26 procent. Utdelningsprocenten var år 1988 37 procent. Effekterna av Annellavdraget har beaktats i beräkningarna.

Effekten av dessa egenskaper hos det svenska skattesystemet och en relativt låg företagsskattesats är en relativt liten företagsskattekil. Avsaknaden av integrering av företagsskatten och investerarens beskattning i kombination med en hög skatt på kapitalvinster resulterar dock i en stor skattekil på investerarnivå.[44]

En tysk som investerar i Sverige betalar ingen kapitalvinstskatt, men erhållna utdelningar beskattas med en hög skattesats. Om inkomsten rapporteras till skattemyndigheterna uppgår den högsta marginalskattesatsen till 50 procent. I praktiken vet vi dock att åtminstone en del investerare lyckas undgå denna skatt och deras skattesituation beskrivs därför av den som gäller för en skattebefriad tysk investerare.

För att den tyske investeraren skall erhålla en real nettoavkastning på 2 procent på en egenfinansierad investering i Sverige krävs en bruttoavkastning på 17,6 procent. Ett svenskt hushåll måste kräva en ersättning på hela

[43] Inflationstakten är inte oberoende av skattesystemets utformning, men vi bortser från den aspekten i analysen.

[44] Den nominella reavinstskattesatsen antages motsvara en 15 procentig årlig skattesats.

Tabell 5.4 Effektiva skattesatser för investering i maskiner i Tyskland och Sverige, 1990.
(Under antagandet att nettoavkastningen är densamma oavsett investeringsland)
(Investering i värdland/av invånare i)

	Sverige/ Sverige		Sverige/ Sverige		Tyskland/ Tyskland		Tyskland/ Tyskland		Sverige/ Tyskland		Sverige/ Tyskland		Tyskland/ Sverige		Tyskland/ Sverige	
	Hushåll		Skattefri		Hushåll		Skattefri		Hushåll		Skattefri		Hushåll		Skattefri	
	Lån	Eget kap	Lån	Eget kap	Lån	Eget kap	Lån	Eget kap	Lån	Eget kap	Lån	Eget kap	Lån	Eget kap	Lån	Eget kap
Avkastningskrav[a]	18,32	20,46	14,18	17,84	19,90	21,42	15,83	20,55	23,25	17,65	13,55	17,18	21,58	27,56	19,85	25,46
Avkastning efter skatt, s	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Företagsskattekil	–3,82	1,06	–2,82	0,74	–2,10	4,34	–1,17	3,91	–5,75	0,11	–3,45	0,06	2,44	9,39	2,85	8,36
Källskattekil	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,14	0,00	0,09
Värdlandsskattekil	–3,82	1,06	–2,82	0,74	–2,10	4,34	–1,17	3,91	–5,75	0,11	–3,45	0,18	2,44	9,53	2,85	8,45
Hemlandsskattekil	5,14	2,40	0,00	0,00	5,00	0,08	0,00	–0,36	12,00	0,54	0,00	0,00	2,14	1,03	0,00	0,00
Total skattekil	1,32	3,46	–2,82	0,74	2,90	4,42	–1,17	3,55	6,25	0,65	–3,45	0,18	4,58	10,56	2,85	8,45
Företagsskattesats	30,00	26,02[b]	30,00	26,02	57,00	36,00	57,00	36,00	30,00	26,02	30,00	26,02	57,00	36,00	57,00	36,00
Källskattesats																
Utdelningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15,00	0,00	15,00	0,00	15,00	0,00	15,00
Räntebetalningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Avskrivningstakt i beskattningen	30,00	30,00	30,00	30,00	10,00	10,00	10,00	10,00	30,00	30,00	30,00	30,00	10,00	10,00	10,00	10,00
Avskrivningsmetod[c]	AB	AB	AB	AB	LA	LA	LA	LA	AB	AB	AB	AB	LA	LA	LA	LA
Förstaårsregel[d]	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Nominell ränta (endogen)	17,14		12,00		10,00		10,00		24,00		12,00		7,14		5,00	
Förväntad inflationstakt i värdlandet	10,00		10,00		3,00		3,00		10,00		10,00		3,00		3,00	
Förväntad inflationstakt i hemlandet	10,00		10,00		3,00		3,00		3,00		3,00		10,00		10,00	

[a] I reala termer, inklusive deprecreing.
[b] Den effektiva skattesatsen på kvarhållna vinstmedel har reducerats med avseende på reserveringsmöjligheter, till 23,7 procent ("K-SURV").
[c] LA = rak avskrivningsmetod; AB = accelererad balansavskrivning.
[d] Anger i vilken utsträckning en förvärvad tillgång kan skrivas av under inköpsåret. Ett värde på ett indikerar att helårsavskrivning medges oavsett när tillgången införskaffats. Ett värde på 0,5 indikerar att i genomsnitt medges ett halvt års avskrivning.

Källor: International Bureau of Fiscal Documentation; Coopers and Lybrand; Price Waterhouse; olika nationella källor.

20,5 procent för att erhålla samma nettoavkastning. För en skattebefriad investerare i respektive land är skillnaderna inte fullt så dramatiska. En tysk skattebefriad investerare behöver en avkastning på 17,2 procent medan en svensk skattebefriad investerare behöver en bruttoavkastning på 17,8 procent.

Det bör noteras att bruttoavkastningskravet för en svensk skattebefriad investerare är högre än bruttoavkastningskravet för en skattepliktig tysk investerare! Skattesystemen ger därför upphov till betydande snedvridningar i finansieringen av investeringar. Kostnaden i form av uppoffring är större för en svensk investerare än för en tysk investerare för samma investering i Sverige. Skillnaden blir mycket stor i det fall ett svenskt hushåll skulle investera i Tyskland. För att få en nettoavkastning på 2 procent krävs en bruttoavkastning på hela 27,5 procent. Det är mer än 6 procentenheter högre än en tysk investerares avkastningskrav. Svenska hushåll kommer därför endast att i mycket begränsad omfattning själva investera i Tyskland. Det uppstår kraftiga incitament att låta kanalisera sitt sparande på ett sätt som minskar skattebelastningen. Genom olika former av indirekt ägande, t.ex. via dotterbolag i utlandet, kan avkastningskravet bringas ner (se nedan). Dessa arrangemang innebär naturligtvis i sig en kostnad både för samhället och för den enskilde.

Om den svenska inflationstakten, liksom den tyska, antas vara 3 procent faller bruttoavkastningskravet för en svensk investerare för investeringar i Sverige från 18,3 procent för en lånefinansierad investering till 17,6 procent. Motsvarande minskning i bruttoavkastningskravet för en egenfinansierad investering är från 20,5 procent till 18,3. Inflationstakten har således mycket stor betydelse för avkastningskravet. Det är därför viktigt att föra en ekonomisk politik som ger upphov till låga inflationsförväntningar.

Om den svenska kapitalinkomstskatten dessutom sänks från 30 procent till 15 procent för ränteinkomster, utdelningar och kapitalvinster, minskar bruttoavkastningskravet för en svensk egenfinansierad inhemsk investering ytterligare. I detta fall hamnar bruttoavkastningskravet på 17,6 procent och ligger därmed i nivå med det avkastningskrav, som en tysk investerare som betalar utdelningsskatt har. Det är emellertid fortfarande ca en halv procentenhet högre än det krav en skattebefriad tysk investerare har för motsvarande investering i Sverige.

Att tyska investerare har en fördelaktigare situation att investera i Sverige än i sitt eget hemland beror på att de kan dra fördel av det relativt förmånliga svenska företagsskattesystemet samtidigt som kapitalskatterna på investerarnivå är låga i hemlandet. För en svensk investerare skulle situationen beskrivas som att staten tar igen på gungorna vad den förlorar på karusellen. Den förmånliga företagsskatten tas mer än väl igen av en hög kapitalbeskattning. Beskattningen på investerarnivå gör att den totala skattebelastningen blir hög. En bidragande orsak till den förmånliga situationen för utländska investerare är att lindringen av dubbelbeskattningen i Sverige sker på företagsnivå så att alla investerare, även utländska, får del av den. Detta är effektivt i ekonomisk mening, men samtidigt är det inte säkert att svenska investerare får motsvarande fördelar när de investerar utomlands. Dessa frågor behandlas normalt i dubbelbeskattningsavtal, men Sverige har här på grund av att lättnaden ligger på företagsnivå små

[43] Inflationstakten är inte oberoende av skattesystemets utformning, men vi bortser från den aspekten i analysen.

[44] Den nominella reavinstskattesatsen antages motsvara en 15 procentig årlig skattesats.

möjligheter att ge fördelar i utbyte mot eftergifter till svenska investerare. På grund av olikheter i beskattningen kan det bli så att en svensk investerare inte kan konkurrera på lika villkor med utländska investerare. En sänkning av de svenska kapitalinkomstskatterna framstår i det perspektivet som både önskvärd och nödvändig. Som tidigare påpekats är den låga nivån på det svenska sparandet en ytterligare anledning till att sänka kapitalinkomstskatten.

Som vi tidigare berörde uppvisar Sverige relativt stora skillnader i kapitalkostnader mellan låne- och egenfinansierade investeringar. För ett svenskt hushåll måste avkastningen på en egenfinansierad investering överstiga den på en lånefinansierad investering med 12 procent för att nettoavkastningen skall bli lika. För en tysk investerare som investerar i Tyskland är motsvarande siffra 7 procent. Det innebär att det tyska skattesystemet inte snedvrider finansieringsformen i samma utsträckning som det svenska. Ett tyskt hushåll som investerar i Sverige kan erhålla en *lägre* bruttoavkastning på en egenfinansierad investering (25 procent lägre) och ändå erhålla samma netto. Det är en reflektion av att den höga kapitalinkomstskatten i Sverige delvis kompenserats av en förmånlig företagsbeskattning. När marknaderna öppnas, kan det resultera i ett ökat utländsk ägande till följd av olikheter i skattesystemen. Detta är ytterligare ett skäl att se över den svenska kapitalinkomstskatten.

Det är viktigt att inte skärpa beskattningen på investeringar. Detta gäller såväl företagsskattesatsen som andra former av skatter , t.ex. förmögenhetsskatter i form av fastighetsskatt eller liknande. En sådan skatteförändring skulle få omedelbara effekter på kapitalkostnaden inom näringslivet och därmed skulle investeringar och sysselsättning minska. En annan effekt är att utländska placerare skulle få sin avkastning sänkt. Detta skulle kunna leda till en snabbare repatriering av vinster och minskade placeringar i Sverige. Det svenska sparandet är otillräckligt för att kunna finansiera mera normala investeringsvolymer. Politiken bör därför inriktas på att öka det privata sparandet vid en bibehållen eller högre investeringsnivå.

Effekter av oförändrad svensk kapitalinkomstbeskattning

Bibehållen kapitalinkomstbeskattning på nuvarande nivå (med planerad sänkning till 25 procent) ger upphov till incitament för svenska investerare att kanalisera sitt sparande så, att skatten kan lindras. För enskilda hushåll kan det vara fråga om att föra ut delar av sitt sparkapital och låta finansiella intermediärer på kontinenten förmedla sparandet. I praktiken kommer det att bli svårt för skattemyndigheterna att erhålla information om sådana transaktioner. I många länder beskattas inte ränte- eller andra kapitalinkomster, och det kan därför vara svårt att få information från dessa länders skattemyndigheter. Avsaknaden av ett grundavdrag för beskattning av ränteinkomster i kombination med betydande grundavdrag på kontinenten, och därmed andra rapporteringskrav, gör det lockande för svenska hushåll att flytta sitt sparande till andra länder. Begränsande faktorer är

osäkerhet om andra länders finansiella institutioner samt transaktionskostnader. Dessa kan i många fall vara betydande, men ett ökat samarbete mellan finansiella institut i Europa kan komma att drastiskt minska osäkerheten och kostnaderna.

Intresset för utländska räntefonder är ett uttryck för att investerarna redan visar stort intresse för att ändra i sina portföljer och utnyttja internationella skattedifferenser. En räntefond fungerar ungefär på samma sätt som en aktiefond, med den skillnaden, att den placerar i räntebärande papper i stället för aktier. En aktiefond behöver inte betala skatt på realisationsvinster när den säljer aktier. Reavinster vid försäljning av obligationer är däremot skattepliktiga. En räntefond kan välja mellan att dela ut den årliga avkastningen till andelsägarna eller att spara pengarna i fonden. En reinvesterande fond måste emellertid betala 30 procents skatt på alla ränteinkomster och kursvinster. Avkastningen i en svensk reinvesterande fond beskattas alltså två gånger, dels när fonden betalar skatt, dels när andelsägaren så småningom säljer sina andelar och beskattas för reavinsten. Det har lett till att alla Sverigebaserade räntefonder är utdelande.

Avkastningen på fonden kan bli betydligt högre om fonden registrerar sig utanför Sverige. Sedan valutaregleringen avskaffades är det tillåtet att göra sådana placeringar. De flesta svenska förvaltare har sina utlandsfonder registrerade i Luxemburg där den årliga skatten är 0,06 procent av fondförmögenheten. En utlandsbaserad räntefond fungerar alltså som en "nollkupongare" eller en privatobligation som inte ger någon löpande avkastning. Enligt uppgifter i Finanstidningen görs omkring 90 procent av alla placeringar i räntefonder i internationellt placerade fonder.[45]

En annan viktig aspekt är intresset att skapa internationella holdingbolag. I skattehänseende är det flera faktorer som avgör om det blir intressant att bilda ett holdingbolag. Inkomst som betalas till moderbolaget från ett utländskt dotterbolag drabbas ofta av källskatter. Som tidigare påpekats minskar dessa skatter och blir i de flesta fall lika med noll från och 1992. De kvarstår dock för vissa länder. En låg skattesats för utländska utdelnings- och ränteinkomster liksom avsaknaden av skatt på kapitalvinster är fortfarande en mycket betydelsefull faktor i valet av land för holdingbolaget.

Beskattning av vinster sker först när vinsten repatrieras, vilket medför en betydande skattekredit. I de fall skatt läggs på vinsten uppstår incitament att påverka kapitalstrukturen så att räntebetalningarna dras av i det land, där företagsskattesatsen är högst. Dessa länder löper också stor risk att se nya finansiella instrument som liknar eget kapital med räntan beroende på avkastning etc., men som formellt är lån så att utbetalningarna är avdragsgilla. Sveriges låga företagsskattesats är från denna synpunkt fördelaktig. Andra länder med högre formell skattesats kommer att få vidkännas en större andel av de total räntebetalningarna inom en koncern.

I en studie av Browne (1990) beräknas fördelarna för nordiska bolag av att starta holdingbolag för sina europeiska investeringar. För ett svenskt bolag var det fördelaktigast att låta investeringen ske genom en kombination av direktinvestering och ett holländskt holdingbolag. Källskatten på utdelningsinkomster kunde med en sådan konstruktion reduceras med 36 procent. Med tanke på att källskatterna nu kommer att reduceras blir det

[45] Se "Skattefritt för utländska räntefonder," Finanstidningen, fredagen den 13 december 1991, s. 23.

den inhemska kapitalbeskattningen som kommer att stå i centrum. Internprissättning är ett möjligt medel för företag att redovisa vinster där den totala skatten är lägst. Investerare kommer att utnyttja olika finansiella instrument för att omvandla inkomster till lågbeskattade eller skattefria inkomster. Eftersom asymmetrier i olika länder kan utnyttjas, blir det svårare att beskatta kapitalinkomster. Finansiella förmedlare kommer att skapa nödvändiga instrument. Vi vet sedan tidigare att beskattning enligt hemvistprincipen är mycket svår att upprätthålla. Nivån på skattesatserna blir i ett sådant läge avgörande för i vilken utsträckning dessa incitament skall ta sig uttryck i faktiskt skatteundandragande. Dessa aspekter tydliggör kraven på att den svenska kapitalinkomstskatten behöver sänkas ytterligare. För att ändra på denna situation kan kapitalinkomstskatten komma att behöva sänkas till en nivå omkring 15 procent.

6. Principer för varubeskattning

Teoretiska överväganden

Effektivitetskravet att produktionen bör förläggas till den plats som har komparativa fördelar har varit vägledande även i diskussionen om indirekt beskattning. En effektiv resursallokering kräver, att varuskatter inte påverkar prisrelationen mellan varor producerade i olika länder.

Även för den indirekta beskattningen finns det två beskattningsprinciper. Enligt destinationsprincipen beskattas varorna i det land de destinerats till, dvs. beskattning sker där konsumtion sker oavsett var varan är producerad. Det görs därmed ingen skillnad mellan inhemska och utländska producenter. För att uppnå detta resultat krävs att det sker en skattejustering vid gränsen så att importerade och inhemska varor erhåller samma skatt. Export är normalt skattebefriad i produktionslandet medan import beskattas. Destinationsprincipen överensstämmer med de regler som finns angivna i GATT (General Agreement on Tariffs and Trade).

Alternativet till destinationsprincipen är ursprungsprincipen vilken innebär att beskattning utgår där produktionen sker oavsett var konsumtionen äger rum. Import beskattas inte medan full beskattning sker av export. Den totala nivån på konsumtionsbeskattningen blir därmed ett vägt genomsnitt av skatterna i produktionsländerna.

Kravet på ekonomisk effektivitet kan, med några strikta antaganden, ge stöd åt ursprungsprincipen. Shibata (1967) visar att ett utbyte av destinationsprincipen till fördel för en restriktiv ursprungsprincip inte påverkade effektiviteten i produktionen.[46] Växelkurser och relativpriser förändras på ett sådant sätt att skatteskillnader inte stör valet av plats för produktionen. Det ställer emellertid stora krav på flexibilitet i priser och nominella växelkurser. Dessa krav är endast i undantagsfall uppfyllda i verkligheten (se Cnossen och Shoup, 1987). Dessutom krävs enhetliga skatter inom varje land. Alla länder tillämpar någon form av differentiering, antingen genom att använda olika skattesatser för olika varor eller genom att undanta vissa varor och tjänster från beskattning. En differentierad varubeskattning skulle under ursprungsprincipen kunna komma att användas som ett industristöd för vissa branscher.

Det vore möjligen enklare att administrera en mervärdeskatt baserad på ursprungsprincipen än en mervärdeskatt baserad på destinationsprinci-

[46] En restriktiv ursprungsprincip innebär att ursprungsprincipen tillämpas endast för handel inom en tullunion medan destinationsprincipen tillämpas för övrig handel.

pen. Ett problem om ursprungsprincipen tillämpas är emellertid att undervärderad export leder till en lägre skatt i ursprungslandet med åtföljande lägre ingående moms i importlandet. Detta leder till incitament att manipulera med priserna, om skattesatserna är olika i länderna. Fördelningen av skatteintäkterna mellan länderna påverkas. En administrativ fördel med destinationsprincipen är just att värdet av import och export inte påverkar den skatt som skall betalas (moms).

En annan aspekt man kan lägga på valet mellan ursprungsprincipen och destinationsprincipen är, att erlagd skatt i möjligaste mån skall motsvaras av erhållna varor och tjänster. Destinationsprincipen medför att konsumtionen beskattas. Implicit ligger därmed ett antagande om att konsumenterna förväntas tillgodgöra sig den offentliga konsumtionen i större utsträckning än producenterna. Det kan självfallet diskuteras i vilken omfattning som skatterna motsvaras av önskvärd offentlig konsumtion, sett från den enskilde konsumentens synpunkt (se t.ex. Cnossen och Shoup, 1987).

Destinationsprincipen

En mervärdeskatt tas ut på mervärdet i varje led i produktionen. Om destinationsprincipen tillämpas är det relativt enkelt att utvidga skatten från produktion inom ett land till situationer med export och import. Skatten på export elimineras medan en kompensatorisk skatt läggs på importen. I det fall full avräkning sker för tidigare skatt – vilket är fallet inom EG – kan man ofta från fakturan utläsa ingående skatt, och skattemyndigheterna kan återbetala beloppet vid export. En felaktig värdering resulterar i ett för lågt ingångsvärde i nästa led och därmed högre skatt i det ledet.

En mervärdeskatt baserad på destinationsprincipen är i praktiken ingalunda helt problemfri. En rad varor och tjänster är i många länder undantagna från beskattning eller beskattas med en reducerad skattesats eller skattesatsen noll. En nollskattesats ger rätt till att kräva erlagd skatt i tidigare led i retur medan någon sådan möjlighet inte finnes för varor som undantages från beskattning. Ju högre ingående skatt i förhållande till värdet av den skattebefriade varan, desto högre skattebelastning för ett företag som tillverkar en vara som undantages från mervärdeskatt. Den olika skattebehandlingen av olika sektorer, varor och tjänster ger upphov till en rad snedvridande effekter såväl i konsumtionen som i produktionen. I viss utsträckning kommer varor att döpas om för att få fördel av en lägre skattesats. Uppfinningsrikedomen är påfallande och förändringar i lagtexten kan endast i begränsad omfattning förhindra sådant beteende. Det är också viktigt att alla producenter som producerar en viss vara, oavsett om produktionen sker i privat eller offentlig regi, erhåller samma skattebehandling. I annat fall snedvrides konkurrensen och ineffektiviteter kommer att uppstå. En mervärdeskatt ger också upphov till störningar i valet mellan arbete och fritid (och egen produktion).

Om företag undantages från mervärdebeskattning kan två slags snedvridningar uppstå. För det första, andra företag kan inte tillgodogöra sig

underliggande ingående skatt vilket leder till att skatten ackumuleras.[47] För det andra, dessa företag har incitament att låta egen personal utföra vissa arbetsuppgifter snarare än att köpa motsvarande tjänster på marknaden. Dessutom kan det vara svårt för dessa företag att i konkurrens med företag i andra länder (där ingående moms avräknas) erhålla ett exportpris som också täcker ingående skatt.[48] Undantag från mervärdebeskattning medför också att destinationsprincipens regel att skatteinkomsterna tillfaller destinationslandet inte uppfylles.

Skillnader i skattesatser mellan olika varor snedvrider såväl konsumtionsval som ett företags val av insatsvaror. Teorin om optimal indirekt beskattning har emellertid pekat på fördelarna i effektivitet av att använda olika skattesatser för olika varor, och i princip olika skattesatser för olika individer för en viss given vara. Motivet är skillnader i hur mycket individers beteende påverkas av skatten och hur känslig varuefterfrågan är med avseende på priset och skatten. Ett annat argument för kraftigt differentierade skattesatser är de externaliteter som finns i produktion och konsumtion. I praktiken är det omöjligt att erhålla tillräcklig information för att kunna sätta en i teoretisk mening korrekt skattesats. Även om informationen fanns skulle ett sådant system vara oerhört komplicerat och mycket kostsamt att administrera. Ett ytterligare skäl mot ett sådant system är att olika intressegrupper skulle kräva förmånligare beskattning av sina områden, med åtföljande skattehöjningar för andra grupper. Dessa skulle i sin tur kräva skatteeftergifter och resultatet skulle bli ett system med liten skattebas och höga skattesatser vilket skulle resultera i en kraftigt snedvriden resursallokering. Från fördelningssynpunkt vore det också orimligt att lägga den högsta skatten på nödvändighetsvaror och den lägsta på de mer priselastiska lyxvarorna.

Skillnaden i beskattningen i olika länder kan användas i protektionistiskt syfte genom att beskatta importvaror relativt kraftigt medan exportvaror och varor som icke handlas internationellt erhåller lindrig beskattning. Feldstein och Krugman (1989) framhåller att skattebefrielse från mervärdeskatten ofta faller på sektorer och varor som inte handlas internationellt. Mervärdeskatten skulle därmed snedvrida handelsmönstret till fördel för inhemsk produktion och konsumtion.[49] Skillnader i konsumtionsbeskattningen i olika länder leder till en reducerad effektivitet. Den totala välfärden skulle kunna ökas om konsumenter i länder med hög skatt på en vara kunde erhålla mer av den varan från ett land där den beskattas relativt lågt, och vice versa för lågbeskattade varor. Gränshandel leder till att denna typ av snedvridning minskas men till priset av att reala resurser tas i anspråk för resor. Någon effektivitet i samhällsekonomisk mening uppnås inte.

Gränskontroll är än så länge ett hjälpmedel när mervärdeskatt skall tas ut på gränshandel. Såväl den enskildes som samhällets kostnader i samband med kontrollen är emellertid betydande. Cecchini (1988) uppskattade att slopandet av gränskontroll inom EG kunde reducera den privata sektorns kostnader med ECU 7,9–8,3 miljarder i 1988-års priser, vilket motsvarar ca 1,6–1,7 procent av värdet av handeln inom EG. Därutöver skulle den offentliga sektorn spara mellan ECU 0,5–1 miljard i minskade administrativa kostnader.

[47] Denna svårighet kan i vissa fall undvikas genom att köparen får avdrag för s.k. fiktiv moms.

[48] Davis och Kay (1985) observerade att nollskattesatsen för byggnation i Storbritannien gav inhemska investerare en fördel gentemot utländska skattebefriade investerare (vilka alltså inte kan erhålla ingående moms).

[49] Rose (1987) visar att länder som kan påverka världsmarknaden kan förbättra sina "terms of trade" även om destinationsprincipen tillämpas genom att låta beskatta import relativt kraftigt medan export och rent inhemska varor beskattas lågt.

7. Harmonisering av mervärdeskatten

Bakgrund

Harmonisering av de indirekta skatterna har diskuterats sedan EG bildades. För en översikt av den tidigare diskussionen, se Shoup (1967). Efter att i juli 1968 ha eliminerat tullar på handel mellan EG-staterna fortsatte EG med ett harmoniseringsarbete av de indirekta skatterna. Artikel 99 i Romfördraget lade grunden för EG's harmonisering. Ett problem var att de indirekta skatterna togs ut i varje produktionsled utan att tidigare betald skatt avräknades. Det uppstod därmed en kumulativt högre beskattning ju fler led varan genomgick före slutlig konsumtion. Det var därför svårt att avgöra hur stor andel av producentpriset som utgjorde indirekt skatt. När skatten skulle återbetalas vid export var det svårt att fastställa skatten. Detta resulterade i en diskussion om i vilken utsträckning stater försökte uppnå konkurrensfördelar genom att återbetala ett för stort belopp till producenten. I april 1967 kom två direktiv som syftade till att uppnå en allmän flerstegsskatt utan kumulativa effekter, dvs. en mervärdeskatt. Denna skatt skulle ersätta tidigare omsättningsskatter, men varje land bibehöll rätten att själv bestämma skattebasen och skattesatsen. År 1973 hade nio medlemsländer infört en mervärdeskatt. När Portugal och Spanien blivit medlemmar införde de också mervärdeskatt och Grekland gjorde så 1987. Med införandet av mervärdeskatter blev nästa steg i harmoniseringsarbetet att försöka definiera en enhetlig skattebas.

Det sjätte mervärdeskatte (VAT)-direktivet från 1977 (genomfört av alla medlemsländer 1979) representerade ett stort steg mot en enhetlig definition av skattebaserna. En del av medlemsstaternas bidrag till EG-budgeten beräknades som en andel av mervärdeskattebasen. Detta bidrog till att påskynda harmoniseringsarbetet. Direktivet tillät att speciella regler kunde tillämpas för småföretag och jordbrukare. En lista angav vidare vilka aktiviteter som kunde erhålla en avvikande skattebehandling. Dessa aktiviteter omfattade bl.a. försäkringsverksamhet, banker, finansiella transaktioner, posttjänster, sjukvård, utbildnings- och kulturella aktiviteter etc. Speciella arrangemang kunde ingås för att under en övergångsperiod ha en avvikande skattebehandling underförstått att dessa avvikelser så småningom skulle avvecklas.

Skattesatserna skiljer sig också åt mellan de olika medlemsländerna (se tabell 7.1). Den högsta standardskattesatsen återfinns i Danmark med 25

procent medan den lägsta återfinns i Spanien och Luxemburg. Danmark är det enda land som har en enhetlig mervärdeskattesats.[50] Alla andra medlemsländer använder sig av en eller två reducerade skattesatser för varor som betraktas som nödvändighetsvaror. I Irland och Storbritannien utgör andelen varor som har en nollskattesats ca 30 procent av den privata konsumtionen.

Tabell 7.1 Mervärdeskattesatser 1 januari 1992.

Land	Reducerad	Standard	Högsta
Belgien	1, 6, 17	19	25, 33
Danmark	– – –	25	– – – –
Frankrike	2,1, 4,5, 5,0	18,6	22
Grekland	3, 8	18	36
Irland	0, 2,2, 3,3, 12,5	21	– – – –
Italien	4, 9	19	38
Luxemburg	3, 6	12	– – – –
Nederländerna	6	18,5	– – – –
Portugal	0, 8	17	30
Spanien	6	12	33
Storbritannien	0	17,5	– – – –
Tyskland	7	14	– – – –
Sverige	0, 18	25	– – – –

Källor: Tait (1991) och nationella källor.

Trots att harmonisering av indirekta skattesatser är nödvändig för att uppnå en gränsfri marknad har harmoniseringstakten varit låg. En anledning är naturligtvis att länderna får olika och ibland stora andelar av sin skatteinkomster från mervärdeskatten. Det kan därför vara svårt att hitta andra inkomstkällor eller att minska utgifterna tillräckligt mycket för att kompensera för skattebortfallet. Under 1980-talet var EG-länderns intäktsandelar från mervärdeskatten olika, och någon enhetlig utveckling är svår att se (se tabell 7.2). För flera länder var andelen skatteinkomster från mervärdeskatten i stort sett stabil.

Tabell 7.2 Mervärdeskatteinkomster i procent av alla skatteintäkter (inklusive socialförsäkringsavgifter) i några EG-länder samt Sverige.

Land	1980	1989
Belgien	16,8	16,3
Danmark	22,2	18,2
Frankrike	20,9	19,0
Irland	14,8	21,6
Italien	15,6	14,1
Luxemburg	10,8	13,9
Nederländerna	15,8	16,3
Storbritannien	14,4	16,8
Tyskland	16,6	15,4
Sverige	13,4	13,6

Källa: OECD (1991).

[50] Danmark använder sig emellertid av speciella skatter för miljöändamål samt särskild beskattning av hushållskapitalvaror och kosmetika.

Harmonisering av mervärdeskattesatserna

I princip sker ingen snedvridning i lokaliseringsvalet för ett företag så länge destinationsprincipen upprätthålles. I samband med avskaffandet av gränskontrollen uppstår emellertid svårigheter att upprätthålla destinationsprincipen. Olika skattesatser i länderna kan då leda till snedvridningar i den internationella handeln. De företag och institutioner, som inte är skattskyldiga i mervärdeskattehänseende, i många fall bland annat småföretag, jordbruk och finansiella institutioner, har ett incitament att importera från länder med låga skattesatser eftersom de kan inte få ingående skatt återbetald. Detta kan medföra att företag flyttar sina distributionscentraler till länder med låga mervärdeskattesatser (se Casey, King och Watson, 1988).

En annan form av snedvridning i den internationella handeln är gränshandel som beror på skillnader i skattesystemen. För varor som de facto beskattas enligt ursprungsprincipen blir skillander i skattesatser av betydelse. Länder med höga skattesatser kommer att förlora skatteinkomster på gränshandeln. Ett ytterligare skäl för att ha ungefär likvärdiga skattesatser är att motverka skatteunderhållande och skattefusk. Företag i högskatteländer möter incitament att importera från lågskatteländer och sedan undvika att rapportera sin försäljning till skattemyndigheterna. Därmed utgår ingen skatt på det mervärde företaget tillfört varan, och företaget kan dessutom tillgodgöra sig skillnaden mellan inhemsk och utländsk ingående skatt.

Borttagandet av skillnader i storleken av skattekilarna för konsumenter i olika länder leder till ökad effektivitet i utbytet i såväl konsumtion som produktion. Konsumtionen av varor i ett land som har hög skattesats är i ekonomisk mening för låg medan det motsatta gäller för varor med låg skattesats. En utjämning av konsumtionsmönstret mellan olika varor samt mellan länder är därför välfärdshöjande. Endast i de fall skatterna avspeglar skillnad i direkta tjänster för den enskilde, och skatten därför kan betraktas som en avgift för en tillhandhållen tjänst, s. k. "benefit taxes", är det mera effektivt att upprätthålla differentierade skattesatser mellan varor och länder. I de fall produktionen eller konsumtionen av en vara leder till externaliteter i någon form kan det också finnas skäl att ha olika skattesatser på olika varor.

Kommissionen anser att det endast är nödvändigt att specificera minimiskattesatser för att begränsa negativa externa effekter på andra länder av låga skattesatser. En maximigräns är inte nödvändig, eftersom länder med höga skattesatser själva bär kostnaden av de höga skatterna. Den brittiska regeringen har ifrågasatt om ens minimiskatteregler behövs. Konkurrensen mellan länderna leder enligt deras mening genom konkurrensens effekter naturligt till en harmonisering av skatterna.

År 1987 föreslog kommissionen att medlemsländerna skulle införa en normalskattesats mellan 14 och 20 procent och en lägre skattesats mellan 4 och 9 procent. Högre skattesatser på vissa varor skulle vidare avskaffas. I maj 1989 föreslogs en mera flexibel ansats med en normalskattesats inte understigande 14 procent. Överenskommelsen i juni 1991 medför en

normalskattesats för mervärdeskatten på 15 procent eller mer från och med den 1 januari 1993 (se nedan).

Skatteadministration

Borttagandet av gränskontroller får stora följder för skatteadministrationen av indirekta skatter. Två alternativ har undersökts. Det första är att helt enkelt inte vidta några skatteförändringar när en vara passerar en gräns. Därmed skulle en producent i ett annat land kunna avräkna ingående moms på samma sätt som vid en helt inhemsk transaktion. Konsumtionen skulle beskattas med den skattesats som gäller i konsumtionslandet. För att skydda skatteintäkterna i konsumtionslandet föreslog Kommissionen att ett clearingsystem skulle införas (Clearing House System, CHS). Jämfört med dagens system skulle nettoimporterande länder med relativt låga skattesatser förlora skatteinkomster, medan nettoexporterande länder och länder med relativt höga skattesatser skulle erhålla högre skatteinkomster. Clearingsystemet skulle förhindra en sådan omfördelning genom att kräva att exportländer kompenserade importländer för ingående skatt.[51]

Det andra alternativet innebär att export även i fortsättningen kommer att ha en nollskattesats. Detta uppnås genom att skatten justeras på basis av bokföringen. Denna metod kallas Postponed Accounting System, (PAS).[52] Betalningen av mervärdeskatt på import sker först när importören säljer varan vidare. Någon kontroll vid gränsen behövs därför inte. Kommissionens White Paper från 1985 föreslogs att PAS (eller Deferred Payment Scheme) skulle införas i väntan på ett clearingsystem. Förslaget togs tillbaka 1987 när kommissionen föreslog att Clearing House System skulle införas 1992. I oktober 1989 föreslog finansministrarna i EG-länderna att PAS i ett övergångsskede fortfarande kunde komma i fråga efter det att gränskontrollerna avskaffas.

Benelux-länderna har administrerat ett PAS-system sedan 1969. Nollskattesatsen på export gör att det finns risk för att mervärdeskattens självkontrollernade funktion försvagas. I de fall importören kan sälja varan utan att deklarera försäljningen utgår de facto ingen skatt.[53]

I maj 1989 föreslog kommissionen tillägg till CHS för att ytterligare förenkla för skatteförvaltningar och skattskyldiga. Klareringen skulle ske på basis av handelsstatistik istället för på mervärdeskattedeklarationer. Kvaliteten på handelsstatistiken kan i vissa fall ifrågasättas och systemet skulle ge upphov till incitament för enskilda länder att underskatta exporten och överskatta importen. Å andra sidan skulle skatteförvaltningarna ha ett större intresse av att kontrollera ingående moms eftersom kraven inte kan föras vidare till andra länder.

Några aktuella förslag

I maj 1990 lade kommissionen tre förslag med syfte att från den 1 januari 1993 eliminera mervärdeskattekontroll för handel inom EG. Förslaget innebär att destinationsprincipen upprätthålles tills vidare men att ur-

[51] Det första förslaget innebar ett bilateralt avräknande av skatter men senare förslag har inneburit en förenkling så att varje land gör avräkning mot ett EG-genomsnitt. CHS skulle kunna medföra ett minskat intresse från ett lands skatteförvaltning att kontrollera ingående moms eftersom krav kan ställas till clearingorganet.

[52] Ett tredje alternativ framfördes av van der Zanden och Terra (1987) och Terra (1988). Export skulle beskattas med den skattesats som råder i importlandet. Systemet har klara fördelar i beskattningen av postorderföretag men lider av att det är svårt att kontrollera och tekniskt komplicerat.

[53] Förslag har framförts i syfte att undanröja skattefusk. Ett förslag kallat "zero-rate notification system" bygger på ett omfattande samarbete mellan ländernas skattemyndigheter och skulle resultera i en kraftigt ökad administration.

sprungsprincipen skall gälla efter övergångsperiodens utgång, dvs. från den 1 januari 1997. Vidare innebär förslaget att för handel inom EG, slopas begreppen export och import från och med 1 januari 1993. För icke kommersiella köp gjorda av individer föreslås full frihet att köpa varor utan skattekonsekvenser i något annat land än i inköpslandet. Det innebär att begränsningar i skattefria inköp vid resor avskaffas.[54] Speciella regler för skattefrihet vid resor gällde i Danmark och Irland fram till den 31 december 1991.

Vid finansministrarnas möte inom EG (ECOFIN) den 24–25 juni 1991 träffades en överenskommelse, dvs. inget bindande direktiv, angående mervärdeskatternas harmonisering. Enligt överenskommelsen kommer den nationella mervärdeskatten att utvidgas till all handel inom EG. Huvudprincipen innebär att köparen betalar mervärdeskatt i det land varan köpes och ingående utländsk mervärdeskatt kan avräknas när den slutliga skatten beräknas. Något slags klareringsförfarande behövs därmed.

Överenskommelsen medför en normalskattesats för mervärdeskatten på 15 procent eller mer från och med den 1 januari 1993. Detta innebär en sänkning av den allmänna mervärdeskattesatsen inom EG men Luxemburg och Spanien måste öka sin skattesats med tre procentenheter. Storbritannien noterade att det inte var nödvändigt att ha bindande regler om skattesatserna, eftersom marknadskrafterna skulle framtvinga en anpassning.

Medlemsländerna kan använda sig av en eller två reducerade skattesatser för vissa varor. Den reducerade skattesatsen får inte understiga 5 procent. I listan med varor som kan beskattas till en lägre skattesats ingår bl.a.:

- Matvaror, exklusive alkoholhaltiga drycker
- Vatten
- Läkemedel
- Medicinsk utrustning för handikappade
- Kollektivtrafik
- Böcker, tidningar och tidskrifter
- Biljetter till teater, biograf och liknande
- Författarverk, konst etc
- Råvaror inom jordbrukssektorn
- Hotellvistelse, camping etc.
- Biljetter till sportevanemang och bruk av idrottsanläggningar
- Välgörande ändamål
- Medicinsk vård, tandläkarvård
- Gaturengöring, parkstädning etc.
- Begravningstjänster.

Så länge som konkurrensen inte störs kan en lägre skattesats även användas för naturgas och elektricitet. Medlemsländer som den 1 januari 1991 använde sig av lägre skattesatser än 5 procent (inklusive nollskattesats) kan fortsätta att använda den lägre skattesatsen.

Medlemsländer, som måste öka sin normalskattesats med mer än 2 procentenheter från den nivå som gällde 1 januari 1991, kan fortsätta med en ännu lägre skattesats för de varor som finns med i ovanstående lista. Dessa länder kan dessutom använda en lägre skattesats än 5 procent för

[54] Den 1 juli 1991 höjdes gränsen för skattefrihet vid privatresor från ECU 390 till ECU 600.

barnkläder, skor och hyror. Spanien och Portugal tillåts att beskatta vissa andra varor med en lägre skattesats. En högre mervärdeskattesats för lyxartiklar avskaffas medan vissa varor kan beskattas till endast 5 procent. Storbritannien tillåts fortsätta med en nollskattesats för vissa varor.

Övergångsregler

För att reducera riskerna för att handeln skall påverkas negativt införs tre speciella regelområden under en övergångsperiod. De gäller:

- inköp av personbilar
- postorderförsäljning och
- inköp gjorda av skattefria institutioner och personer.

De två första områdena avser att minska gränshandeln. Personbilar föreslås beskattade i destinationslandet, dvs. där bilen registreras. För postorderhandel föreslås beskattning enligt destinationsprincipen dvs. efter vart varorna skickas. För mindre postorderföretag föreslås (i de fall försäljningen till andra länder inte överstiger ECU 100.000) att mervärdeskatt kan utgå enligt ursprungsprincipen, dvs. efter vad som gäller i det land där postorderföretaget är beläget.

Det tredje området gäller skattebefriade institutioner, t.ex. banker, försäkringsbolag och offentlig förvaltning, samt skattebefriade personer. Dessa föreslås tillåtas köpa varor i andra medlemsländer till där gällande mervärdeskattesats förutsatt att inköpen inte överstiger ECU 10.000. För små företag, vilka inte redovisar mervärdeskatten separat, föreslås liknande regler som för skattebefriade institutioner. Beloppsgränsen föreslås dock bli ECU 35.000 (ECU 70.000 från och med 1 januari 1995). Om de väljer att registrera sig för mervärdeskatt gäller destinationsprincipen.

Det beslutades vidare den 24 juni 1991 att övergångsbestämmelserna skulle upphöra senast den 31 december 1996 och att därefter ursprungsprincipen skulle gälla. EG-kommissionen måste vidare lämna en rapport till ECOFIN före den 31 december 1994 med uppgifter om hur övergångsbestämmelserna har fungerat. Kommissionen presenterade också förslag till ökat samarbete mellan skatteförvaltningarna i medlemsländerna samt utbyte av information i skattefrågor och lagstiftningsarbete.

8. Harmonisering av punktskatter och acciser

EG har arbetat med att harmonisera acciser och andra indirekta skatter men arbetet har inte kommit lika långt som för mervärdeskatten. Kommissionen lade fram sitt första förslag 1972. Det identifierade acciser på tobak, alkoholhaltiga drycker och vissa oljeprodukter som viktiga att harmonisera. Alla andra acciser skulle elimineras. EG har etablerat en begränsad harmonisering av acciser på tobaksprodukter men för övriga produkter har mycket begränsade framgångar gjorts.

Till skillnad från vad som gäller för mervärdeskatten föreslog kommissionen att acciser skall utgå vid destinationsorten. Anledningen till skilllnaden mot mervärdeskatten är att acciser kan tas ut i ett steg och därför undviks att skatten ackumuleras. Tabell 8.1 visar att det råder stor skillnad i nivån för olika acciser inom EG. De svenska acciserna är genomgående höga.

Tabell 8.1 Acciser, 1 januari, 1990 (i ECU).

Land	1 hl ren sprit	1 hl öl	1000 cigaretter	1000 l bensin
Belgien	1490	11*	5	325
Danmark	1814***	76	77	414
Frankrike	1128	3*	3	448
Grekland	140	8	1	198
Irland	2612	113*	53	395
Italien	291	21	2	580
Luxemburg	891	5*	2	234
Nederländerna	1389	20*	27	346
Portugal	281	8	3	424
Spanien	556	4	1	331
Storbritannien	2133	61*	43	277
Tyskland	1259	7*	31	321
Sverige**	**1777*****	**151**	**65–94**	**439**

* Progressiva skattesatser beroende på hur starkt ölet alternativt hur stort bryggeriet är.
**Uppgifterna för Sverige avser 1 juni 1991.
*** För starksprit tillkommer en värdeskatt i Sverige och Danmark. I Danmark motsvarar den 37,5 procent av grossistpriset före skatt och i Sverige 60 procent.

Källor: Gordon (1991) samt uppgifter från Finansdepartementet.

Kommissionen har förslagit att ett system av tullfrilager ("linked warehouses") etableras för att kontrollera hur skattepliktiga varor flyttas efter det att gränskontrollerna avskaffats. Skattemyndigheten i destinationslandet skulle beskatta varan först när den lämnar lagret. Det krävs sålunda inget clearingsystem mellan länderna eftersom destinationslandet skulle erhålla skatteintäkten. Det är fortfarande oklart hur systemet med tullfrilager skall utformas.

Lee m.fl. (1988) påpekar att det är inte säkert att konsumtion verkligen sker i destinationslandet eftersom internationella företag kan komma att centralisera sina distributionscentraler. Europaparlamentet (1987) har noterat att ett sådant system inte skulle vara förenligt med en genuin intern marknad eftersom det skulle uppstå restriktioner på rörligheten av skattepliktiga varor.

I ett förslag från år 1987 argumenterade kommissionen för att acciser på tobaksprodukter, alkoholhaltiga drycker och mineraloljor, till skillnad från mervärdeskattesatserna, skulle behöva harmoniseras fullständigt inom EG. Skälet var att skillnader i mervärdeskattesatser mellan länderna, vilka utgår efter det att acciser tagits ut, skulle förstärka skillnaderna i acciser och skulle resultera i prisskillnader till följd av skillnaden i beskattning mellan länderna. I ett senare tillägg (1989) föreslogs för alkoholhaltiga drycker och tobaksprodukter, att EG endast skulle ange minimiacciser.

Det har även framförts andra skäl för att det är väl så viktigt att harmonisera acciser som mervärdeskatter. Acciser är till skillnad från mervärdeskatt en engångsskatt som inte kan återfås i ett senare produktionsled. Detta ger upphov till starka incitament att göra inköpen i det land där accisen är lägst, dvs. inte bara konsumenter utan även producenter har ett intresse av att utnyttja skatteskillnader mellan länderna. Harmonisering skulle vidare förhindra länder att använda acciser i protektionistiskt syfte. Dessutom skulle en harmonisering ha klara administrativa fördelar eftersom det inte skulle finnas något behov att följa varuflödet över gränserna. Acciser tenderar dessutom att vara relativt betydelsefulla komponenter för det slutliga priset av varan, i många fall viktigare än mervärdeskatten.

En harmonisering av acciser skulle precis som för mervärdeskatten leda till ett effektivare utbyte i konsumtion och produktion mellan länderna. Timmermans (1988) noterar emellertid att om andra störningar och snedvridningar i ekonomierna beaktas, skulle ett enhetligt accissystem inte självkklart leda till en högre välfärd. Han pekar på behovet av att harmonisera acciser på bränslen, och mera allmänt på annan politik än skatte- och avgiftspolitiken. Olika regleringar och säkerhetsföreskrifter kan också snedvrida konkurrensen.

Den 19 september 1990 lade EG-kommissionen fram ett förslag som avser att införa tullfrilager samt en definition för hur acciser på alkoholhaltiga drycker skall beräknas. I juni 1991 godkände finansministrarna (ECOFIN) förslaget, och till skillnad från mervärdeskatteförslaget presenterades fyra bindande direktiv för acciserna. Direktiven anger minimiregler snarare än en total harmonisering.

Det första direktivet innebär att alkoholhaltiga drycker, tobaksprodukter och mineraloljor från den 1 januari 1993 kan sändas inom EG utan

acciser. Först när varan når återförsäljarledet utgår accis. För att minska riskerna för fusk skall emellertid samtliga tullfrilager vara sammankopplade via ett datanät för att säkerställa att lasten inte delats upp på vägen. Privatpersoner kan köpa alkoholhaltiga drycker, tobakprodukter och bränsle till den accis som gäller i det land där varan köpes. De andra tre direktiven anger tekniska definitioner för varje varugrupp. Det bör noteras att acciser har ännu inte beslutats för vissa varugrupper. Detta gäller t.ex. olika slags viner och sprit.

I juni 1991 enades ministerrådet om att överge idén om skatteintervall för diesel och eldningsoljor och istället låta kommissionen utarbeta direktiv som enbart innehåller minimiskattesatser för oljeprodukter. För bensin gäller att länderna bör anpassa sig till vissa målskattesatser (se tabell 8.2). En minimiskattenivå för tung eldningsolja på ca 100 kronor per kubikmeter kommer att etableras. För punktskatterna föreslås inte någon övergångsperiod (som för mervärdeskatten), utan ett tänkt system väntas träda i kraft 1993.

Tabell 8.2 Punktskatter på oljeprodukter inom EG fr. o. m. 1993.

Skatt, kr/l	*Minimi*	*Mål*	*Svensk skatt (jan, 1991)*
Blyad bensin	2,49	3,66	3,22
Blyfri bensin	2,12	3,29	2,98
Dieselolja	1,81	–	1,26[a]
Eldningsolja	0,10	–	1,26

[a] Kilometerskatt tillkommer. Beslut har fattats om dess avskaffande.
Källa: SOU 1991:90, sid 91.

Danmark är det land inom EG som, tillsammans med Italien, har den högsta beskattningen av energi såväl totalt som för ett stort antal enskilda energivaror. Inom EG är energi i allmänhet belagd med mervärdeskatt. I flertalet fall förekommer dessutom acciser på eldningsoljor (se ovan). Användandet av elenergi inom industrin beskattas endast i undantagsfall.

Energiskatteutredningen[55] konstaterade att Sverige, vid en internationell jämförelse har en exceptionellt hög beskattning av energivaror. När mervärdebeskattningen utökades till att omfatta även energivaror bibehölls i stor utsträckning punktbeskattningen av energi, i form av s.k. allmänna energiskatter. Därefter infördes miljörelaterade skatter i form av koldioxidskatt och svavelskatt. Utredningen pekar på studier som indikerar att avskaffandet av punktskatterna på energi skulle resultera i en produktionsökning i industrin, framför allt inom basindustrin, med ca 20 miljarder kr i 1991 års prisnivå. Det motsvarar en sysselsättningsökning på ca 10.000 anställda.

Mot bakgrund av dagens europeiska skattenivåer, EG-kommissionens förslag, förestående förhandlingar om svenskt EG-medlemskap och kravet att åstadkomma rimliga konkurrensvillkor och tillväxtförutsättningar för svensk industri föreslog energiutredningen bland annat att skatten på tung eldningsolja för industrin sänks från 1260 kronor till 130 kronor per kubikmeter samt att skatten på el avskaffas.[56]

[55] *Konkurrensneutral energibeskattning*, SOU 1991:90.

[56] Skatt på fordonsbränslen berörs inte av utredningens förslag.

9. Indirekt beskattning i federala system

När man skall utvärdera tänkbara effekter på den svenska varubeskattningen av närmandet till EG kan det vara lämpligt att studera erfarenheter från federala system. På samma sätt som för kapitalbeskattningen sker därför en genomgång av relevanta studier på området.

Av USAs 50 delstater är det 45, samt District of Columbia, som tillämpar någon omsättningsskatt i försäljningsledet ("retail sales tax"). Appendix 3 visar att dessa skatter är lägre än de skatter som återfinnes inom EG-länderna. Den högsta delstatliga omsättningsskatten återfinns i Connecticut, hela 8 procent, medan delstaterna Alaska, Delaware, Montana, New Hampshire och Oregon inte har någon sådan skatt. I Delaware, Montana, New Hampshire och Oregon finns det dessutom inga lokala (inom en stad eller kommun) omsättningsskatter. Med några undantag är den kombinerade delstatliga och lokala omsättningsskatten i USA oftast i storleksordningen 4 till 8 procent.[57]

Även angränsande delstater uppvisar skillnader i omsättningsskatter. Washington med en delstatsskatt på 6,5 procent och med lokala skatter som medför att den kombinerade omsättningsskatten kan uppgå till ca 8 procent delar gräns med Oregon där ingen omsättningsskatt utgår. Betydande gränshandel uppstod och i ett försök att begränsa handeln sänktes omsättningsskatten i de kommuner som låg närmast Oregon. Detta var dock inte förenligt med konstitutionen och skatten fick höjas igen. Andra exempel där stater med höga respektive låga omsättningsskatter gränsar till varandra är Massachussetts (5 procent) och New Hampshire (0 procent), Pennsylvania (6 procent) och Delaware (0 procent). I nordöstra USA förekommer det få lokala omsättningsskatter. Detta beror sannolikt på de korta avstånden.

Frågan om koordinering av omsättningsskatter har visats stort intresse i USA. Trots att omsättningsskatten i princip utgår efter destinationsprincipen är det i praktiken omöjligt att ta ut skatt vid delstatsgränsen. När det gäller motorfordon och liknande utgår skatt när bilen registreras i delstaten. Flera studier har försökt uppskatta omfattningen av handeln över delstatsgränserna. Studierna finner att konsumenterna är känsliga för skatteskillnader, speciellt i näraliggande städer med olika omsättningsskatter. Såväl försäljning som arbetstillfällen påverkas negativt av en relativt hög omsättningsskatt.

[57] Städerna Huntsville och Mobile i delstaten Alabama har en kombinerad skatt på 9,5 procent.

Hamovitch (1966) studerade effekterna av ökningar i omsättningsskatten i staden New York under perioden 1948–1964. Under denna period höjdes omsättingsskatten vid två tillfällen (från 1 procent till 2 procent och sedan till 3 procent) medan omkringliggande områden inte hade någon omsättningsskatt. Hamovitch fann att disponibel inkomst i New York påverkades och att en ökning av omsättningsskatten med en procentenhet resulterade i 6 procent lägre försäljning. Levin (1966) studerade också New York men använde sig av data för perioden 1929–1963. Han fann också att försäljningsintäkterna minskade med drygt 6 procent.

Mikesell (1970) studerade effekterna av omsättningsskatter för 173 städer. Han fann att effekten av omsättningsskatten var betydande. En ökning med 1 procentenhet resulterade i en minskning i försäljning per capita på mellan 1,69 procent och 10,97 procent. Av de olika lokala skatterna – fastighetsskatt, inkomstskatt och omsättningsskatt – fann han att omsättningsskatten hade störst gränseffekt.

I en studie av Fisher (1980) studeras effekten av de olika omsättningsskatter som finns inom Stor-Washington.[58] En ökning av omsättningsskatten på matvaror med en procentenhet leder enligt studien till en minskning i Washington D.C.'s skatteinkomster med 7 procent. Effekten av skatteskillnader på kapitalvaror motverkas av att Washington, D.C. (liksom flera delstater) tar ut så kallade användarskatter ("user taxes"). Eftersom omsättningsskatter är av destinationstyp betalar en köpare som kommer från en annan delstat och som får varan levererad dit ingen sådan skatt i någondera av delstaterna. I ett försök att motverka detta framkom redan på 1930-talet, kort efter det att omsättningsskatter införts i USA, krav på att få tillämpa användarskatter. För Washington, D.C.'s del innebär användarskatterna att en leverantör som har försäljning såväl inom staden som i någon angränsande delstat (Virginia eller Maryland) kommer att debitera en Washingtonkund användarskatt (vilken är lika med omsättningsskatten i delstaten där försäljningen sker).[59] Överenskommelsen om användarskatter medför att skattebortfallet vid inköp av kapitalvaror begränsas. Speciellt homogena varor med ett högt värde per viktenhet är känsliga för skillnader i omsättningsskatter.

Fox (1986) studerade städerna Chattanooga, Clarksville/Hopkinsville och Tri Cities i delstaten Tennessee. Städerna angränsar andra delstater. Fox fann att omsättningsskatten var den skatt som hade störst påverkan på försäljningen medan inkomstskatten hade mindre effekt. En tänkbar anledning till att fastighetsskatten inte hade så stor effekt på sysselsättning och inkomstnivå kan vara att den uppfattas som en "benefit tax" dvs. skattebetalarna erhåller varor och tjänster i utbyte för sina skatter. Fox fann vidare att det förelåg en icke-linearitet i reaktionen på skillnader i omsättningsskatt. Om skillnaden var liten blev det i stort sett ingen effekt på handel, inkomst och sysselsättning, men om en viss nivå överstegs ändrade konsumenterna sina köpvanor relativt drastiskt.

En senare studie av Walsh och Jones (1988) studerade angränsande kommuner (counties) i West Virginia. Studien tillmäts stor betydelse

[58] Washington, D.C. är omslutet av Virginia och Maryland.

[59] I praktiken är det många försäljare som inte debiterar användarskatt.

eftersom ingen av de angränsande 5 delstaterna ändrade sin omsättningsskatt 1980–82 medan West Virginia minskade sin omsättningsskatt från 3 till 1 procent. Underlaget är därför osedvanligt gott för studien, som avser perioden 1979–84. Walsh och Jones fann att en reduktion av omsättningsskatten på en procentenhet gav upphov till ökad handel i kommunerna utmed gränsen med ca 5,9 procent. Resultatet visar på betydande känslighet för skillnader i omsättningsskatt.

Due och Mikesell (1983) sammanfattar ett antal studier om gränsproblematiken och drar följande slutsatser:

1. I USA har gränsproblematiken minskat eftersom omsättningsskatten nu tillämpas i nästan alla delstater. En delstat som höjer skatten måste emellertid fortfarande räkna med effekter på försäljningsvolymen.
2. Problemet är större ju större andel av befolkningen som bor nära delstatsgränsen och ju närmare ett köpcentrum ligger i andra delstaten.
3. För enskilda städer finns det starka empiriska bevis på att en högre omsättningsskatt resulterar i betydligt lägre försäljning per invånare.
4. Gränsproblematiken blir ohållbar, när en stad växer över en delstatsgräns.

En studie av Mutti och Morgan (1983) fann att 16 delstater fick en betydande andel av sina skatteinkomster från personer som inte bor i delstaten. Georgia, Colorado och Alaska erhåller betydande inkomster från omsättningsskatten till följd av inköp av invånare från andra delstater (s.k. skatteexport). Författarna pekar också på betydelsen av turism för de totala skatteintäkterna från omsättningsskatten. I viss mån kommer individer att flytta från de delstater som har en skattestruktur som inte överensstämmer med individens preferenser. Andra kommer att ändra sitt beteende och författarna pekar på att individer kan komma att arbeta mindre om inkomstskatten ökas, öka sina inköp av andra varor än bostadstjänster om fastighetsskatten stiger, samt göra sina inköp i en annan delstat om omsättningsskatten stiger.

År 1967 beslutade Högsta Domstolen i USA att postorderföretag endast behöver ta ut omsättningsskatt vid försäljning till konsumenter i sådana delstater där företaget har en "nexus", dvs. en egen aktivitet av viss betydelse. Detta har resulterat i en kraftigt ökad försäljning för postorderföretag. Det har uppskattats att postorderförsäljningen resulterar i ett skattebortfall på ca 4 procent av omsättningsskatteinkomsterna. Försök att få postorderföretagen att betala omsättningsskatt på sin försäljning har avvisats på grund av administrativa problem för företagen att ta ut så pass varierande omsättningsskatter.

I Kanada har alla delstater utom Alberta omsättningsskatter. Skattesatserna är genomgående högre och skillnaderna större än i USA. Däremot finns det inga lokala omsättningsskatter och definitionen av skattebasen är också mera enhetlig. Det finns inte lika många studier över gränshandel mellan kanadensiska delsater som i USA eftersom få städer ligger nära en delstatsgräns i Kanada. Avtal har träffats mellan delstaterna och postorderföretag tar ut omsättningsskatter. Däremot har gränshandeln mellan Ka-

nada och USA tillmätts stor betydelse. Priserna är ofta lägre i USA och för vissa varor kan det röra sig om betydande skillnader. Bensinen är dyrare i Kanada och den internationellt sett mycket låga bensinskatten i USA utgör en restriktion för vilken skatt Kanada kan ta ut på bensin. En aktiv gränskontroll med strikta regler på värdet av de varor som kan föras in tullfritt har begränsat gränshandeln. Utan denna gränskontroll skulle det vara svårt för Kanada att upprätthålla såväl skatte- som prisskillnader, speciellt utmed gränsen till USA där den övervägande delen av befolkningen bor.

Erfarenheterna från Förenta staterna och Kanada visar entydigt att även relativt små skatteskillnader leder till en omfattande gränshandel. Flera studier finner att för varje procentenhets förändring av omsättningsskatten påverkas försäljningen med 6 procentenheter. Vid utvärdering av resultaten är det viktigt att beakta konkurrenssituationen på marknaderna. Det råder stor konkurrens på den amerikanska marknaden och producenter och distributörer kan endast i mycket begränsad omfattning sänka sina priser för att mildra effekten av en högre varuskatt. Skatten slår därför igenom på priset. Den kraftiga konkurrensen gör också att priserna för konsumenterna är låga. Det har självklart stor betydelse för gränshandelns omfattning och konkurrenssituationen i Förenta staterna bidrar till kanadensarnas intresse att handla där. I takt med att den europeiska marknaden utvecklas, kan vi också förvänta oss större konkurrens. Det tar emellertid viss tid innan information och fysisk distribution underlättas, men på sikt kommer medvetenheten om prisskillnader att leda till en mera enhetlig prisbild i Europa. Dessutom är avstånden generellt sett kortare i Europa än på den amerikanska kontinenten och även för ett land i Europas utkant måste man räkna med en betydande gränshandel, om prisskillnaderna är stora. Detta gäller framför allt homogena sällanköpsvaror.

10. Svensk EG-anpassning av mervärdesskatten

Bakgrund

I samband med skattereformen breddades mervärdeskatten till att inkludera varor och tjänster som tidigare varit skattefria. Hyror, resor och restaurangbesök var några av de områden som därmed kom att beläggas med mervärdeskatt. En tillfällig höjning av mervärdeskattesatsen från 19 till 20 procent skedde och pålägget i handeln steg därmed från 23,46 procent till 25 procent. Från och med 1 januari 1992 differentierades mervärdeskatten och livsmedel, turistrelaterad verksamhet och transporter beskattas med ett pålägg av 18 procent medan den högre mervärdeskatten på 25 procent permanentas för övriga varor och tjänster.

Som framgår av tabell 7.1 har Sverige, bortsett från Danmark, högre mervärdeskattesats än något land inom EG. Även jämfört med länder utanför EG är den svenska normalskattesatsen mycket hög. Det är endast Malawi (35 procent) som har en högre skattesats medan Ungern, Elfenbenskusten och Niger har en lika hög skattesats som den svenska.[60] Danmark har beslutat införa en 25-procentig mervärdeskatt vilket medför en höjning på ca en halv procentenhet. Samtidigt slopas en annan skatt som utgick på samma underlag som mervärdeskatten. Eftersom mervärdeskatten i Sverige inbringar skatteinkomster på nästan 10 procent av bruttonationalprodukten (BNP) medför en sänkning av den generella momsen ett betydande skattebortfall. Att upprätthålla en så pass hög mervärdeskattesats som den svenska skulle emellertid leda till betydande gränshandel, speciellt för kapitalvaror och andra sällanköpsvaror. Om något talar detta för en betydligt lägre skattesats för just denna typ av varor. Frågan om differentiering av mervärdeskatten har fått ökad aktualitet i Sverige men diskussionen har framför allt gällt andra varor än kapitalvaror, främst livsmedel och andra s.k. nödvändighetsvaror. För gränshandelsproblematiken är det viktigare att sänka momsen på sällanköpsvaror. Mervärdeskattens inverkan på det allmänna kostnadsläget har också uppmärksammats, speciellt för priskänsliga områden som turism.

Såväl från effektivitetssynpunkt som från fördelningssynpunkt kan en differentierad mervärdeskatt ifrågasättas. Det uppstår avgränsningsproblem och i näraliggande varugrupper kommer tillverkarna att ändra egenskaperna hos sina produkter för att få del av fördelarna i form av lägre moms. I förlängningen riskerar man att allt fler varor klassas som nödvän-

[60] Se Tait (1991).

dighetsvaror och olika intressegrupper kommer att peka på behovet av att även andra varor får lägre mervärdeskattesats. Följden blir liknande den vi såg för inkomstskattesystemet under 1970- och 1980-talen. Skattebasen urholkas och andra skattesatser stiger för att kompensera skattebortfallet. Det är väl känt från såväl ekonomisk teori som empiri att en smal skattebas med åtföljande höga skattesatser leder till betydande snedvridande effekter. De samhällsekonomiska kostnaderna i form av en felaktig resursallokering samt administrationskostnader blir betydande med en differentierad mervärdeskatt. Eftersom en lägre mervärdeskatt på vissa varor måste kompenseras av högre skatt på andra varor kan det inte bli tal om någon nettosubvention. I stället tillkommer extra kostnader.

Effekten av differentierade skattesatser blir tydligare i en öppen ekonomi utan gränskontroll. Om skattesatserna är lägre för vissa basvaror måste högre skatt tas ut på andra varor för att statens skatteinkomster skall bli desamma. För vissa länder i Centraleuropa med stora befolkningscentra nära gränserna är det mycket svårt att ha en avvikande skattestruktur. För länder med långa avstånd till andra länder är det tänkbart att transportkostnaderna är sådana att det är möjligt att ha en lägre skattesats, t.ex. på livsmedel, utan att konsumenter i andra länder tar fördel av skatteskillnaden. Vad som däremot är mycket svårt för t.ex. Sverige är att beskatta sällanköpsvaror till motsvarande högre skattesats för att kompensera för skattebortfallet på de lågbeskattade varorna. Det är relativt enkelt för konsumenten att åka till kontinenten för att köpa ny TV, kyl och frys. Man skall inte underskatta marknadens förmåga att komma upp med lösningar som innebär att skatteskillnader kan utnyttjas som en vinstmöjlighet. Erfarenheterna från Förenta staterna har tydligt visat att sådan verksamhet kommer att uppstå (se ovan).

Att av fördelningspolitiska skäl ha lägre skattesatser på vissa typer av varor, t.ex. vissa baslivsmedel, är dessutom ett mycket trubbigt instrument för att hjälpa de sämst ställda i samhället. Andra grupper får också del av subventionerna och andra, mera direkta former av stöd har visat sig överlägsna. Ett högre grundavdrag vid inkomstbeskattningen skulle kunna vara ett tänkbart alternativ till lägre mervärdeskatt på livsmedel. Så länge det råder bristande konkurrens på varumarknaderna leder en lägre mervärdeskatt inte nödvändigtvis till motsvarande lägre matpriser. Eftersom efterfrågan på baslivsmedel är relativt prisokänslig kommer det att ställas stora krav på effektivitet i produktion och distribution för att konsumenterna skall kunna tillgodogöra sig lägre matpriser. En väl fungerande varumarknad med betydande konkurrens är i det avseendet viktigare för prisnivån än en lägre mervärdeskattesats.

Det sker redan i dag en betydande gränshandel mellan södra Sverige och Danmark. Den kraftigt utökade turtätheten i färjetrafiken mellan bland annat Helsingborg och Helsingör visar på ett ökat intresse av att tillgodogöra sig internationella prisskillnader. Enligt en undersökning gjord av konsultbyrån GfK på uppdrag av ICA, köper svenskarna mat på andra sidan sundet för ca 1,2 miljarder kronor.[61] Totalkonsumtionen av mat i Skåne ligger enligt ICA Syd på ca 14 miljarder kronor. Det innebär att nästan 10 procent av all mat som sydsvenskarna köper handlas i Danmark. Under hösten 1991 har en del av handeln förskjutits från Helsingör till

[61] Hellblom (1991).

Köpenhamn. Matpriser på i genomsnitt 20 procent under de svenska beror i huvudsak inte på skillnad i mervärdebeskattning eller ersättningen till bönderna utan andra faktorer som konkurrenssituationen är av större betydelse. Det visar på det svåra i den svenska situationen; det är inte bara mervärdeskatten som är hög utan det allmänna kostnadsläget är också högt. Den svenska produktivitetsutvecklingen har inte kunnat kompensera för det höga kostnadsläget och prisnivån har därför hamnat på en hög nivå. I takt med att konkurrensen ökar framtvingas effektivitetsförbättringar genom att ineffektiva företag och distributörer effektiviseras eller helt enkelt konkurreras ut. Samtidigt uppstår kostnader i form av minskad sysselsättning.

Ett sätt att påskynda effektiviseringen inom produktion och distribution är att ta ut höga mervärdeskatter. Detta bidrar till ökad gränshandel vilket leder till minskad efterfrågan från inhemska leverantörer och därmed skärpt konkurrens. För att kunna konkurrera med utländska leverantörer måste svenska producenter och mellanhänder minska sina marginaler och öka sin produktivitet. En strukturomvandling påskyndas vilket är till fördel för konsumenterna. Det kan dock ifrågasättas om skatter skall användas i detta syfte. Hur tillförsäkrar man i så fall konsumenterna vinsterna av effektiviseringen (bl.a. genom lägre skatter i framtiden).

Krav på svensk effektivisering

En skillnad i mervärdeskatt på 10 procentenheter medför stora krav på produktivitetsutveckling inom svenskt näringsliv. Det kan belysas på följande sätt. Antag att svenska och tyska hushåll har samma krav i termer av privat köpkraftsutveckling. Om produktionskostnaden per enhet och förädlingsvärdet per invånare är lika i de två länderna, blir den privata köpkraften lägre i det land som har högre mervärdeskatt, i det här fallet Sverige. Det framgår enklast om man antar att produktionsvärdet per invånare är ett, vilket antas helt tillfalla produktionsfaktorerna. I försäljningsledet utgår mervärdeskatt och priset ökas med skatten. Om skatten uppgår till 15 procent blir den privata köpkraften 0,87 (1/1,15) i stället för ett, produktionsvärdet. Med en högre mervärdeskatt reduceras den privata köpkraften och för Sveriges del uppgår den vid en mervärdeskatt på 25 procent till 0,80.

Enligt produktivitetsutredningen ökade förädlingsvärdet per arbetad timme inom industrin i Tyskland med i genomsnitt 2,6 procent per år under perioden 1983–1989.[62] Sverige uppvisade i detta avseende en likartad tillväxttakt.[63] Om vi antar att Tyskland under de kommande fem åren har motsvarande ökning av förädlingsvärdet och om den årliga inflationstakten är 3 procent, kommer den privata köpkraften att ha ökat från 0,87 till 0,99. Om den svenska inflationstakten också uppgår till 3 procent per år under den kommande femårsperioden krävs, för att uppnå samma privata köpkraftsutveckling som i Tyskland, en produktivitetstillväxt på 4,4 procent per år, dvs. en årlig produktivitetstillväxt som är nästan 70 procent över den tyska under fem års tid. Flera andra länder inom EG hade dessutom betydligt högre produktivitetstillväxt än Tyskland (5,4

[62] *Drivkrafter för produktivitet och välstånd*, SOU 1991:82, s. 145.

[63] Enligt Konjunkturrådets rapport 1992 skulle den svenska produktivitetsnivån idag varit nästan 10 procent högre om Sverige efter 1985 hade haft en lika snabb produktivitetstillväxt som OECD Europa. (Se Söderström m.fl. 1992, s. 99).

procent i Storbritannien, 4,3 procent i Belgien och Nederländerna etc.). Om den svenska mervärdeskatten sänks till 18 procent reduceras produktivitetskravet från 4,4 procent till 3,2 procent per år.

Resultatet bygger på antagandet att svenska hushåll önskar få samma privata köpkraftsutveckling som tyska hushåll. Som tidigare påpekats är svenska priser ofta betydligt högre än motsvarande på kontinenten men någon korrigering för skillnader i utgångsläget har inte gjorts i beräkningarna.[64] Om detta gjordes, skulle kraven på svensk produktivitetsutveckling skärpas ytterligare. Om produktivitetsutvecklingen blir långsammare och om lönekraven inte blir i motsvarande mån lägre blir det svårt för svenska företag att konkurrera. Detta medför att arbetslösheten kan komma att öka.

Om den privata köpkraften utvecklas långsammare i Sverige än på kontinenten, är det sannolikt att framför allt högutbildade personer kan komma att söka arbete och bostad i andra länder. Det totala antalet är inte avgörande utan även ett begränsat antal får effekter för samhällsutvecklingen. Den viktigaste aspekten är dock de ökade lönekrav som sannolikt kan följa även om produktivitetsutvecklingen är svag. Det är viktigt att svenskt näringsliv, efter ett antal år med mycket låg produktivitetsutveckling, kan få en så gynnsam utveckling så att löneökningarna inte försvagar konkurrenskraften. En högre mervärdeskatt än på kontinenten skärper kraven på arbetsmarknadernas parter och den ekonomiska politiken.

Det kommer att bli kostsamt i termer av såväl skatteintäktsbortfall som i minskad sysselsättning att upprätthålla nuvarande mervärdeskattesats på 25 procent. Till produktivitetsaspekterna skall gränshandelsproblematiken läggas. Visserligen är transportavstånden i många fall betydande mellan Sverige och länderna inom EG, men med en skattedifferens i storleksordningen 10 procentenheter gentemot bl.a. Tyskland kommer det att vara lönsamt för individer att själva direktimportera varor. Dessutom kommer det att bildas företag som ser till att efterfrågan kan kanaliseras från Sverige till kontinenten. Det är för närvarande osannolikt att den svenska marknaden skulle bli så pass effektiv att den kan eliminera den prisskillnad som uppstår till följd av en så stor olikhet i beskattningen.[65] För att uppnå detta ställs mycket stora krav på ökad effektivisering och produktivitetsutveckling av det svenska näringslivet.

Slutsatser

Internationella studier visar att det är kostsamt både i form av sysselsättning, skatteinkomster och disponibla inkomster att försöka upprätthålla en högre varubeskattning än omgivande stater. Sveriges geografiska läge ger oss emellertid viss möjlighet att avvika och ha en något högre mervärdeskattesats än länderna på kontinenten om vi så skulle önska. Möjligheten att avvika är störst för varor som köps in regelbundet och som har ett lågt värde per vikt- och volymenhet. Detta talar för att mervärdeskatten på framför allt kapitalvaror bör sänkas. När man utvärderar i vilken utsträckning detta bör ske måste man också ta hänsyn till i vilken takt skattebortfallet kan kompenseras genom utgiftsminskningar. Det kommer att vara

[64] Enligt uppgifter från OECD är den svenska prisnivån ca 25 procent högre än den tyska. Det kan noteras att prisskillnaderna mellan Benelux-länderna är mycket små.

[65] Bara för att kompensera för skillnaden i mervärdeskatt måste svenska producenters kostnad uppgå till endast 92 procent av den tyska produktionskostnaden. Ett annat sätt att se på skillnaden är hur mycket transportkostnaderna maximalt kan uppgå till.

mycket svårt att höja andra skatter utan att drabbas av mycket höga kostnader i form av felallokerade resurser och åtföljande skattebortfall. Takten i mervärdeskatteanpassningen måste därför bestämmas av i vilken takt offentliga utgifter kan minskas och vilket skattebortfall vi kan acceptera på grund av gränshandel så länge mervärdeskatten är högre än på kontinenten. Vi har viss tid på oss att genomföra detta anpassningsarbete, men det är angeläget att arbetet påbörjas omgående. Om några år är det sannolikt att vi inte kommer att kunna acceptera att den svenska mervärdeskatten överstiger den som allmänt finns inom EG med mer än några enstaka procentenheter, i vart fall inte mer än 3–5 procentenheter och sannolikt lägre för vissa typer av varor.

Om en enhetlig mervärdeskatt införs, utgör en skattesats på 18–19 procent sannolikt en övre gräns. Om differentiering sker kan en något högre mervärdeskatt tas ut på dagligvaror. I den mån mervärdeskatten på kapitalvaror blir högre kommer effektiviseringen inom produktion och distribution att påskyndas. En hög mervärdeskatt kan alltså bidra till att vi får ett mera effektivt näringsliv men under tiden kommer, i takt med att ineffektiva företag slås ut, arbetstillfällen att förloras. Med tanke på den bristande konkurrensen på många marknader i Sverige idag, med åtföljande höga priser för konsumenterna, blir det tal om mycket omfattande förändringar för att få ned priserna till vad som krävs för att kunna konkurrera med företag på kontinenten. Att i det läget dessutom kräva att företagen skall effektivisera ytterligare för att kompensera för en ännu högre mervärdeskatt skulle kunna leda till betydande strukturförändringar med ökad arbetslöshet som följd.

11. Sammanfattning och slutsatser

Utgångspunkter

Beslutet att skapa en gemensam inre marknad 1993 samt Sveriges ansökan om medlemskap i EG har medfört att gällande skatteregler på kapital, arbete och varor hamnat i centrum av den ekonomisk-politiska diskussionen. Ett närmare samarbete med EG kommer att medföra ett behov av att förändra vissa svenska skatteregler. Denna rapport har framför allt berört kapitalbeskattningen och mervärdebeskattningen.

Hur öppen ekonomin är har betydelsefulla implikationer för hur beskattningen bör utformas. I en öppen ekonomi blir det viktigare att skilja mellan olika former av beskattning och vem som beskattas. Kraven på att förändra befintlig inhemsk snedvridande beskattning förstärks. Dessutom ställs ökade krav på att göra förändringar för att anpassa skattesystemet till vad som gäller internationellt.

Samtidigt som det behövs en anpassning av skattesystemet behöver även andra förändringar i ekonomin ske. Ett centralt område för Sveriges del är nivån på *det inhemska sparandet* och dess fördelning mellan privat och offentligt sparande. Idag är sparandet i Sverige otillräckligt. Framför allt är det privata sparandet exceptionellt lågt. Jämfört med de sju största industriländerna har Sverige en sparkvot i den privata sektorn som endast är drygt hälften så hög. Det låga privata sparandet har tidigare delvis uppvägts av ett stort offentligt sparande, dvs. statens intäkter har överstigit utgifterna. Det finns dock flera skäl till varför det privata sparandet måste öka. Det är förenat med betydande samhällsekonomiska kostnader att låta en så stor andel av sparandet ske i den offentliga sektorn. Det höga svenska skatteuttaget innebär en stor skattekil vilket medför att beskattningen leder till stora kostnader i form av felallokerade resurser. Dessutom ställs omfattande krav på budgetpolitiken, inte minst i tider av lågkonjunktur då det kan vara svårt att ha en tillräckligt stram budget för att möjliggöra ett offentligt sparande samtidigt som stabiliseringspolitiska hänsyn tas. På sikt finns det dessutom risk för ökad opposition mot den offentliga sektorn, om sambandet mellan skatter och offentlig service ytterligare försvagas därför att skatterna också skall täcka nödvändigt sparande i ekonomin. Möjligheterna till att beskatta i tillräcklig omfattning för att bestrida inte bara offentlig konsumtion och investeringar utan även offentligt sparande blir dessutom mycket små när skattebaserna blir mera lättrörliga, i takt med att integrationsarbetet fortskrider.

Kapitalbeskattningen

Ett område som är speciellt viktigt vid ett en ökad integration med Europa är den samlade kapitalbeskattningen, dvs. företagsbeskattningen, kapitalinkomstbeskattningen och olika förmögenhetsskatter. För hushållens villighet att investera har såväl företagsbeskattningen som den avkastning de kan erhålla efter skatt betydelse. Den internationellt sett höga kapitalinkomstskatten Sverige hade under 1970- och 1980-talen utgick på det kapital som ägdes av svenskar, medan beskattningen på använt kapital var lindrigare. Den höga beskattningen av ägt kapital har bidragit till ett lågt hushållssparande.

När det gäller vilka krav som ställs på vårt skattesystem i ett mera integrerat Europa kan man konstatera att *det totala skatteuttaget* är mycket högt och behöver sänkas, medan delar av skattesystemet har god konkurrenskraft även i en integrerad marknad. Det totala svenska skatteuttaget är ca 40 procent över den genomsnittliga nivån inom EG. Den svenska skattekvoten är omkring 55 procent medan den uppgår till ca 40 procent inom EG.

Sverige har medvetet valt att bibehålla en relativt *fördelaktig företagsskatt*. Vid skattereformen slog man vakt om den principen och trots att skattesatsen sänktes till 30 procent bibehölls flera reserveringsmöjligheter för företagen. Det infördes t.o.m. nya reserveringsmöjligheter som K-SURV, och Annellavdraget bibehölls. För att upprätthålla konkurrenskraften har förmögenhetsskatter inom bolagssektorn undvikits. Det är viktigt att denna politik upprätthålles även i framtiden. Införandet av t.ex. högre fastighetsskatter på kommersiella och industriella fastigheter skulle medföra att kapitalkostnaden skulle stiga avsevärt även om skattesatsen vore relativt blygsam. Detta skulle kunna leda till minskat utländskt intresse att finansiera delar av vår investeringsverksamhet. Vårt nuvarande inhemska sparande är för lågt för att ensamt klara den uppgiften.

Medan den svenska företagsskatten kan sägas ha varit och är konkurrenskraftig, måste man konstatera att *kapitalinkomstskatten är internationellt sett hög*. I Sverige sker det inte någon integrering av företagsskatten och skatten på investerarnivå. Vinster beskattas därför först hos företaget och sedan på nytt hos aktieägarna. Den svenska realisationsvinstskatten framstår som hög, speciellt i tider av inflation eftersom ingen korrigering görs för inflationens effekter. Redan vid en relativt måttlig inflationstakt kan den reala avkastningen bli negativ, dvs. inflationen och skatten överstiger värdeökningen. Även skatten på utdelnings- och ränteinkomster är hög. Regeringen har aviserat sin avsikt att sänka kapitalinkomstskatten till 25 procent från och med den 1 januari 1993. En sådan förändring är nödvändig men inte tillräcklig för att en svensk investerare skall ha en likvärdig skattesituation som en representativ europeisk investerare. När förändringar i den svenska kapitalinkomstskatten diskuteras är det viktigt att bibehålla en symmetrisk behandling av positiva och negativa kapitalinkomster, dvs. underskottsavdragens värde kan inte avvika från den skattesats som används för kapitalinkomster. Om denna symmetri inte upprätthålles kommer det att uppstå arbitragemöjligheter och transaktioner i syfte att minska skatten kommer att bli vanliga.

Att helt avskaffa kapitalinkomstskatten vore emellertid att öppna vägen för ett betydande skatteundandragande. Andra inkomster, t.ex. löne- och arbetsinkomster skulle komma att omvandlas till kapitalinkomster och statens skatteintäkter skulle minska drastiskt. En avvägning måste göras av vilka skatter som skall användas och i vilken utsträckning. En viktig faktor i detta avseende är hur stabil skattebasen är och i vilken mån den kan tänkas minska till följd av anpassningar hos skattebetalarna. Skattebasen vad gäller kapitalbeskattning är lättrörlig vilket talar för en låg skatt. Det är sannolikt att rörligheten av kapitalskattebasen på grund av risken för skattearbitrage också sätter en gräns för beskattningen av löne- och arbetsinkomster och därmed det totala skatteuttaget.

Resultaten av kapitalkostnadsberäkningarna för Sverige och andra länder bekräftar att vi har ett förmånligt företagsskattesystem medan skatten på investerarnivå (skatt på fysiska personers kapitalinkomster) är hög. En OECD-rapport visar också att det svenska företagsskattesystemet ger upphov till relativt låg beskattning, speciellt för egenfinansierade investeringar. När skatten på investerarnivå inkluderas är emellertid det svenska skattesystemet inte alls lika konkurrenskraftigt. I stället ger det upphov till ett av de största totala skatteuttagen (företags- och personlig inkomstskatt).

En tysk investerare har t.ex. en fördelaktigare situation vid en investering i Sverige än i sitt eget hemland. Detta beror på att han kan dra fördel av det relativt förmånliga svenska företagsskattesystemet samtidigt som kapitalinkomstskatterna på investerarnivå är låga i Tyskland. För en svensk investerare medför kapitalinkomstbeskattningen att den totala skattebelastningen blir hög trots den relativt förmånliga svenska företagsskatten. En sänkning av de svenska kapitalinkomstskatterna framstår i det perspektivet som både önskvärd och nödvändig. Som tidigare påpekats är den låga nivån på det svenska sparandet en ytterligare anledning till att sänka kapitalinkomstskatten. Ett annat skäl är att det svenska skattesystemet uppvisar relativt stora skillnader i kapitalkostnader mellan låne- och egenfinansierade investeringar. En sänkning av kapitalinkomstskatten skulle minska denna skillnad till fördel för egenfinansierade investeringar.

Ett bibehållande av kapitalinkomstskatten på nuvarande nivå (med planerad sänkning till 25 procent) ger upphov till incitament för svenska investerare att kanalisera sitt sparande till utlandet. För enskilda hushåll kan det vara frågan om att föra ut delar av sitt sparkapital och låta finansiella intermediärer på kontinenten förmedla sparandet. I praktiken kommer det att bli svårt för skattemyndigheterna att erhålla information om sådana transaktioner. I många länder beskattas inte ränte- eller andra kapitalinkomster, och det kan därför vara omöjligt att få information från dessa länders skattemyndigheter. Avsaknaden av ett grundavdrag för beskattning av ränteinkomster i kombination med betydande grundavdrag på kontinenten, och därmed andra rapporteringskrav, gör det lockande för svenska hushåll att flytta sitt sparande till andra länder. Intresset för utländska räntefonder och internationella holdingbolag är ett uttryck för att investerarna redan visar stort intresse för att ändra i sina portföljer och utnyttja internationella skattedifferenser. För att ändra på denna situation *kan kapitalinkomstskatten komma att behöva sänkas till en nivå omkring 15 procent.*

Varubeskattningen

EG-länderna har kommit överens om att harmonisera mervärdeskatterna. Överenskommelsen medför en normalskattesats för mervärdeskatten på 15 procent eller mer från och med den 1 januari 1993. Detta innebär en sänkning av den allmänna mervärdeskattesatsen inom EG men Luxemburg och Spanien måste öka sina skattesatser med tre procentenheter. Storbritannien noterade att det inte var nödvändigt att ha bindande regler om skattesatserna, eftersom marknadskrafterna skulle framtvinga en anpassning.

Sverige har, bortsett från Danmark, högre mervärdeskattesats än något land inom EG. Även jämfört med länder utanför EG är den *svenska normalskattesatsen mycket hög*. En viktig aspekt för i vilken utsträckning Sverige måsta anpassa sin mervärdeskatt är omfattningen av gränshandeln. Erfarenheterna från Förenta staterna och Kanada visar entydigt att även relativt små skatteskillnader leder till en omfattande gränshandel. Flera studier finner att för varje procentenhets förändring av omsättningsskatten påverkas försäljningen med 6 procentenheter. Vid utvärdering av resultaten är det viktigt att beakta konkurrenssituationen på marknaderna. Det råder hård konkurrens på den nordamerikanska marknaden och producenter och distributörer kan endast i mycket begränsad omfattning sänka sina priser för att mildra effekten av en högre varuskatt. Skatten slår därför igenom på priset. Den kraftiga konkurrensen gör också att priserna för konsumenterna är låga. Det har självklart stor betydelse för gränshandelns omfattning och konkurrenssituationen i Förenta staterna bidrar till kanadensarnas intresse att handla där. I takt med att den europeiska marknaden utvecklas, kan vi också förvänta oss hårdare konkurrens. Det tar emellertid viss tid innan information och fysisk distribution underlättas, men på sikt kommer medvetenheten om prisskillnader att leda till en mera enhetlig prisbild i Europa. Dessutom är avstånden generellt sett kortare i Europa än på den amerikanska kontinenten och även för ett land i Europas utkant måste man räkna med en betydande gränshandel, om prisskillnaderna är stora. Detta gäller framför allt homogena sällanköpsvaror.

Eftersom mervärdeskatten i Sverige inbringar skatteinkomster på nästan 10 procent av bruttonationalprodukten (BNP) medför en sänkning av den generella momsen *ett betydande skattebortfall*. Att upprätthålla en så pass hög mervärdeskattesats som den svenska skulle emellertid leda till betydande gränshandel, speciellt för kapitalvaror och andra sällanköpsvaror, även det med skattebortfall som följd. Om något talar detta för en betydligt lägre skattesats för just denna typ av varor. Frågan om differentiering av mervärdeskatten har fått ökad aktualitet i Sverige men diskussionen har framför allt gällt andra varor än kapitalvaror, främst livsmedel och andra s.k. nödvändighetsvaror. För gränshandelsproblematiken är det viktigare att sänka momsen på sällanköpsvaror. Det är relativt enkelt för konsumenten att åka till kontinenten för att köpa ny TV, kyl och frys. Man skall inte heller underskatta marknadens förmåga att komma med lösningar som innebär att skatteskillnader kan utnyttjas som en vinstmöjlighet. Att av fördelningspolitiska skäl ha lägre skattesatser på vissa typer av varor, t.ex.

vissa baslivsmedel, är dessutom ett mycket trubbigt instrument för att hjälpa de sämst ställda i samhället. Andra grupper får också del av subventionerna och andra, mera direkta former av stöd har visat sig överlägsna. Ett högre grundavdrag vid inkomstbeskattningen skulle kunna vara ett tänkbart alternativ till lägre mervärdeskatt på livsmedel. Grundavdraget är idag mycket lågt och personer långt under existensminimum beskattas.

Det sker *redan en betydande gränshandel* mellan södra Sverige och Danmark. Den utökade turtätheten i färjetrafiken mellan bland annat Helsingborg och Helsingör visar på ett ökat intresse av att tillgodogöra sig internationella prisskillnader. Enligt vissa undersökningar köper sydsvenskarna upp mot 10 procent av sin mat i Danmark.[66] Prisskillnaden mellan Sverige och Danmark, på framför allt livsmedel, beror i huvudsak inte på skillnad i mervärdebeskattning utan andra faktorer som konkurrenssituationen är av större betydelse. Det visar på *det svåra i den svenska situationen; det är inte bara mervärdeskatten som är hög utan det allmänna kostnadsläget är också högt.* Den svenska produktivitetsutvecklingen har inte kunnat kompensera för kostnadsläget och prisnivån har därför hamnat på en hög nivå. I takt med att konkurrensen ökar framtvingas effektivitetsförbättringar efterhand som ineffektiva företag och distributörer effektiviseras eller helt enkelt konkurreras ut. Ett sätt att påskynda effektiviseringen inom produktion och distribution är att ta ut höga mervärdeskatter. Detta är emellertid förknippat med stora kostnader i form av minskad sysselsättning. Det kan också ifrågasättas om skatter skall användas i detta syfte och hur man i så fall tillförsäkrar konsumenterna vinsterna av effektiviseringen.

Det skulle vara kostsamt i såväl skatteintäktsbortfall som i minskad sysselsättning att upprätthålla nuvarande mervärdeskattesats på 25 procent. Sveriges geografiska läge ger oss emellertid viss möjlighet att avvika och att ha en något högre mervärdeskattesats än länderna på kontinenten om vi så skulle önska. Möjligheten att avvika är störst för varor som köps in regelbundet och som har ett lågt värde per vikt- eller volymenhet. Gränshandelnproblematiken talar för att *mervärdeskatten på framför allt kapitalvaror bör sänkas* medan mervärdeskatten på mat sannolikt kan vara högre. När man utvärderar i vilken utsträckning detta bör ske måste man också ta hänsyn till i vilken takt skattebortfallet kan kompenseras genom utgiftsminskningar. Det kommer att vara svårt att höja andra skatter utan att drabbas av mycket höga kostnader i form av felallokerade resurser och åtföljande skattebortfall. Takten i mervärdeskatteanpassningen måste därför bestämmas av i vilken takt offentliga utgifter kan minskas och vilket skattebortfall vi kan acceptera på grund av gränshandel så länge mervärdeskatten är högre än på kontinenten. Vi har viss tid på oss att genomföra detta anpassningsarbete, men det är angeläget att arbetet påbörjas omgående. Om några år är det sannolikt att vi inte kommer att kunna acceptera att den svenska mervärdeskatten överstiger den som allmänt finns inom EG med mer än några enstaka procentenheter, i vart fall inte mer än *3–5 procentenheter* och sannolikt lägre för vissa typer av varor. Om en enhetlig mervärdeskatt införs, utgör en skattesats på 18–19 procent troligen en övre gräns.

[66] Hellblom (1991).

Med tanke på den bristande konkurrensen som råder på många marknader i Sverige idag, med åtföljande höga priser för konsumenterna, blir det tal om omfattande förändringar för att få ned priserna till vad som krävs för att kunna konkurrera med företag på kontinenten. Att i det läget dessutom kräva att företagen skall effektivisera sig ytterligare för att kompensera för en ännu högre mervärdeskatt skulle kunna leda till betydande strukturförändringar med minskad sysselsättning som följd.

Sammanfattningsvis kan man säga att det svenska skattesystemets tekniska utformning är relativt väl anpassat till vad som gäller inom EG. Vi har en konkurrenskraftig företagsbeskattning och skattebortfallet vid en sänkning av kapitalinkomstskatten är relativt litet. En sänkning av mervärdeskatten är emellertid förenat med ett skattebortfall på 5–6 miljarder kronor per procentenhet. En enhetlig mervärdeskatt på t.ex. 18 procent skulle därför medföra ett skattebortfall på ca. 25–30 miljarder kronor, dvs. nästan 2 procent av BNP. Det talar för att reformarbetet bör inledas med att sänka kapitalinkomstskatten.

	Avskrivningsmetod				Första års regel[1]	Investeringslättnad	Lagervärdering[2]	Förlustavdrag (år)	
	Maskiner		Byggnader						
	linjär	degressiv[3]	linjär	degressiv[3]				framåt	bakåt
Belgien	20%	2xLA	3–5%	2xLA	helt år	Skattelindring om kapitalvinst återinvesteras. Skattesats på 21,5% på kapitalvinster. Investeringsbidrag	FIFO, LIFO[4]	obegränsat	–
Danmark	–	30%	2–6%	–	2/3	Ingen[5]	FIFO, LIFO	5	–
Frankrike	10–20%	(1,5–2,5) xLA	5%	–	pro-rata[6]	Skattesats på 15% på kapitalvinster.[7]	FIFO, LIFO[4]	5	–
Grekland	10–20%	–	8%	–	pro-rata[6]	Särskild skattesats på 20% i vissa fall. Särskild skattesats på 30% om ett varumärke eller goodwill såldes. Accelererad avskrivning på 40–70%.	FIFO, LIFO	5	–
Irland	–	7–10%	4%	–	helt år	Skattelindring om kapitalvinsten återinvesteras. Skattesats på 30% om tillgången innehafts mer än 6 år; 35% 3–6 år; 50% mindre än 3 år.[8]	FIFO	obegränsat	1
Italien	10%	–	3%	2xLA	pro-rata[6]	Skattelindring om kapitalvinsten återinvesteras.	FIFO, LIFO	5	–
Luxemburg	20%	3xLA	2–4%	3xLA	1/2	Skattelindring om kapitalvinsten återinvesteras. Investeringsbidrag om ett års investeringar överstiger den genomsnittliga investeringen över de närmaste 5 åren.	FIFO, LIFO[4]	5	–
Nederländerna	10–15%	2xLA	3,3%	2xLA	pro-rata[6]	Skattelindring om kapitalvinsten återinvesteras.	FIFO, LIFO	8	3
Portugal	12,5–25%	(1,5–2,5) xLA	5%	–	helt år	Investeringsbidrag.	FIFO, LIFO	5	–
Spanien	8%	(1,5–2,5) xLA	3%	2xLA	pro-rata[6]	Skattelindring om kapitalvinsten återinvesteras.	FIFO	5	–
Storbritannien	–	25%	4%	–	helt år		FIFO	obegränsat	1
Tyskland	10%	3xLA	2,5–10%	–	1/2	Skattelindring om kapitalvinsten återinvesteras.	LIFO	obegränsat	2

[1] I vilken utsträckning avskrivning medges under inköpsåret.
[2] Värden på lagren i dessa länder är beräknat som det lägsta av inköpspriset och marknadspriset. FIFO betyder först in först ut. LIFO betyder sist in först ut.
[3] LA=linjär avskriving.
[4] Vissa krav måste upfyllas om LIFO används.
[5] I Danmark är kapitalvinster skattefria om tillgången innehafts mer än tre år.
[6] Pro-rata från inköpsdatum eller installeringsdatum.
[7] Denna skattesats är bara giltig om tillgången innehafts mer än två år och om kapitalvinsten återinvesteras.
[8] Kapitalvinsterna är inflationsjusterade.

Källor: International Bureau of Fiscal Documentation, Price Waterhouse, Coopers och Lybrand, och olika nationella källor.

Appendix 2. Källskattesatser

A. Källskattesatser på utdelningar mellan moder-dotterbolag (1991).

från / till	Belgien	Danmark	Frankrike	Tyskland	Grekland	Irland	Italien	Luxemburg	Nederländerna	Portugal	Spanien	Storbritannien
Belgien	–	15	10	15	15	15	15	10	5	15	15	5
Danmark	15	–	0	10	30	0	15	5	0	10	10	0
Frankrike	10	0	–	0	25	10	15	5	5	15	10	5
Tyskland	15	10	10	–	25	15	25	10	15	15	15	15
Grekland	25	47	47	25	–	47	25	47	35	47	47	47
Irland	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0	0	0
Italien	15	15	15	32.4	25	15	–	15	0	15	15	5
Luxemburg	10	5	5	15	15	5	15	–	2.5	15	5	5
Nederländerna	5	0	5	10	5	0	0	2.5	–	25	5	5
Portugal	20	15	20	20	30	30	20	30	30	–	15	15
Spanien	15	10	10	10	25	25	15	10	5	10	–	10
Storbritannien	5	5	0	0	0	0	5	5	5	0	0	–

B. Källskattesatser på utdelningar mellan moder-dotterbolag (1 januari 1992).

från / till	Belgien	Danmark	Frankrike	Tyskland	Grekland	Irland	Italien	Luxemburg	Nederländerna	Portugal	Spanien	Storbritannien
Belgien	–	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Danmark	0	–	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Frankrike	0	0	–	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tyskland	5	5	5	–	5	5	5	5	5	5	5	5
Grekland	25	47	47	25	–	47	25	47	35	47	47	47
Irland	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0	0	0
Italien	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0	0
Luxemburg	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0
Nederländerna	0	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0
Portugal	15	15	15	15	15	15	15	15	15	–	15	15
Spanien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	–	0
Storbritannien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	–

C. Källskattesatser på räntebetalningar (1991).

från till	Belgien	Danmark	Frankrike	Tyskland	Grekland	Irland	Italien	Luxemburg	Nederländerna	Portugal	Spanien	Storbritannien
Belgien	–	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Danmark	0	–	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Frankrike	15	0	–	0	0	0	15	10	10	12	10	10
Tyskland	0	0	0	–	0	0	0	0	0	0	0	0
Grekland	15	46	10	10	–	46	10	46	10	46	46	0
Irland	15	10	10	10	30	–	10	0	0	30	30	0
Italien	15	15	15	0	10	10	–	10	15	15	12	10
Luxemburg	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0
Nederländerna	0	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0
Portugal	15	15	12	15	20	20	15	20	20	–	15	10
Spanien	15	10	10	10	25	25	12	10	10	15	–	12
Storbritannien	15	0	0	0	0	0	10	0	0	10	12	–

D. Källskattesatser på royalty betalningar (1991).

från till	Belgien	Danmark	Frankrike	Tyskland	Grekland	Irland	Italien	Luxemburg	Nederländerna	Portugal	Spanien	Storbritannien
Belgien	–	0	0	0	5	0	5	0	0	5	5	0
Danmark	0	–	0	0	30	0	5	0	0	10	6	0
Frankrike	0	0	–	0	5	0	0	0	0	5	6	0
Tyskland	0	0	0	–	0	0	0	5	0	10	5	0
Grekland	5	25	5	0	–	25	0	25	7	25	25	0
Irland	0	0	0	0	30	–	0	0	0	30	30	0
Italien	5	5	0	0	0	0	–	10	0	12	8	8
Luxemburg	0	0	0	5	12	0	10	–	0	12	10	5
Nederländerna	0	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0
Portugal	5	10	5	10	15	15	12	15	15	–	5	5
Spanien	5	6	6	5	25	25	8	10	6	5	–	10
Storbritannien	0	0	0	0	0	0	8	5	0	5	10	–

E. Källskattesatser på ränte- och royalty betalningar (1 januari 1993).

från till	Belgien	Danmark	Frankrike	Tyskland	Grekland	Irland	Italien	Luxemburg	Nederländerna	Portugal	Spanien	Storbritannien
Belgien	–	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Danmark	0	–	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Frankrike	0	0	–	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tyskland	0	0	0	–	0	0	0	0	0	0	0	0
Grekland	10	10	10	10	–	10	10	10	10	10	10	10
Irland	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0	0	0
Italien	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0	0
Luxemburg	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0
Nederländerna	0	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0
Portugal	10	10	10	10	10	10	10	10	10	–	10	10
Spanien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	–	0
Storbritannien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	–

Källa: International Bureau of Fiscal Documentation.

Appendix 3: Delstatliga omsättningsskatter i USA 1978 – 1990

State	10/1/90	10/1/89	10/1/88	7/1/87	7/1/86	7/1/85	7/1/84	7/1/82	7/1/80	7/1/78
U.S. Median		5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	4.75%	4.75%	4.0%	4.0%	4.0%
Alabama+	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
Alaska	No tax									
Arizona+	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0	4.0
Arkansas+	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	3.0	3.0	3.0
California+	5.0	5.0	4.75	4.75	4.75	4.75	4.75	4.75	4.75	4.75
Colorado+	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
Connecticut	8.0	8.0	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.0
Delaware	No tax									
District of Columbia	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	5.0	5.0
Florida+	6.0	6.0	6.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0
Georgia+	4.0	4.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
Hawaii	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
Idaho	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0	3.0	3.0	3.0
Illinois+	6.25	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0	4.0
Indiana	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0	4.0
Iowa+	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	3.0	3.0	3.0
Kansas+	4.25	4.25	4.0	4.0	4.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
Kentucky+	6.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
Louisiana+	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	3.0	3.0	3.0
Maine	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
Maryland	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
Massachusetts	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
Michigan	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
Minnesota+	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	5.0	4.0	4.0
Mississippi	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	5.0	5.0	5.0
Missouri+	4.225	4.425	4.225	4.225	4.225	4.225	4.125	3.125	3.125	3.125
Montana	No tax									
Nebraska+	5.0	4.0	4.0	4.0	3.5	3.5	3.5	3.5	3.0	3.0
Nevada+	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	3.0	3.0
New Hampshire	No tax									
New Jersey	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	5.0	5.0	5.0
New Mexico	5.0	4.75	4.75	4.75	4.75	3.75	3.75	3.5	3.75	3.75
New York+	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
North Carolina+	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
North Dakota+	5.0	5.0	5.5	5.5	4.0	4.0	4.0	3.0	3.0	3.0
Ohio+	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0
Oklahoma+	4.5	4.0	4.0	4.0	3.25	3.25	3.0	2.0	2.0	2.0
Oregon	No tax									
Pennsylvania+	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0
Rhode Island	7.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0
South Carolina+	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0	3.0
South Dakota+	4.0	4.0	4.0	5.0	4.0	4.0	4.0	4.0	5.0	4.0
Tennessee+	5.5	5.5	5.5	5.5	5.5	5.5	5.5	4.5	4.5	4.5
Texas+	6.25	6.0	6.0	6.0	4.125	4.125	4.0	4.0	4.0	4.0
Utah+	5.0	5.0938	5.0938	5.0938	4.5938	4.625	4.625	4.0	4.0	4.0
Vermont	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	3.0	3.0
Virginia+	3.5	3.5	3.5	3.5	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
Washington+	6.5	6.5	6.5	6.5	6.5	6.5	6.5	5.4	4.5	4.6
West Virginia	6.0	6.0	6.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	3.0	3.0
Wisconsin+	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0
Wyoming+	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0

+ Lokala omsättningsskatter tillkommer

Källa: State Tax Guide (Chicago. November 1990).

Kombinerade delstatliga och lokala omsättningsskatter, olika städer, november 1990.

Delstat	Stad (kommun)	Delstatlig skatt	Kommun-skatt	Stads-skatt	Annan skatt	Total skatt
Alabama	Birmingham (Jefferson)	4.0	1.0	2.0	1.0	8.0
	Huntsville (Madison)	4.0	1.0	3.0	1.5	9.5
	Mobile (Mobile)	4.0	1.0	3.0	1.5	9.5
Alaska	Juneau (Juneau)	—		4.0		4.0
Arizona	Phoenix (Maricopa)	5.0		1.2	0.5	6.7
	Tucson (Pima)	5.0		2.0		7.0
Arkansas	Fayetteville (Washington)	4.0	1.0	1.0		6.0
	Fort Smith (Sebastian)	4.0		2.0		6.0
	Little Rock (Pulaski)	4.0	2.0			6.0
	Pine Bluff (Jefferson)	4.0		1.0		5.0
California	Anaheim (Orange)	5.0	1.25			6.25
	Los Angeles (Los Angeles)	5.0	1.25		0.5	6.75
	Sacramento (Sacramento)	5.0	1.25		0.5	6.75
	San Diego (San Diego)	5.0	1.25		1.0	7.25
	San Francisco (San Francisco)	5.0	1.25		0.5	6.75
Colorado	Colorado Springs (El Paso)	3.0	1.0	2.5	0.6	6.5
	Denver (Denver)	3.0		3.5	0.6	7.1
	Golden (Jefferson)	3.0	0.5	2.0		6.1
	Pueblo (Pueblo)	3.0		3.5		6.5
Connecticut	No local general sales taxes	8.0				8.0
Delaware	No state or local general sales taxes	—				—
District of Columbia		n.a.		6.0		6.0
Florida	Jackson County	6.0	1.0			7.0
	Jefferson County	6.0	1.0			7.0
Georgia	Atlanta (Fulton)	4.0	1.0		1.0	6.0
	Columbus (Muscogee)	4.0	1.0			5.0
	Macon (Bibb)	4.0	1.0			5.0
	Savannah (Chatham)	4.0	1.0			5.0
Hawaii	No local general sales taxes	4.0				4.0
Idaho	No local general sales taxes	5.0				5.0
Illinois	Chicago (Cook)	6.25		1.0	0.75	8.0
	Peoria (Peoria)	6.25		1.0		7.25
	Rockford (Winnebago)	6.25				6.25
	Springfield (Sangamon)	6.25		1.0		7.25
Indiana	No local general sales taxes	5.0				5.0
Iowa	(see Iowa note)	4.0	1.0			5.0
Kansas	Kansas City (Wyandotte)	4.25	1.0	1.0		6.25
	Topeka (Shawnee)	4.25		1.0		5.25
	Wichita (Sedgwick)	4.25	1.0			5.25
Kentucky	No local general sales taxes	6.0				6.0
Louisiana	Baton Rouge (E. Baton Rouge)	4.0	4.0			8.0
	Lafayette (Lafayette)	4.0	1.5	2.0		7.5
	Lake Charles (Calcasieu)	4.0	1.5	2.0		7.5
	Monroe (Ouachita)	4.0	0.5	2.5		7.0
	New Orleans (Orleans)	4.0	5.0			9.0
	Shreveport (Caddo)	4.0	2.5	2.5		9.0
Maine	No local general sales taxes	5.0				5.0
Maryland	No local general sales taxes	5.0				5.0
Massachusetts	No local general sales taxes	5.0				5.0
Michigan	No local general sales taxes	4.0				4.0
Minnesota	Duluth (St. Louis)	6.0		1.0		7.0
	Minneapolis (Hennepin)	6.0		0.5		6.5
Mississippi	No local general sales taxes	6.0				6.0

Kombinerade delstatliga och lokala omsättningsskatter, olika städer, november 1990.

Delstat	Stad (kommun)	Delstatlig skatt	Kommun-skatt	Stads-skatt	Annan skatt	Total skatt
Missouri	Independence (Jackson)	4.225	0.75	1.0	0.5	5.975
	Kansas City (Jackson)	4.225	0.75	1.0	0.5	6.475
	St. Louis City	4.225		1.0		5.725
	Springfield (Greene)	4.225	0.5	1.25		5.975
Montana	No state or local general sales taxes	—				—
Nebraska	Lincoln (Lancaster)	5.0		1.5		6.5
	Omaha (Douglas)	5.0		1.5		6.5
Nevada	Las Vegas (Clark)	5.75			0.25	6.0
	Reno (Washoe)	5.75		0.25		6.0
New Hampshire	No state or local general sales taxes	—				—
New Jersey	No local general sales taxes	7.0				7.0
New Mexico	Albuquerque (Bernalillo)	5.0		0.75		5.75
	Santa Fe (Santa Fe)	5.0		0.875		5.875
New York	Buffalo (Erie)	4.0	4.0			8.0
	New York City	4.0		4.0	0.25	8.25
	Rochester (Monroe)	4.0	3.0			7.0
	Yonkers (Westchester)	4.0	1.5	2.5	0.25	8.25
North Carolina	Charlotte (Mecklenburg)	3.0	2.0			5.0
	Durham (Durham)	3.0	2.0			5.0
	Greensboro (Guilford)	3.0	2.0			5.0
	Raleigh (Wake)	3.0	2.0			5.0
	Winston-Salem (Forsyth)	3.0	2.0			5.0
North Dakota	Grand Forks (Grand Forks)	5.0		1.0		6.0
	Bismarck (Burleigh)	5.0		1.0		6.0
	Minot (Ward)	5.0		1.0		6.0
Ohio	Akron (Summit)	5.0	0.5			5.5
	Cincinnati (Hamilton)	5.0	0.5			5.5
	Cleveland (Cuyahoga)	5.0	1.0		1.0	7.0
	Columbus (Franklin)	5.0	0.5		0.25	5.75
	Dayton (Montgomery)	5.0	1.0		0.5	6.5
	Toledo (Lucas)	5.0	1.0			6.0
	Youngstown (Mahoning)	5.0	0.5			5.5
Oklahoma	Tahlequah (Cherokee)	4.5	1.0	2.0		7.5
	Oklahoma City (Canadian)	4.5		2.875		7.375
	Okmulgee (Okmulgee)	4.5		3.5		8.0
	Tulsa (Tulsa)	4.5		3.0		7.5
Oregon	No local general sales taxes	—				—
Pennsylvania	No local general sales taxes	6.0				6.0
Rhode Island	No local general sales taxes	7.0				7.0
South Carolina	No local general sales taxes imposed	5.0				5.0
South Dakota	Sioux Falls (Minnehaha)	4.0		2.0		6.0
	Pierre (Hughes)	4.0		1.0		5.0
Tennessee	Chattanooga (Hamilton)	5.5	1.75			7.25
	Knoxville (Knox)	5.5	2.25			7.75
	Memphis (Shelby)	5.5	2.25			7.75
	Nashville (Davidson)	5.5	2.25			7.75
Texas	Abilene (Taylor)	6.25		2.0		8.25
	Austin (Travis)	6.25		1.0	1.0	8.0
	Dallas (Dallas)	6.25		1.0		8.25
	Fort Worth (Tarrant)	6.25		1.0		7.75
	Houston (Harris)	6.25		1.0	0.25	8.25
	Lubbock (Lubbock)	6.25	0.5	1.0	0.25	7.75
	Pasadena (Harris)	6.25		1.0	0.25	7.25
Utah	Provo (Utah)	5.0	1.0		0.25	6.25
	Orem (Utah)	5.0	1.0		0.25	6.25
	Salt Lake City (Salt Lake)	5.0	1.0		0.25	6.25

Kombinerade delstatliga och lokala omsättningsskatter, olika städer, november 1990.

Delstat	Stad (kommun)	Delstatlig skatt	Kommun-skatt	Stads-skatt	Annan skatt	Total skatt
Vermont	No local general sales taxes	4.0				4.0
Virginia	Alexandria	3.5		1.0		4.5
	Newport News	3.5		1.0		4.5
	Norfolk	3.5		1.0		4.5
	Richmond	3.5		1.0		4.5
	Arlington County	3.5	1.0			4.5
	Chesterfield County	3.5	1.0			4.5
	Fairfax County	3.5	1.0			4.5
	Henrico County	3.5	1.0			4.5
	Prince William County	3.5	1.0			4.5
Washington	Seattle (King)	6.5		1.7		8.2
	Spokane (Spokane)	6.5		1.4		7.9
	Tacoma (Pierce)	6.5		1.3		7.8
West Virginia	No local general sales taxes	6.0				6.0
Wisconsin	Barron (Barron)	5.0	0.5			5.5
	Madison (Dane)	5.0				5.0
	Menomonie (Dunn)	5.0	0.5			5.5
	Milwaukee (Milwaukee)	5.0				5.0
Wyoming	Cheyenne (Laramie)	3.0	1.0			4.0
	Casper (Natrona)	3.0	1.0			4.0

Referenser

Agell, J. och Edin, P-E. (1988), "Skattesystemet och hushållens portföljval", Expertrapport, Hushållssparandet i Sverige, Spardelegationen.

Alworth, J. (1988), "Capital Mobility, the Cost of Capital under Certainty and Effective Tax Rates in Europe," *Finnish Economic Papers*, Vol. 1.

Andersson, K. (1987), "Sweden", in *Comparative Tax Systems: Europe, Canada, and Japan*, Editerad av Joseph Pechman. Tax Analysts, Virginia.

Andersson, K. (1989a), "Kapitalbeskattning och dess effekter på sparande", SOU 1989:33, bilaga 6.

Andersson, K. (1989b), "Implications of a Lower Capital Gains Tax Rate in the United States," *IMF Working Paper*, Nr 100.

Andersson, K. (1989c), "Den amerikanska och den svenska skattereformen – en jämförelse", *Ekonomisk Debatt*, Nr. 8.

Andersson, K. (1990), "Possible Implications of Integrating the Corporate and Individual Income Taxes in the United States," *IMF Working Paper*, Nr. 66, juli.

Andersson, K. (1991a), "Integrating Corporate and Shareholder Taxes," *Tax Notes*, Vol. 50, Nr. 13, april 1.

Andersson, K. (1991b), "Taxation and the Cost of Capital in Hungary and Poland", *IMF Staff Papers*, Vol. 38, Nr. 2, juni.

Auerbach, A. (1990), "The Cost of Capital and Investment in Developing Countries," Public Economics Division, The World Bank, Washington, D.C.

Bagwell, L.S. och Shoven, J. (1989), "Cash Distributions to Shareholders," in *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 3, Nr. 3, Summer.

Bartik, T. (1985), "Business Location Decisions in the U.S.: Estimates of the Effects of Unionization, Taxes, and Other Characteristics of States," *Journal of Business and Economics*, Vol. 3, januari.

Berg, L. (1985), "Hushållens sparande", *Skandinaviska Enskilda Bankens Kvartalstidskrift*, Nr. 1, 1985.

BIAC, (1990), "Tax Obstacles to International Flows of Capital," BIAC, *Bulletin 1990/4*, International Bureau of Fiscal Documentation, Vol. 44, april.

Boadway, R., Bruce N. och Mintz J. (1987), *Taxes on Capital Income in Canada: Analysis and Policy*, i Canadian Tax Paper No 80, Canadian Tax Foundation.

Boskin, M. (1978), "Taxation, Saving, and the Rate of Interest," *Journal of Political Economy*, april.

Bosworth, B. (1984), *Tax Incentives and Economic Growth*, Brookings Institution, Washington, D.C., s 80–83.

Bovenberg, L. och Evans, O. (1989), "National and Personal Saving in the United States: Measurement and Analysis of Recent Trends," *IMF Working Paper*, Nr 99, december.

Bovenberg, L., Andersson, K., Aramaki, K. och Chand, S. (1990), "Tax Incentives and International Capital Flows: The Case of the United States and Japan," in *Taxation in the Global Economy*, Editerad av A. Razin and J. Slemrod, National Bureau of Economic Research.

Browne, T. (1990), "Nordic Countries: Optimising International Group Structures and Cross-Border Money Flows," *Tax Planning International Review*, Vol. 17, nr 2, (februari).

Burke, R. (1981), "Tax Harmonization in the European Community," *Intertax* 1981/1.

Carter Commission, (1966), *Report of the Royal Commission on Taxation*, Ottawa: Queens Printer.

Casey, K., King, R. och Watson, R. (1988), "1992: Tax Harmonization for the EC: Pros for Many (and Cons for Some)," Vol. 14, Nr. 6, ss. 1–7, november/december.

Cecchini, P. (1988), *The European Challenge, 1992: The Benefits of a Single Market*, Gower, Brookfield, Vermont.

Cnossen, S. (1989), "On the direction of tax harmonization in the European Community," rapport presenterad vid Fourth Annual Congress, European Economic Association, Augsburg, 2–4 september.

Cnossen, S. (1990), "Key Questions in Considering a Value-Added Tax for Central and Eastern European Countries," rapport presenterad vid OECD's konferens "The Role of Tax Reform in Central and Eastern European Economies," i Paris 22–23 januari, 1991.

Cnossen, S. (1991), "Must the Corporation Tax be Harmonized?" Rapport presenterad vid Confederation of European Economic Associations årsmöte, The Netherlands Bank, Amsterdam, 12–14 juni, 1991.

Cnossen, S. och Shoup, C. (1987), "Coordination of Value-Added Taxes," i S. Cnossen (ed.) *Tax Coordination in the European Community*, Kluwer Law and Taxation Publishers, Deventer, Nederländerna.

Coopers and Lybrand, (1990), *International Tax Summaries*.

Cussons, P. (1990), "Taxation of Exchange Differences in Continental Europe," *Tax Planning International Review*, The Bureau of National Affairs, Inc. ss. 11–15.

Davis, E. och Kay, J. (1985), "Extending the VAT Base: Problems and Possibilities," *Fiscal Studies*, Vol. 6, ss. 1–16, februari.

Deaton, A.S. (1977), "Involuntary Saving Through Unanticipated Inflation", *American Economic Review*, Vol. 65, december, ss. 899–910.

Devereux, M. och Pearson, M. (1989), *Corporate Tax Harmonisation and Economic Efficiency*, The Institute for Fiscal Studies, Report Series Nr. 35. (Cambridge: Woodhead-Faulkner Ltd).

Department of Finance, (1990), *Economic Efforts of the Cape Breton Investment Tax Credit*, Ottawa, Kanada.

Due, J. och Mikesell, J. (1983), *Sales Taxation: State and Local Structure and Administration*, Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Ebrill, L. och Evans, O. (1988), "Ricardian Equivalence and National Saving in the United States", *IMF Working Paper*, Nr. 96, oktober.

EG-kommissionen, *Completing the Internal Market: White Paper from the Commission to the European Council*, Luxemburg, 1985.

Europaparlamentet, (1987), "Report on Behalf of the Committee on Economic and Monetary Affairs and Industrial Policy on the Removal of Tax Barriers within the European Community, Rapportör: Mr. Karel L.G.E. De Gucht," PE DOC A 2–63/87, 22 juni.

Feenberg, D. och Skinner, J. (1989), "Sources of IRA Saving," i *Tax Policy and the Economy*, ed. av Summers, L. MIT Press.

Feldstein, M. (1986), "Budget Deficits, Tax Rules, and Real Interest Rates," *NBER Working Paper* Nr. 1970.

Feldstein, M. och Frisch, D. (1977), "Corporate Tax Integration: The Estimated Effects on Capital Accumulation and Tax Distribution of Two Integration Proposals," *National Tax Journal*, 30.

Feldstein, M. och Krugman, P. (1989), "International Trade Effects of Value-Added Taxation," rapport presenterad vid NBER's konferens "International Aspects of Taxation," 24–25 februari.

Finansdepartementet, (1990), *The Medium Term Survey of the Swedish Economy*, (Långtidsutredningen), Norstedts Tryckeri, Stockholm.

Finanstidningen, (1991), "Skattefritt för utländska räntefonder," 13 december.

Finnerty, J. (1988), "Financial Engineering in Corporate Finance: An Overview," *Financial Management*, 1988, Vol. 17.

Fisher, R. (1980), "Local Sales Taxes: Tax Rate Differentials, Sales Loss, and Revenue Estimation," *Public Finance Quarterly*, Vol. B. Nr. 2, april, ss. 171–188.

Fox, W. (1986), "Tax Structure and the Location of Economic Activity along State Borders," *National Tax Journal*, Vol. XXXIX, Nr. 4, ss. 387–400.

Friend, I. och Hasbrouck, J. (1983), "Saving and After-Tax Rates of Return," *Review of Economics and Statistics*, november.

Frisch, D. (1990), "The Economics of International Tax Policy: Some Old and New Approaches," i *Tax Notes*, 30 april.

Fromm, G. (1971), "Application of the Theory of Optimum Capital Accumulation," in *Tax Incentives and Capital Spending*, ed. by G. Fromm (Washington, D.C.: Brookings Institution).

Fullerton, D., King, T., Shoven, J. och Whalley, J. (1981), "Corporate Tax Integration in the United States: A General Equilibrium Approach," *American Economic Review*, Vol. 71, Nr. 4, september.

Gardner, E. och de la Fuente, A. (1990), "Corporate Income Tax Harmonization and Capital Allocation in the European Community," *IMF Working Paper*, Nr. 103.

Gennep, C. (1991), "Dual-Resident Companies, The Second Sentence of Article 4(1) of the OECD Model Convention of 1977," *European Taxation*, International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, ss. 141–146, maj.

Gertler, M. och Hubbard, G. (1990), "Taxation, Corporate Capital Structure, and Financial Distress," *Tax Policy and the Economy*, National Bureau of Economic Research, Nr. 4.

Giovanni, A. och Mayer, C. (ed.) (1990), *European financial integration*, Cambridge University Press, Cambridge.

Gordon, R. (1986), "Taxation of Investment and Savings in a World Economy," *American Economic Review*, Vol. 76, Nr. 5, december.

Gordon, L. (1991), "Abolishing Fiscal Frontiers in the EC: An Update," *Tax Planning International Review*, Vol. 18, nr. 6, juni.

Government of the District of Columbia, (1988), *District of Columbia Tax Facts*, Department of Finance and Revenue, Office of Economic and Tax Policy, Fiscal Year 1988.

Graetz, M. (1989), "The Tax Aspects of Leveraged Buyouts and Other Corporate Financial Restructuring Transactions" i *Tax Notes*, februari.

Gylfason, T. (1981), "Interest Rates, Inflation, and the Aggregate Consumption Function", *Review of Economics and Statistics*, maj.

Hamovitch, W. (1966), "Effects of Increases in sales tax rates in New York City," ss. 619–634 i Financing Government in New York City: Report to the Temporary Commission on City Finances, New York: New York University Graduate School of Public Administration.

Hall, R. och Jorgenson, D. (1971), "Application of the Theory of Optimum Capital Accumulation," in *Tax Incentives and Capital Spending*, ed. av G. Fromm (Washington, D.C.: Brookings Institution).

Hansson, I. (1990), "Ökad likformighet och sänkta skattesatser", i *Den stora Reformen*, SNS Förlag, Bo Södersten, m.fl., Stockholm.

Hellblom, O. (1991), "Maten köps i Danmark," *Dagens industri*. 18 december, s. 9.

Helms, J. (1985), "The Effects of State and Local Taxes on Economic Growth: A Time Series-Cross Section Approach," *Review of Economics and Statistics*, Vol. 67, november.

Hoerner, A. (1990), "Tax Incentives for Capital and Economic growth: A Critique," *Tax Notes*, 13 augusti, ss. 813–821.

Howrey, P. och Hymans, S. (1978), "The measurement and determination of loanable-funds savings," *Brookings Papers on Economic Activity* ss. 655–706.

Hughes, T. och Collier, R. (1989), "Thin Capitalization Following the OECD Report: A Country Survey," i *Tax Planning International Review*, augusti.

International Bureau of Fiscal Documentation, (1991), *European Tax Handbook, 1991*, Amsterdam.

Jensen, M. (1988), "Takeovers: Their Causes and Consequences," i *Journal of Economic Perspectives*, 2:21–48.

Joint Committee on Taxation, (1990), "Background and Issues Relating to the Taxation of Foreign Investment in the United States," U.S. Government Printing Office, januari.

King, M. (1977), *Public Policy and the Corporation*, (London: Chapman and Hall).

King, M. och Fullerton, D. (1984), *The Taxation of Income from Capital; A Comparative Study of the United States, the United Kingdom, Sweden and West Germany*. (Chicago: University of Chicago Press).

Kopcke, R. och Rosengren, E. (editor), (1990), *Are the Distinctions between Debt and Equity Disappearing?*, Proceedings of a Conference Held in October 1989, Sponsored by Federal Reserve Bank of Boston.

Kopits, G. (1980), "Effects Of Tax Changes on Direct Investment Abroad," i *United States Taxation and Developing Countries*, ed. av R. Hellawell (New York: Columbia University Press).

Kwall, J. (1990), "How Will we Pay for Corporate Tax Integration", *Tax Notes*, 21 maj.

Lee, C., Pearson, M. och Smith, S. (1988), "Fiscal Harmonization: An Analysis of the European Commissions's Proposals," Institute for Fiscal Studies Report Series No. 28, Institute for Fiscal Studies, London, februari.

Lehmussaari, O-P. (1990), "Deregulation and Consumption: Saving Dynamics in the Nordic Countries," *IMF Staff Papers*, Vol. 37, Nr. 1, mars.

Leonard, R. (1987), "A Pragmatic View of Corporate Integration," i *Tax Notes*, 1 juni.

Levin, H. (1966), "An analysis of the economic effects of the New York sales tax," pp. 635–691 i Financing Government in New York City: Report to the Temporary Commission on City Finances, New York: New York University Graduate School of Public Administration.

Liebman, H. och Patten, R. (1991), "European Community," *Tax Planning International Review*, BNA International Inc., The Bureau of National Affairs, Inc., Washington, D.C., ss. 34–39, augusti.

McLennan, B. (1991), "The Process of Harmonization of the Value-Added Tax in the European Community," *Columbia Journal of Transnational Law*, Vol. 29, nr. 1, ss. 69–102.

McLure, C. (1979), *Must Corporate Income Be Taxed Twice?*, Brookings Institution, Washington, D.C.

Meade, J.E. (1978), *The Structure and Reform of Direct Taxation*, The Institute for Fiscal Studies, London.

Meghji, A. och Richardson, D. (1991), "Canada's Goods and Services Tax: Impact on Nonresidents and International Transactions," *Tax Notes*, ss. 693–718, 5 augusti.

Mikesell, J. (1970), "Central cities and sales tax rate differentials: the border city problem," *National Tax Journal,* ss. 206–214, 23 juni.

Morgan Stanley Capital International Perspective, (1990), april.

Muray, R. (1991), "European Direct Tax Harmonization – Progress in 1990," *European Taxation*, Vol. 31, nr. 3, International Bureau of Fiscal Documentation, ss. 74–85, mars.

Mutén, L. (1968), *The Corporation Income Tax and The Cost of Capital* Stockholm: Almquist & Wicksell.

Mutén, L. (1983), "Some topical issues concerning international double taxation," i *Comparative Tax Studies*, ed. av S. Cnossen, North-Holland Publishing Company, Amsterdam.

Mutén, L. och Faxén, K. (1966) "Sweden," i *Foreign Tax Policies and Economic Growth*, A Conference Report of the NBER and the Brookings Institution, NBER, New York: Columbia University Press.

Mutti, J. och Grubert, H. (1985), "The Taxation of Capital Income in an Open Economy: The Importance of Resident- Nonresident Tax Treatment," *Journal of Public Economics*, 27, ss. 291–309, North-Holland, Amsterdam.

Mutti, J. och Morgan, W. (1983), "The Exportation of State and Local Taxes in a Multilateral Framework: The Case of Household Type Taxes," *National Tax Journal*, Vol. XXXVI, Nr. 4, ss. 459–475.

OECD, (1987), *Thin Capitalisation.* Paris.

OECD, (1991), *Revenue Statistics*, Paris.

Papke, J. och L. Papke, (1986), "Measuring Differential State- Local Tax Liabilities and Their Implications for Business Investment Location," *National Tax Journal*, Vol. 39, september.

Pechman, J. (1987), *Federal Tax Policy*, The Brookings Institution, Washington. D.C., Fifth Edition.

Pereira, A. och Shoven, J. (1988), "Survey of Dynamic Computational General Equilibrium Models for Tax Policy Evaluation," *Journal of Policy Modeling*, Vol. 10, nr. 3, ss. 401–436.

Plaut, T. och Pluta, J. (1983), "Business Climate, Taxes and Expenditures, and State Industrial Growth in the United States," *Southern Economic Journal*, Vol. 51, juli.

Poterba, J. (1987), "Tax Policy and Corporate Saving," *Brookings Papers on Economic Activity* 2 ss. 455–503.

Poterba, J. (1989), "Dividends, capital gains, & the corporate veil: Evidence from Britain, Canada, and the United States," *NBER Working Paper* Nr. 2975.

Price Waterhouse, (1985), "An Evaluation of Oklahoma Business Climate," en studie för Oklahoma State Chamber of Commerce och State of Oklahoma Department of Economic Development, 10 juli.

Price Waterhouse, *Corporate Taxes – A Worldwide Summary* och *Individual Taxes – A Worldwide Summary*, olika årgångar, London och New York.

Razin, A. och Sadka, E. (1991), "International Fiscal Policy Coordination and Competition: An Exposition," *NBER Working Paper*, Nr. 3779, juli.

Robertson, P., Daughtrey, Z. och Burckel, D. (1990), "Debt or Equity? An Empirical Analysis of Tax Court Classification During the Period 1955–1987," *Tax Notes*, 7 maj.

Rose, M. (1987), "Optimal Tax Perspective on Tax Coordination," i S. Cnossen (ed.) *Tax Coordination in the European Community*, Kluwer Law and Taxation Publishers, Deventer, Nederländerna.

Rudnick, R. (1989), "Corporate Tax Integration: Liquidity of Investment," *Tax Notes*, 27 februari.

Sandmo, A. (1970), "The Effect of Uncertainty on Saving Decisions", *Review of Economic Studies*, ss. 353–360.

Shibata, H. (1967), "The Theory of Economic Unions," i C. Shoup (ed.) *Fiscal Harmonization in Common Markets*, Columbia University Press, New York.

Shoup, C. (editor), (1967), *Fiscal Harmonization in Common Markets*, Vol. I och II, Columbia University Press, New York och London.

Sinn, H.W. (1987), *Capital Income Taxation and Resource Allocation*, Amsterdam: North-Holland.

Sinn, H.W. (1989), "Tax Harmonization and Tax Competition in Europe," rapport presenterad vid Fourth Annual Congress, European Economic Association, Augsburg, 2–4 september.

Skinner, J. och Feenberg, D. (1990), "The Impact of the 1986 Tax Reform Act on Personal Saving," *NBER Working Paper*, Nr. 3257, februari.

SOU 1989:11, *Huvudrapport från Spardelegationens sparundersökning*, Allmänna Förlaget, Stockholm.

SOU 1991:82, *Drivkrafter för produktivitet och välstånd*, Allmänna Förlaget, Stockholm.

SOU 1991:90, *Konkurrensneutral energibeskattning*, Allmänna Förlaget, Stockholm.

Spahn, B. och Kaiser, H. (1991), "Tax Harmonization or Tax Competition as Means to Integrate Western Europe," *Konjunkturpolitik*, 37 Verlag Duncker och Humblot GmbH, Berlin.

Steindel, C. (1986), "Tax Reform and the Merger and Acquisition Market: The Repeal of General Utilities" in *Federal Reserve Bank of New York, Quarterly Review*, Autumn, Vol. 11 Nr. 3.

Steuerle, E. (1989a), "Is Integration of Corporate and Individual Taxes Still Possible?," *Tax Notes*, 10 juli.

Steuerle, E. (1989b), "A simplified Integrated Tax" *Tax Notes*, 17 juli.

Strauss, R. (1990), "The EC Challenge to State and Local Governments," *Intergovernmental Perspective*, U.S. Advisory Commission on Intergovernmental Relations, Vol. 16, Nr. 1, ss. 13–14, vinter.

Summers, L. (1981), "Capital Taxation and Accumulation in a Life Cycle Growth Model," *American Economic Review*, Vol. 71, Nr. 4, ss. 533–44, september.

Söderström, Hans Tson, (red), (1992), *Tillväxt utan gränser*, Konjunkturrådets rapport 1992, SNS Förlag.

Sörensen, P. (1986), "Taxation, Inflation, and Asset Accumulation in a Small Open Economy," *European Economic Review*, White Plains, New York, Vol. 30.

Sörensen, P. (1990a), "Tax Harmonization in the European Community: Problems and Prospects," *Bank of Finland Discussion Papers*, nr. 3

Sörensen, P. (1990b), "Issues in the Theory of International Tax Coordination," *Bank of Finland Discussion Papers*, nr. 4

Sörensen, P. (1991), "The Corporation Income Tax: Main Policy Issues," mimeo, Institute of Economics, Köpenhamns universitet.

Tait, A. (editor), (1991), "Value-Added Tax: Administrative and Policy Issues," *Occasional Paper*, nr 88, International Monetary Fund, Washington, D.C., oktober.

Tanzi, V. och Bovenberg, L. (1990), "Is There a Need for Harmonizing Capital Income Taxes Within EC Countries," IMF *Working Paper* Nr. 17.

Tax Notes, (1990), "Gideon Holds Secret Meeting With CFOs To Discuss Corporate Integration Study," 22 januari.

Terra, B. (1988), *Sales Taxation: The Case of Value-Added Tax in the European Community*, Kluwer Law and Taxation Publishers, Deventer, Nederländerna.

Terra, B. och Kajus, J. (1990), "The Elimination of Tax Borders within the EC: Recent Developments Regarding VAT," *Bulletin*, International Bureau of Fiscal Documentation, juli.

Tiebout, C.E. (1956), "A Pure Theory of Local Expenditures," *Journal of Political Economy*, 64 ss. 416–424, oktober.

Tillinghast, D. och Haum, K. (1991), "A Primer on the Impact of EC Directive on Mergers and Divisions on U.S. Companies with Interests in Europe," *Tax Notes International*, ss. 575–585, maj.

Timmermans, A.J.M. (1988), "Indirect Taxation and the Completion of the Internal Market: The Advice of the Netherlands Socioeconomic Council (SER)," *Intertax*, Nr. 2, ss. 31- 35, februari.

Tutt, N. (1991), "European Community Developments," *Tax Notes International*, ss. 801–802, juli.

U.S. Advisory Commission on Intergovernmental Relations, (1985), *Cigarette Tax Evasion: A Second Look*, Washington, D.C., mars.

U.S. Advisory Commission on Intergovernmental Relations, (1989), *Local Revenue Diversification, Local Sales Taxes*, Washington, D.C., september.

U.S. Advisory Commission on Intergovernmental Relations, (1990), *1988: State Fiscal Capacity and Effort*, Washington, D.C., augusti.

U.S. Advisory Commission on Intergovernmental Relations, (1991a), *Interjurisdictional Tax and Policy Competition: Good or Bad for the Federal System?* Washington, D.C., april.

U.S. Advisory Commission on Intergovernmental Relations, (1991b), *Significant Features of Fiscal Federalism*, Vol. 1 och 2, Washington, D.C., oktober.

U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis, (1989), "The International Investment Position of the United States in 1988," *Survey of Current Business*, juni.

U.S. Government Printing Office, (1985), *The President's Tax proposals to the Congress for Fairness, Growth, and Simplicity.*

U.S. Treasury Department, (1984), *Tax Reform for Fairness, Simplicity, and Economic Growth: The Treasury Department Report to the President.*

U.S. Treasury Department, (1990), "Widely Held Partnerships: Compliance and Administration Issues, A Report to The Congress," mars.

Van der Zanden, J.B. och Terra, B. (1987), "EC: The Removal of Tax Barriers; the White Paper from the Commission to the European Council," *Intertax*, Nr. 6, ss. 130–43, juni.

Vanistendael, F. (1991), "Tax Consultancy in the EC After 1992: To Regulate or Not To Regulate," *Tax Notes International*, ss. 809–815, juli.

Venti, S. och Wise, D. (1986), "Tax-Deferred Accounts, Constrained Choice and Estimation of Individual Saving," *Review of Economic Studies.*

Venti, S. och Wise, D. (1987), "Have IRAs Increased U.S. Saving? Evidence from Consumer Expenditure Surveys," *NBER Working Paper*, Nr. 2217.

Walsh, M. och Jones, J. (1988), "More Evidence on the "Border Tax" Effect: The Case of West Virginia, 1979–84," *National Tax Journal*, Vol. XLI, Nr. 2, ss. 261–265.

Wetzler, J. (1991), "The Value-Added Tax: The Relevance of States' Sales Tax Experience," *Tax Notes*, ss.719–722, 5 augusti.

Wilkins, J. (1990), "Trends in the Corporate Income Tax: An International Comparison," *Tax Notes*, 21 maj.

Wise, D. (1987), " Individual Retirement Accounts and Saving," i *Taxes and Capital Formation*, ed. av M. Feldstein, University of Chicago Press.

Wrappe, S. (1990), "The Protectionist Potential of the Imputation Form of Corporate Integration," *Tax Notes*, 7 maj.

Bilagor till långtidsutredningen 1992

Nr	Namn	Författare
1	Metoder, modeller och beräkningar	Finansdepartementet
2	Svensk beskattning i ett integrerat Europa	Krister Andersson
3	Näringslivets utveckling	Närings- och teknikutvecklingsverket
4	Sveriges framtida befolkning	Statistiska centralbyrån
5	EG och den regionala utvecklingen i Sverige	Expertgruppen för forskning om regional utveckling
6	En effektiv miljöpolitik	Sören Wibe och Bengt Kriström
7	Arbetslösheten och den aktiva arbetsmarknads-politiken	Anders Forslund
8	Långsiktiga perspektiv på inkomstfördelningen	Anders Björklund
9	Segregation – ett svenskt dilemma?	Sven E. Olsson
10	Hur styrs statens budget?	Finansdepartementet
11	Nationalförmögenheten	Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån
12	Pensionsfrågan	Stefan Ackerby
13	Landstingens utveckling	Landstingsförbundet
14	Lönebildning under kontroll?	Jan Bröms
15	Utrikeshandel och handelspolitik	Peter Kleen m.fl.
16	Svenska kvinnor möter Europa	Inga Persson
17	Aspekter på avgiftsfinansiering	Lars Söderström
18	Svensk ekonomi och den fria arbetskraftsrörligheten	Per Lundborg Industrins utredningsinstitut
19	Inkomstfördelningen under 1980-talet	Kjell Jansson och Agneta Sandqvist Statistiska centralbyrån

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

Den internationella integrationen tydliggör kraven på den ekonomiska politiken och betydelsen av ett väl fungerande skattesystem. En ytterligare anpassning av det svenska skattesystemet är nödvändig för att möjliggöra konkurrens på lika villkor med övriga europeiska länder och för att säkerställa skatteintäkter åt staten och kommunerna.

I denna bilaga behandlar Krister Andersson integrationens effekter på beskattningen av kapital och varor. Han ägnar särskild uppmärksamhet åt mervärdesskatten och beskattningen av kapitalinkomster.

Författaren är fil. dr. i nationalekonomi och var tidigare verksam vid Internationella valutafonden. Han är f.n. chefsekonom vid Riksbanken.

ALLMÄNNA FÖRLAGET

BESTÄLLNINGAR: ALLMÄNNA FÖRLAGET, KUNDTJÄNST, 106 47 STOCKHOLM,
TEL: 08-739 96 30, FAX: 08-739 95 48.
INFORMATIONSBOKHANDELN, MALMTORGSGATAN 5 (VID BRUNKEBERGSTORG), STOCKHOLM.

ISBN 91-38-10982-4
ISSN 0375-250X